

RAISIO YHTYMÄ
VUOSIKERTOMUS 2002

Sisältö

Raisio Yhtymä	1
Visio, strategia ja arvot	2
Pääjohtajan katsaus	4
Tutkimus ja kehitys	6
Ympäristö, terveys ja turvallisuus	8
Henkilöstö	12

TOIMIALAKATSAUKSET

Raisio Yhtymän toimialaryhmät	15
Raisio Chemicals	16
RavintoRaisio	20
Raisio Life Sciences	26

TILINPÄÄTÖS

Hallituksen toimintakertomus	29
Tuloslaskelma	34
Tase	35
Rahoituslaskelma	36
Tilinpäätöksen laadintaperiaatteet	37
Liitetiedot	38
Riskienhallinta	45
Konsernin taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut	46
Voitonjakoehdotus	47
Tilintarkastuskertomus	47
Hallintoneuvoston lausunto	47

HALLINTO

Raisio Yhtymän hallinto	49
Hallintoneuvosto	51
Hallitus ja tilintarkastajat	52
Johto ja organisaatio	54

OSAKKEET JA OSAKKEENOMISTAJAT

Tietoa osakkeenomistajille	57
Osakepääoma ja osakelajit	57
Osakekohtaiset tunnusluvut	62
Sijoitusanalyysit ja IR-yhteystiedot	63
Yhteystietoja	64
Sanasto	65

RAISIO YHTYMÄ

Raisio Yhtymä on kasvava ja kansainvälinen teollisuuskonserni, jonka toiminnot on jaettu kolmeen toimialaryhmään: Raisio Chemicals, RavintoRaisio ja Raisio Life Sciences.

Raisio Chemicals palvelee maailmanlaajuisia paperiteollisuutta funktionaalisilla paperikemikaaleilla ja kemikaalikonsepteilla. Raisio Chemicals on yksi maailman johtavista tärkkelysideaineiden, paperilateksien ja erikoiskemikaalien valmistajista. RavintoRaisioon kuuluvat elintarvike-, rehu- ja mallas-toimialat sekä viljatärkkelysliiketoiminta. Raision tunnettuja elintarviketuotemerkkejä ovat muun muassa Elovena, Sunnuntai ja Keiju. Raisio Life Sciences -toimialaryhmän päätuote on kolesterolia alentava Benecol-ainesosa eli stanoliesteri.

Raisio Yhtymän palveluksessa on noin 2 800 henkilöä, joista 45 prosenttia työskentelee ulkomailla. Tuotantoyksiköitä on 29 paikkakunnalla 14 maassa. Konsernin pääkonttori sijaitsee Raisiossa, ja sen lisäksi tuotantotoimintaa on kahdeksalla paikkakunnalla muualla Suomessa. Yhtymällä on myös myyntikonttoreita eri puolilla maailmaa.

Raisio Yhtymä Oyj:n vaihto-osakkeet noteerataan Helsingin Pörssin päälistalla toimialana elintarviketeollisuus ja kantaosakkeet I-listalla. Yhtiöllä on lähes 50 000 osakkeenomistajaa.

KESKEISET TUNNUSLUVUT

	2002	2001
Liikevaihto, milj. euroa	843,1	822,9
Liiketulos, milj. euroa	20,6	25,0
Tulos ennen satunnaisia eriä, milj. euroa	9,3	8,3
Sijoitetun pääoman tuotto, %	4,5	5,5
Oman pääoman tuotto, %	2,4	1,8
Omavaraisuusaste, %	34,4	38,1
Liiketoiminnan rahavirta, milj. euroa	45,4	36,4
Tulos/osake, euroa	0,03	0,04
Kassavirta/osake, euroa	0,27	0,22
Oma pääoma/osake, euroa	1,41	1,45

Visio, strategia ja arvot

VISIO JA PERUSTAVOITTEET

Visionsa mukaan Raisio Yhtymä on Itämeren alueella toimiva merkittävä elintarvike- ja rehualan yritys, joka kasvaa myös kansainvälisesti johtavaksi life science -suuntautuneeksi kemian alan yritykseksi valitsemillaan painopistealueilla.

Raisio on asiakkailleen ja muille sidosryhmille luotettava ja haluttu yhteistyökumppani, jonka palveluksessa työskentelee alansa huippuosaajia. Suurelta osin uusiutuviin luonnonvaroihin perustuvat Raision tuotteet ovat kilpailukykyisiä, innovatiivisia ja turvallisia.

Kaikilla kolmella pääliiketoiminta-alueellaan, Raisio Chemicals, RavintoRaisio ja Raisio Life Sciences, Raision tavoitteena on olla kolmen johtavan yrityksen joukossa valituilla markkina-alueilla.

Syksyllä 2001 linjattiin Raisio Yhtymän strategia. Liiketoimintaa kehittämällä sekä investointien ja yritysostojen kautta haetaan tulevana vuosina voimakasta kasvua ja kannattavuuden parantamista kaikissa kolmessa toimialaryhmässä. Epävarmuus maailmanpoliittisessa ja taloudellisessa tilanteessa sekä paperiteollisuuden näkymissä rajoittavat kuitenkin aiemmin ennakoitua kasvua ja pitkän aikavälin kasvutavoitteen tarkkaa määrittelyä. Kasvutavoitteiden toteutumisaikataulu venyneekin suunniteltua pidemmäksi. Sen sijaan asetetut kannattavuus- ja omavaraisuustavoitteet pysyvät muuttumattomina.

Osana vision ja strategisten tavoitteiden toteutumista käynnistettiin yhtymässä syksyllä 2001 arvokeskustelu, jonka tavoitteena oli konsernin ydinarvojen löytäminen ja kiteyttäminen. Henkilökunnan keskuudessa tehdyn arvotutkimuksen tulosten sekä vision ja strategisten tavoitteiden pohjalta kiteytettiin toukokuussa 2002 yhtymän perustavoitteiksi kannattavuus ja asiakastyytyväisyys. Niiden toteutumista tukevat arvot ovat avoimuus, vastuullisuus, osaaminen ja työn ilo yhdessä.

KANNATTAVUUS

Kannattavuus on liiketoiminnan perusedellytys ja lähtökohta toiminnan kehittämiseksi. Pyrimme kannattavaan kasvuun visiomme ja strategiamme mukaan. Tavoite voi toteutua, kun jokainen pyrkii parhaaseen mahdolliseen tulokseen kaikessa, mitä tekee. Jatkuva parantaminen on toimintamme keskeinen ohjenuora.

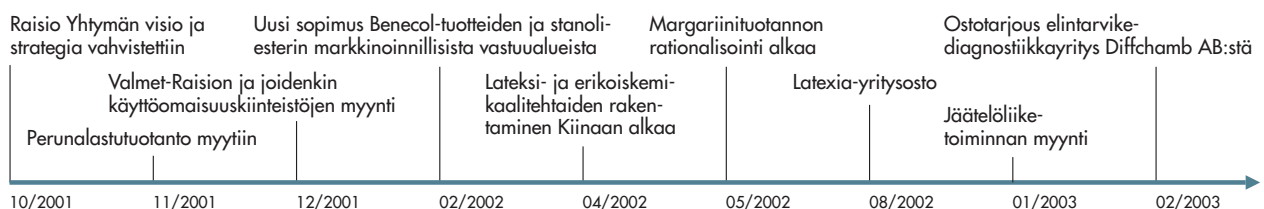
Kannattavuuden parantamisen keskeisin tavoite on saada tuloskunto kohentumaan, mikä mahdollistaa tuottavat investoinnit. Tulevaisuuden tuloksentelekyvylle on luotu pohja erilaisten rationalisointiprojektien kautta. Taseen siivoaminen on aloitettu myymällä perunalastutuotanto, Valmet-Raisio-osakkuusyhtiö ja jäätelöliiketoiminta sekä realisoimalla kiinteistöomaisuutta. Tehokkuutta parannetaan myös keskittämällä margariinituotanto Suomeen ja Puolaan. Raisio Chemicalsin toimintoja on rationalisoitu Saksassa ja Pohjois- ja Etelä-Amerikassa sekä suljettu tehdas Ruotsissa. Myös konsernihallintoa supistettiin. Käyttöpääoman vähentämiseen tähtäävät projektit ovat käynnissä.

Strategia perustuu voimakkaaseen kasvuun, jonka veturina on Raisio Chemicals. Orgaanisen kasvun tueksi haetaan strategisia yhteistyökumppaneita ja yritysostoja. Ensimmäinen merkittävä yritysosto toteutettiin heinäkuussa 2002, kun loput 50 prosenttia yhteisyrittäjä Latexia S.A:n osakkeista siirtyi Raisio Chemicalsin omistukseen. Kiinan voimakkaasti kasvaville markkinoille Shanghain talousalueelle suunnatut investoinnit etenivät suunnitelmien mukaisesti. Syksyllä aloitettiin Zhenjiangissa uuden lateksitehtaan ja Suzhoun alueella erikoiskemikaalitehtaan rakentaminen. Erikoiskemikaalitehtaan arvioidaan valmistuvan kesällä 2003 ja lateksitehtaan vuoden 2003 loppuun mennessä.

ASIAKASTYYTYVÄISYYS

Asiakkaan tyytyväisyys on toimintamme lähtökohta. Tavoitteenamme on asiakkaan nykyisten ja tulevien tarpeiden tyydyttäminen. Haluamme auttaa asiakkaitamme menestymään olemalla luotettava ja haluttu yhteistyökumppani. Kehitämme myös omaa liiketoimintaamme yhdessä asiakkaidemme kanssa. Sekä ulkoisten että sisäisten asiakkaiden tyytyväisyys perustuu muun muassa tuotteiden ja palveluiden innovatiivisuuteen, korkeaan laatuun ja turvallisuuteen sekä yhteistyön sujuvuuteen.

Raisio Yhtymän toimialoilla on hyvin erilaisia asiakasryhmiä kuluttajista business to business -asiakkaisiin. Kaikki toimialat on organisoitu asiakaslähtöisesti, ja asiakkaiden kanssa tehdään kiinteää yhteistyötä muun muassa tuotekehityksessä.

ARVOT

■ Avoimuus

Avoimuus tarkoittaa jatkuvaa vuorovaikutusta, innostunutta suhtautumista uusiin ajatuksiin ja työtapoihin sekä erilaisuuden hyväksymistä. Nostamme vaikeat asiat esille ja käsittelemme ne rakentavassa hengessä.

■ Vastuullisuus

Vastuullisuus on lupauten pitämistä ja sitoutumista yhdessä sovittuihin päämääriin ja tavoitteisiin. Se on myös ympäröivän yhteiskunnan ja ympäristönäkökohtien huomioon ottamista ja puuttumista asioihin silloin, kun ne ovat menossa väärään suuntaan.

■ Osaaminen

Kehitämme ammattitaitoamme jatkuvasti vastaamaan myös tulevaisuuden haasteisiin. Jaamme omaa tietämystämme ja pyrimme oppimaan myös muilta. Tuemme työtovereita ja alaisia kehittämisessä.

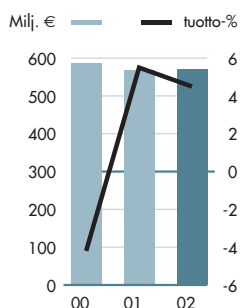
■ Työniloa yhdessä

Työnilo syntyy motivoivasta työstä, oikein mitoitettusta työmäärästä ja mahdollisuuksista vaikuttaa omaan työhön ja työolosuhteisiin. Sitä tukevat myös oman ja toisten työn arvostaminen, yksilön kunnioittaminen ja oikeudenmukaisuus. Työnilo on yhdessä tekemistä ja halua auttaa kaveria onnistumaan.

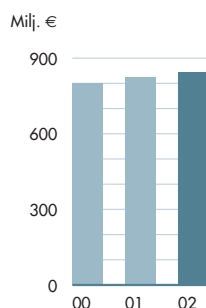
Konsernin tavoitteet

- vahva kasvu
- sijoitetun pääoman tuotto 12 %
- omavaraisuusaste yli 30 %

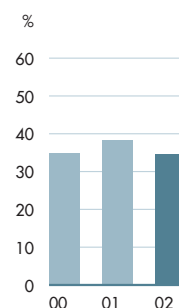
SIOJITETTU PÄÄOMA KESKIMÄÄRIN JA SIOJITETUN PÄÄOMAN TUOTTOPROSENTTI

LIKEVAIHTO

OMAVARAISUUSASTE

Pääjohtajan katsaus

Vuosi 2002, ensimmäinen täysi vuoteni Raision peräsimessä, tarjosi useilla osa-alueilla myönteisiä edistysaskeleita. Markkina-tilanne pysyi kuitenkin vaikeana erityisesti kemian toimialalla. Tämä vaikeutti strategista etenemistä ja painoi kasvun ja kannattavuuden odotuksiamme heikommiksi. Käännekohtaksi kaavailemamme vuosi jäi näin edellisen vuoden tasolle monilla mittareilla mitattuna.

Syksyllä 2001 julkistetun strategian mukaisesti etenimme kaikissa kolmessa toimialaryhmässä. Raisio Chemicals toteutti historiansa suurimman yritysoston, kun Latexia siirtyi kokonaan Raision omistukseen. Kauppa nosti Raisio Chemicalsin maailman kolmanneksi suurimmaksi paperilateksien toimittajaksi. Käynnissä olevat investoinnit Kiinan lateksi- ja erikoiskemikaali-tehtaiden rakentamiseksi lisäävät edelleen Raisio Chemicalsin kansainvälistä painoarvoa.

RavintoRaisiossa tuloksen teon edellytysten parantaminen oli vuoden keskeinen haaste. Margariiniliiketoiminnan rationalisointi eteni toteutusvaiheeseen. Elintarviketoimialalla uudistettiin markkinointia 'Hyvä ruoka tulee läheltä' -teemalla ja selkiytettiin tuotemerkkirjoja. Jäätelöliiketoiminnan myynti on yksi askel tuotevalikoiman virtaviivaistamiseksi. Rehu- ja mallastoimialojen myönteinen kehitys jatkui niin tuloksellisesti kuin laadullisestikin. Esimerkiksi rehuasiakkaamme arvioivat asiakastyytyväisyysmittauksissa toiminnan laadun korkeaksi kaikilla osa-alueilla.

Raisio Life Sciences onnistui nostamaan Benecol-liiketoiminnan operatiivisen liikutuksen plussalle ensimmäistä kertaa Benecolin historian aikana. Myös kasvu oli lupaavaa. Yhteistyössä RavintoRaision kanssa tuotevalikoima laajeni viljapohjaisiin tuotteisiin kuluvan vuoden alussa. Benecol-pastan rinnalle kehitetään myös muita stanoliesteriä sisältäviä viljatuotteita. Uudet tuotesovellukset, asiakkaat ja markkina-alueet luovat hyvää pohjaa tuleville vuosille.

Kipeitäkin ratkaisuja on jouduttu tekemään kannattavuuden parantamiseksi. Margariiniliiketoiminnan toimintaedellytysten turvaamiseksi on päädytty Ruotsin tuotannon siirtämiseen Suomeen ja Puolaan, mikä on väistämättä johtanut työpaikkojen menetyksiin Ruotsissa. Konsernihallinnon tehostamiseksi

tehdyt ratkaisut ovat koskettaneet henkilöstöä Suomessa. Raisio Chemicals on vaikeassa markkinatilanteessa tehnyt kustannusleikkauksia toiminnoissaan eri puolilla Eurooppaa sekä Pohjois- ja Etelä-Amerikassa. Tehdyt sopeutustoimenpiteet ovat kuitenkin välttämätön edellytys sille, että Raisio pystyy jatkossa toimimaan perustavoitteidensa mukaisesti: tyytyväisiä asiakkaita palvelen – kannattavasti.

Viime vuosi oli opettavainen koko organisaatiolle ja uskon, että pehmeät kohdat on tunnistettu. Moniin korjaaviin toimenpiteisiin on jo ryhdytty. On aika katsoa eteenpäin ja varmistaa kulu- luvan ja tulevien vuosien kehittymismahdollisuudet.

Suurimmat haasteemme vuonna 2003 liittyvät Raisio Chemicalsin nostamiseen takaisin kasvu-uralle. Kilpailukyvyyn säilyttämiseksi ja tulevan kasvun turvaamiseksi asiakkaiden ja yhteistyökumppanien kanssa yhdessä tehtävä tuotekehitys on yksi keskeisistä painopistealueista. Testipainolaitoksen, eli Future Printing Centerin, rakentaminen täydentää merkittävästi jo olemassa olevaa Raision paperikemikaalien osaamiskeskusta. Kasvun ohella varmistetaan Raisio Chemicalsin kannattavuuden parantuminen jatkamalla tervehdyttämistoimenpiteitä.

RavintoRaisiossa saatetaan käynnissä olevat rationalisointihankkeet loppuun ja jatketaan Itämeri-strategian valmistelua. Hake- malla uusia, kasvavia tuotesegmenttejä mahdollistetaan yleistä markkinakasvua nopeampi kehitys niin elintarvike- kuin rehu- toimialoillakin.

Euroopan unionin komissio käynnisti tammikuussa 2003 neuvottelut maataloustukien uudistamisesta. Uudistukseen liittyy suomalaisittain uhkakuvia, kun tukien irrottamista tuotannosta suunnitellaan. Raisiolle on tärkeää, että maataloustuotanto Suomessa jatkuu. Uskomme suomalaisten jatkossakin haluavan kotimaisia elintarvikkeita ja rehuja, joiden raaka-aineiden jäljitettävyyteen, turvallisuuteen ja terveellisuuteen he voivat luottaa.

Raisio Life Sciences on hyvässä kasvuvauhdissa, mutta kasvua pyritään edelleen kiihdyttämään uusien ainesosa-asiakkaiden ja diagnostiikkayritysoston avulla. Ruotsalaisen Diffchambin osakkeista tehty julkinen ostotarjous on ensimmäinen askel kohti mielenkiintoista elintarvikediagnostiikan markkinaa.

Diffchamb on kansainvälinen bioteknologiayritys, joka on erikoistunut nopean ja tehokkaan analysoinnin mahdollistavien tuotteiden myymiseen elintarviketeollisuudelle. Yritysosto luo onnistuessaan Raisio Life Sciencesille erinomaisen perustan vahvan, maailmanlaajuisen elintarvike- ja rehudiagnostiikka-liiketoiminnan rakentamiseksi.

Taloudellisten tavoitteiden rinnalla on hyvä tarkastella myös yhtiön muita tavoitteita ja ohjeistuksia. Ympäristöpolitiikka on laajennettu kattamaan entistä selkeämmin myös terveys- ja turvallisuusnäkökohdat. Päämääräksi on asetettu mm. turvallisten, terveellisten ja ympäristöystävällisten tuotteiden kehittäminen ja valmistaminen uusiutuvia luonnonvaroja suosien ja uusiutumattomia säästäten. Myös turvallisuus-, terveys- ja ympäristöasioihin liittyvän avoimen keskustelun ja vuorovaikutuksen

edistäminen asiakkaiden, viranomaisten, sidosryhmien ja henkilöstön välillä on tavoitteenamme.

Kiitän henkilöstöä työpanoksesta ja toivon yhteistyön rakentavan hengen jatkuvan kuluvana vuonna. Yhteinen arvopohja, joka viime vuonna määriteltiin, tarjoaa tukevan selkänöjan kehittäessämme yhtiötä edelleen.

Vaikeassa markkinatilanteessa hyvät asiakassuhteet ovat meille elintärkeitä ja tyytyväiset asiakkaat paras todiste onnistumisestamme. Kiinteä yhteistyö eri sidosryhmiemme kanssa mahdollistaa Raisio Yhtymän nostamisen kasvuun ja paraneviin tuloksiin kuluvana vuonna.

Rabbe Klemets

Tutkimus ja kehitys

- Raisio Yhtymän strategia ja visio antavat suuntaviivat konsernin tutkimus- ja kehitystoiminnalle.
- Tutkimus- ja kehitystoimintojen kokonaispanostus vuonna 2002 oli yhteensä 20,3 milj. euroa (18,3 milj. euroa), joka on 2,4 prosenttia (2,2 %) liikevaihdosta. Raisio Chemicals käytti tutkimus- ja kehitystoimintaan 14,0 milj. euroa (11,7 milj. euroa). Raisio Chemicals saa myös teknologiatuottoja myymällä tutkimus-, analyysi- ja koeajopalveluita asiakasteollisuudelle. RavintoRaision osuus tutkimus- ja kehitysmenoista oli 4,3 milj. euroa (4,2 milj. euroa) ja Raisio Life Sciences -toimialaryhmän 2,0 milj. euroa (2,3 milj. euroa).
- Tutkimus- ja tuotekehitystoiminnoissa työskenteli keskimäärin 200 henkilöä.

TUTKIMUSKESKUKSET JA -LAITEISTOT

Raisio Yhtymän kolmella toimialaryhmällä on omat tutkimus- ja tuotekehitysorganisaatiot. Näiden lisäksi liiketoimintojen kehitysjohtaja koordinoi keskitetysti tutkimus- ja kehitystoimintaa konsernitasolla.

Konsernin tutkimus- ja kehitystoiminta keskittyy Raision tehdasalueelle, jossa sijaitsevat paperin päällystyksen koelaitos CTC, paperiteknologiakeskus PTC sekä Raisio Chemicalsin, Raisio Life Sciencesin ja RavintoRaision tutkimus- ja kehityslaboratoriot. Samaan yhteyteen rakennetaan vuoden 2003 aikana valmistuva Future Printing Center. Näiden lisäksi toimialaryhmillä on tutkimus- ja kehitystoimintaa myös muilla tuotantopaikkakunnilla Suomessa ja ulkomailla toimivissa yksiköissä. Latexia-yritysoston myötä Raisio Chemicalsin omistukseen tuli tutkimuskeskus Aubervilliersissä, Ranskassa.

KESKEISIÄ TUTKIMUS- JA KEHITYSHANKKEITA VUONNA 2002

Vuoden 2002 aikana on käynnistetty monia tutkimus- ja kehityshankkeita, joista neljä esitellään tässä tarkemmin.

■ Modifioituihin tärkkelyksiin liittyvä tutkimusprojekti

Yksi Raisio Chemicalsin keskeisistä kehitysprojekteista vuonna 2002 on ollut uuden sideainesarjan kehittäminen paperin ja kartongin pintakäsittelyyn. Kehitystyön pohjana on pintaliimausten ja päällystyksen asiantuntemus sekä asiakkaan tarpeiden tunnistaminen.

Pintaliimauksella nostetaan oleellisesti paperin ja kartongin laatua painatuksessa ja loppukäytössä. Pintaliimausprosessissa joudutaan lisäämään huomattavia määriä vettä pintaliiman mukana jo kuivatettuun rainaan eli paperirataan. Vesi haittaa koneen ajettavuutta, ja lisäksi se joudutaan poistamaan haihduttamalla ennen tuotteen valmistumista. Haihdutus kuluttaa energiaa ja rajoittaa tuotantokapasiteettia.

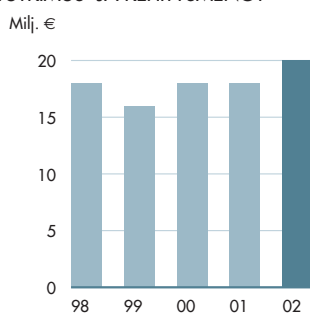
Uuden tuotesarjan tuotteilla voidaan vähentää sideaineen mukana tulevaa vettä huomattavasti, jolloin säästetään energiaa ja mahdollistetaan paperi- ja kartonkikoneen tuotantokapasiteetin nostaminen.

Myös painatusominaisuuksia pystytään säätämään aikaisempaa paremmin, koska sideaineet kohdentuvat paperin pintaan. Lisäksi voidaan säästää uusien paperi- ja kartonkikoneiden laiteinvestoinneissa, koska kuivatuskapasiteettia tarvitaan vähemmän.

Kehitysprojekti aloitettiin vuonna 2000. Vuoden 2002 aikana edettiin pilot-koajovaiheeseen CTC-koepäällystyslaitoksella ja sen jälkeen tehdasmittakaavan koajoihin. Niillä on pystytty osoittamaan Raisio Chemicalsin tuotteiden toimivuus ja menetelmän edut. Kehitystyötä on tehty laitevalmistaja Metso-konsernin kanssa.

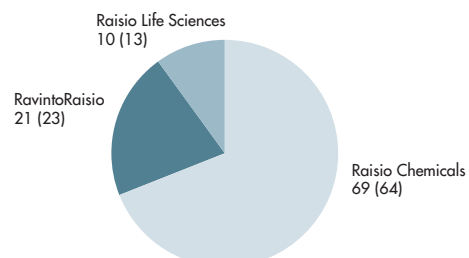
Raisio Chemicalsilla on useita uusien sideaineiden valmistukseen ja käyttöön liittyviä patenteja ja patenttihakemuksia. Tuotteet ovat jo tuotannossa, ja kehitystyön tuloksena saataneen uusia markkinoita korkealuokkaisille sideaineille.

TUTKIMUS- JA KEHITYSMENOT

TUTKIMUS- JA KEHITYSMENOJEN JAKAUTUMINEN TOIMIALARYHMITÄIN 2002 (2001)

%-osuus kokonaismenoista

■ Beneviva-tuotteet

Kuluttajatrendit ovat vahvistaneet kasviperäisten elintarvikkeiden asemaa viime vuosina muun muassa erityisruokavalioiden lisääntymisen vuoksi. RavintoRaision elintarviketoimiala on vastannut kuluttajien toiveisiin kehittämällä kasviperäiset, kolesterolitomat ja maidottomat Beneviva-tuotteet. Tuotevalikoimaan kuuluvat hapatetut soijavalmisteet, kaurajuoma, ruokakerman tavoin käytettävä maidoton kasvirasvasekoite, kauravaniljakastike, pehmeät soijalevitteet ja kaurapohjaiset jäätelöt.

RavintoRaisioon kuuluvassa Carlshamn Mejerissä kehitettiin ensimmäiset soijapohjaiset tuotteet jo 1980-luvun lopussa. Kysyntä ei vielä silloin ollut yhtä suurta kuin nykyisin, mutta merkittävänä jäätelönvalmistajana Carlshamn Mejeri halusi tarjota vaihtoehdon myös niille, joille laktoosi ei sovi. Vuosien mittaan kokemusta ja osaamista on kertynyt paljon, ja Raisiosta onkin kehittynyt kasviperäisten meijerituotteiden asiantuntija myös maailmanlaajuisesti.

■ Vita-Melli-vitamiinirehu

Rehuraasio ryhtyi työstämään terveyttä edistävää ruokintaohjelmaa poikivalle lehmälle vuonna 2001. Maailmalta oli jo useamman vuoden ajan systemaattisesti koottu aiheeseen liittyvää tutkimustietoa, muun muassa poikivan lehmän ongelmista ja tyyppillisistä aineenvaihduntahäiriöistä sekä ravitsemuksen osuudesta ongelmiin. Ravinnon yhteyttä terveyteen pohdittiin laajasti, kun aiheesta valmisteltiin kattavaa opasta, jossa samoihin kansiin oli koottu ongelmat, oireet ja niiden syyt sekä ruokinnalliset ratkaisut.

Ajatus vitamiinirehu Vita-Mellistä syntyi, kun tutkimustyön perusteella todettiin, että poikivalle lehmälle tarvitaan oma 'starttipakkaus'. Sillä voidaan parantaa lehmän vastustuskykyä, vähentää tulehdusriskiä, tehostaa maksan toimintaa, ehkäistä ketoosia ja sorkkaongelmia sekä parantaa hedelmällisyyttä. Markkinoilla ei ollut vastaavaa tuotetta.

Reseptiä ja tulevia käyttösuosituksia hiottiin moneen kertaan ennen ruokintakokeiden käynnistämistä. Kenttäkokeet käyn-

nistettiin talvella 2001. Tuote todettiin toimivaksi, ja Vita-Melli tuotiin markkinoille syksyllä 2002. Poikivan lehmän vitamiinipaketti Vita-Melli täydentää jo aikaisemmin markkinoilla ollutta Melli-tuotesarjaa.

■ Stanoliesteritutkimus

Raisio Life Sciencesin valmistaman stanoliesterin rasvahapot tulevat rypsiöljystä. Rypsiöljypohjainen stanoliesteri on teknologisilta ominaisuuksiltaan monipuolinen ja soveltuu tuttujen margariinien lisäksi erinomaisesti muun muassa erilaisiin maitotuotteisiin ja viljatuotteisiin, kuten pastaan. Valmistus- tai käyttörajoituksia on kuitenkin sellaisissa tuotesovelluksissa, joissa stanoliesteriainesosalta vaaditaan poikkeavia fysikaalisia ominaisuuksia. Näin syntyi ajatus kehittää perinteisen stanoliesterin rinnalle uudentyypisiä stanoliestereitä, joilla on erilaiset sulamisominaisuudet. Näiden tuotteiden avulla voitaisiin kattaa asiakkaiden laaja lopputuotekenttä.

Uusia, patentein suojattuja stanoliesterimuotoja on kaksi. Huoneenlämmössä nestemäinen stanoliesteri soveltuu erinomaisesti muun muassa pullotettaviin öljyihin ja salaattikastikkeisiin. Toinen uusi stanoliesterityyppi on sulamispisteeltään korkeampi, mikä antaa lopputuotteelle samanlaisen rakenteen kuin perinteinen kiinteä kasvirasva. Uudella stanoliesterillä voidaan siten korvata entistä suurempi määrä tuotteiden tyydyttynyttä rasvaa. Kehitysprojektin tuloksena saatiin myös käsiteltävyydeltään kätevä jauhemainen stanoliesteri.

Perinteisen stanoliesterin rinnalle kehitetyillä kahdella uudella esterityypillä uskotaan olevan hyvät mahdollisuudet kolesterolia alentavien elintarvikkeiden markkinoiden laajentuessa. Näillä näkymin uudet stanoliesterit kaupallistetaan vuoden 2004 aikana.

Ympäristö, terveys ja turvallisuus

- Raisio Yhtymän ympäristöpolitiikka on laajennettu kattamaan myös terveys- ja turvallisuusasiat. Raisio Yhtymän hallitus hyväksyi EHS-politiikan (environment, health and safety) 19. 12. 2002. Samassa yhteydessä päätettiin laajentaa ympäristöraportointi EHS-raportoinniksi.
- Konsernitason ympäristöpäämäärät päivitettiin EHS-päämääriksi. Osana johtamisjärjestelmiään toimialaryhmät ja erilliset toimialat asettavat omat EHS-tavoitteensa konsernin politiikan mukaisesti ja päämäärien saavuttamiseksi.
- Ympäristö-, terveys- ja turvallisuusasioiden sekä sosiaalisen vastuun raportointi ovat olennainen osa Raisio Yhtymässä viime syksynä käynnistettyä yhteiskuntavastuuraportoinnin kehittämistä. Tavoitteena on, että ensimmäinen konsernitason yhteiskuntavastuuraportti julkaistaan vuonna 2006.
- Raisio Yhtymän EHS-raportti julkaistaan konsernin internetsivuilla osoitteessa www.raisiogroup.com. Lisäksi Raisio Chemicals julkaisee oman EHS-raportin.

RAISIO YHTYMÄN EHS-POLITIIKKA

Raisio Yhtymä on kasvava ja kansainvälinen teollisuuskonserni, joka kehittää, valmistaa ja markkinoi paperikemikaaleja, elintarvikkeita ja terveysvaikuttavia ravinnon ainesosia, rehuja ja maltaita. Laajennamme tuotevalikoimaamme tuomalla markkinoille uusia kilpailukykyisiä, innovatiivisia ja turvallisia tuotteita.

Haluamme olla asiakkaillemme ja muille sidosryhmille johtava ja luotettava yhteistyökumppani, joka toimii vastuullisesti sekä yhteiskunnassa että luonnonvarojen käytössä. Raaka-aineina käytämme mahdollisuuksien mukaan uusiutuvia luonnonvaroja.

Tavoitteenamme on olla toimialoillamme menestyvä, eturivin yritys, joka on tunnettu kyvystään hoitaa ympäristö- ja laatuasioitaan. Tavoitteiden saavuttamiseksi toimialaryhmämme määrittelevät vuosittain ympäristö-, terveys- ja turvallisuustavoitteensa ja seuraavat niiden toteutumista.

Noudatamme kaikkia toimintaamme koskevia paikallisia, kansallisia ja kansainvälisiä lakeja ja määräyksiä. Olemme sitoutuneet noudattamaan Kansainvälisen Kauppakamarin (ICC) kestävän kehityksen periaatteita. Lisäksi Raisio Chemicals on sitoutunut kansainväliseen Responsible Care – Vastuu Huomisesta -ohjelmaan.

Toimimalla turvallisesti ja panostamalla turvallisuuden edistämiseen tuemme toiminnan laatua ja taloudellisuutta. Kehitämme jatkuvasti toimintaprosessejamme ympäristömyötävyyden ja turvallisuuden lisäämiseksi hyödyntäen kansainvälisten resurs-

sienne ja yhteistyökumppaneidemme osaamista. Ympäristö-, terveys- ja turvallisuusasiat ovat osa johtamiskäytäntöämme.

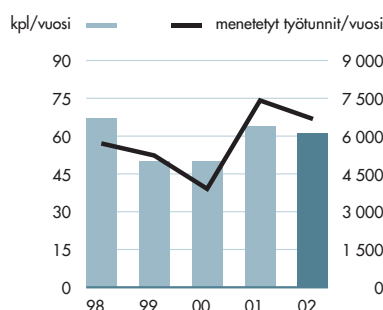
Henkilöstöä koulutetaan ja opastetaan ympäristö-, terveys- ja turvallisuusasioissa säännöllisesti. Henkilöstömme vastaa tähän politiikkaan kirjattujen periaatteiden soveltamisesta päivittäisessä toiminnassaan. Tiedotamme toiminnastamme eri sidosryhmille avoimesti ja rehellisesti.

RAISIO YHTYMÄN EHS-PÄÄMÄÄRÄT

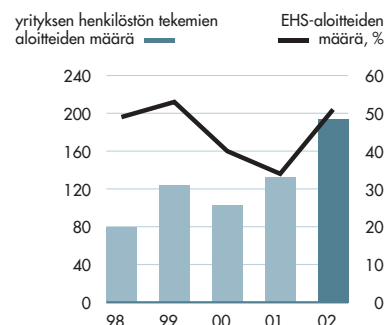
Raisio Yhtymän tavoitteena on ottaa toiminnassaan huomioon niin ympäröivä yhteiskunta kuin toiminnasta mahdollisesti aiheutuvat ympäristövaikutukset. Keskeiset konsernitason ympäristö-, terveys- ja turvallisuuspäämäärät ovat:

- Turvallisten, terveellisten ja ympäristöystävällisten tuotteiden kehittäminen sekä valmistaminen uusiutuvia luonnonvaroja suosien ja uusiutumattomia säästäten.
- Toimintaan liittyvien riskien, onnettomuusvaarojen ja niistä mahdollisesti aiheutuvien seurausten ehkäisy.
- Päästöjen ja jätteiden määrän sekä haitallisuuden vähentäminen sekä jätteiden ja sivutuotteiden hyötykäytön lisääminen.
- Turvallisuus-, terveys- ja ympäristöasioihin liittyvän avoimen keskustelun ja vuorovaikutuksen edistäminen asiakkaiden, viranomaisten, sidosryhmien ja henkilöstön välillä.

TAPATURMAT

ALOITTEET

YHTEISKUNTAVASTUU

Yhteiskuntavastuu rakentuu taloudellisesta, ympäristöä koskevasta ja sosiaalisesta vastuusta. Raisio Yhtymän tavoitteena on vastuullisella ja laadukkaalla toiminnalla taata pitkän aikavälin kannattavuus ja tuottaa lisäarvoa niin omistajille kuin asiakkaille ja muillekin sidosryhmille. Olemme sitoutuneet Kansainvälisen kauppakamarin (ICC) Kestävän kehityksen ohjeiden noudattamiseen. Lisäksi Raisio Chemicals on mukana kemianteollisuuden Vastuu Huomisesta – Responsible Care -ohjelmassa.

Ympäristö-, terveys- ja turvallisuusasioiden sekä sosiaalisen vastuun raportointi on olennainen osa Raisio Yhtymässä syksyllä 2002 aloitettua yhteiskuntavastuuraportoinnin kehittämistä. Konsernin strategia ja arvot tukevat omalta osaltaan raportoinnin kehittämistä. Tavoitteena on laajentaa vuosiraportointia sitä mukaa, kun yhteiskuntavastuun raportoinnissa edetään.

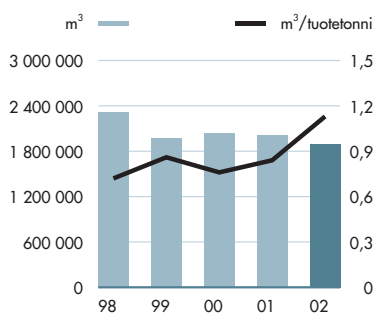
PAIKALLISYHTEISTYÖ JA TUKI YLEISHYÖDYLLISIIN TARKOITUKSIIN

Raisio Yhtymän yksiköt ja henkilökunta tekevät monimuotoista työtä eri yhteisöjen hyväksi. Pitkäaikainen yhteistyö paikallisten kulttuuri-, nuoriso- ja urheilujärjestöjen kanssa on vakiinnuttanut asemansa osana Raisio Yhtymän sidosryhmäyhteistyötä. Esimerkkinä mainittakoon Naantalin Musiikkijuhlat, joiden korkeatasoista ohjelmatarjontaa Raisio Yhtymä on omalta osaltaan tukenut usean vuoden ajan. Raision pääkonttorin ja tehdasalueen välittömässä läheisyydessä sijaitseva Tahvion ala-aste on yhtymän kummikoulu.

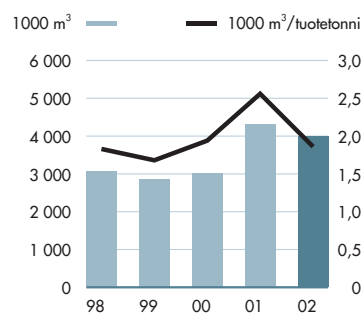
Vuonna 2002 Raisio Yhtymä osallistui Unicefin Maailman tytöt kouluun -kampanjaan ja tuki Turun yliopistollisen keskussairaalan lastenklinikan toimintaa.

Raisio Yhtymän tutkimus- ja kehitystoiminnan yhteistyö paikallisten ja kansainvälisten tiedeyhteisöjen kanssa on kiinteää. Lisäksi Raisio Yhtymällä on Tutkimussäätiö, jonka tarkoituksena on edistää öljykasvi-, vilja- ja perunatuotannon kehityksen yleisiä edellytyksiä sekä tieteellisellä pohjalla tapahtuvaa tutkimustyötä elintarvikkeiden, rehujen ja kemian teollisuuden tuotteiden ja tuotantomenetelmien kehittämiseksi.

JÄTEVESI

VEDEN KÄYTTÖ

EHS-RAPORTOINTI

Raportoinnin kattavuus

Raisio Yhtymän EHS-raportointi on rajattu oman liiketoiminnan ympäristö-, terveys- ja turvallisuusnäkökohtiin. Ostoenergian toimittajan aiheuttamia päästöjä ei ole raportoitu.

Raportointi sisältää niiden osakkuus- ja tytäryritysten tiedot, joista Raisio Yhtymä kertomusvuonna omisti yli 50 prosenttia ja joissa on tuotantoa. Latexia S.A:n tuotantoyksiköistä Latexia Suomi Oy, Latexia SB Oy, Latexia Sverige Ab ja Latexia Österreich GmbH sisältyvät tähän raportointiin. Elokuun 2002 alusta osaksi Raisio Chemicalsia liitetyt PT Latexia Indonesia, Latexia France SAS, Latexia Iberia S.L. ja Latexia Brasil Ltda. eivät sen sijaan ole mukana vuoden 2002 raportoinnissa.

Ympäristölainsäädännön noudattaminen ja ympäristövahingot

Raisio Yhtymän tuotantolaitosten uusien ympäristölupien hakeminen tapahtuu pääosin vuonna 2003. Kasviöljyteollisuus on jo aiemmin hakenut ympäristölupaa, jonka ehdoissa olevista päästömääristä on ympäristölupaprosessi kesken. Ympäristöasioihin liittyviä oikeudenkäyntejä ei ole.

Raisio Chemicalsiin kuuluvan Latexia SB:n tehtaalla Kaipiaisissa tapahtui akryylinitriilissäilytyksessä räjähdys syyskuussa. Räjähdys ei aiheuttanut henkilövahinkoja eikä kemikaalivuotoja maaperään tai pohjaveteen.

Ympäristö- ja turvallisuusinvestoinnit

Ympäristö- ja turvallisuusinvestointeihin käytettiin vuonna 2002 noin 6,8 milj. euroa (2,6 milj. euroa). Merkittävimmät investoinnit olivat Lapuan uusi tärkkelyksen tuotantoprosessi mm. prosessin jäteveden ravinnepitoisuuksien vähentämiseksi ja Kaipiaisten uusi konttorirakennus homeongelmien poistamiseksi.

Jätteiden käsittelyn, vesiensuojelun, ilmansuojelun ja työturvallisuuden käyttömenot olivat noin 4,5 milj. euroa (4,2 milj. euroa).

Merkittävät ympäristönäkökohdat ja indikaattorit

Raisio Yhtymän tuotantotoiminnan aiheuttama ympäristön kuormittuminen on yleensä vähäistä ja paikallista. Tärkeimmät ekotehokkuusindikaattorit ovat energiankulutus ja jätteen muodostuminen.

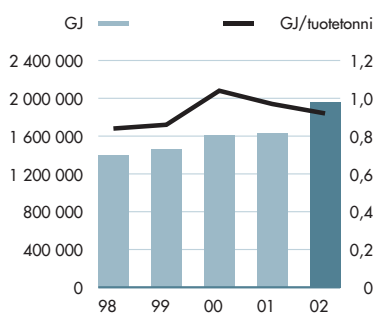
Raisio Yhtymän prosesseissa käytetään sähkö- ja lämpöenergiaa. Yhtymä ostaa kaiken käyttämänsä sähkön ja suurimman osan käyttämästään lämpöenergiasta. Merkittäviä prosessipäästöjä ovat myös jätevedet, jotka puhdistetaan omissa tai yhteistyökumppanien jätevesien puhdistamoissa. Viimeksi mainittujen osalta konsernin aiheuttamaa jätevesikuormitusta vesistöön ei voida laskea eikä arvioiminen ole tarkoituksenmukaista. Indikaattorina käytetään ainoastaan jätevesimäärää.

Melu-, haju- ja pölypäästöistä ei ole jatkuvia kvantitatiivisia mittauksia, joten jatkuvaa indikaattoritietoa ei muodostu. Ympäristöhaittoja vähennetään pitkäjänteisellä työllä investointien ja korjausten yhteydessä. Yhteydenottoja melu-, haju- ja pölypäästöistä on ollut vähän.

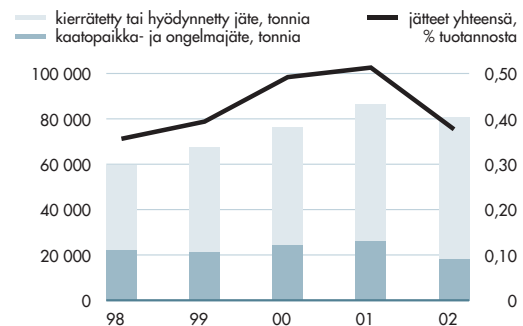
Turvallisuusindikaattorina käytetään tapaturmatiheyttä. Lukumäärä sisältää yli kolmen päivän sairauspoissaoloon johtaneet tapaturmat. Siihen eivät sisälly kodin ja työpaikan välillä sattuneet tapaturmat, kuolemantapaukset ja invaliditeetit.

LÄMMÖN KÄYTTÖ

JÄTTEET

TOIMIALARYHMIEN EHS-KATSAUKSET

Raisio Chemicals

Raisio Chemicalsin laatu- ja ympäristöhallintajärjestelmät on rakennettu ISO 9001- ja ISO 14001 -standardien sekä asiakkaiden asettamien erillisaatimusten mukaisiksi. Järjestelmien tavoitteena on toiminnan jatkuva parantaminen sekä eri toimipisteiden toimintatapojen muotoutuminen mahdollisimman yhdenmukaisiksi. Laatu- ja ympäristöhallintajärjestelmien kehittäminen on yksi Raisio Chemicalsin tärkeimmistä haasteista. Tavoitteena on ottaa vuoden 2003 loppuun mennessä käyttöön ISO 9001:2000 -standardin mukaiset laatu- ja ympäristöjärjestelmät ja niiden myötä lähestyä toimintaa prosessijätteen mukaisesti.

Raisio Chemicalsin EHS-tavoitteet ovat: tapaturmien nollataso, onnettomuuksien ennaltaehkäiseminen mm. läheltä piti -tilanteista oppimalla sekä kaatopaikkajätteen määrän pitäminen 0,5 prosentissa tuotannosta.

Raisio Chemicals kehitti merkittävien ympäristönäkökohtien tunnistamisprosessia Suomen tuotantopaikoilla vuonna 2001. Vuoden 2002 aikana saatiin kartoitustyö valmiiksi niin tuotannon kuin muiden Suomen toimintojenkin osalta. Tavoitteena on kartoittaa merkittävät ympäristönäkökohdat koko maailmanlaajuisessa organisaatiossa.

Tuotekehityksessä Raisio Chemicals ottaa erityisesti huomioon ympäristöystävällisyyden. Tuotteiden kehittämisessä suositaan uusiutuvia, ympäristömyönteisiä raaka-aineita ja prosesseja.

Kertomusvuonna Raisio Chemicals osallistui kemian ja sen lähialojen liittojen Safety 24h -projektiin toteuttaen sen maailmanlaajuisesti organisaatiossaan. Projektin tavoitteena oli kehittää menettelytapoja, joilla läheltä piti -tilanteista voitaisiin oppia parhaalla mahdollisella tavalla. Projekti pyrki vaikuttamaan asenteisiin ja herättämään työpaikoilla myönteisen suhtautumisen turvallisuusasioita kohtaan.

Raisio BioSafe -voiteluaineille myönnettiin maaliskuussa 2002 pohjoismaisen ympäristömerkin eli Joutsenmerkin käyttöoikeus. Kasviöljypohjaiset Raisio BioSafe -tuotteet ovat ensimmäinen voiteluainesarja, jolle on myönnetty Joutsenmerkki.

AKD-vahaa valmistava tehdas Ranskan Toulousessa käynnistettiin uudelleen maan viranomaisten annettua luvan tehtaan toiminnan jatkamiselle heinäkuussa 2002. Tehtaan toiminta keskeytyi syyskuussa 2001 läheisessä lannoitetehtaassa sattuneen räjähdysten takia. Räjähdysten aiheuttama paineaalto aiheutti vahinkoja Raisio Francen tehtaalle.

RavintoRaisio

RavintoRaisio -toimialaryhmän erilliset toimialat asettavat vuosittain omat EHS-tavoitteensa, joiden toteutumista seurataan ympäristöhallintajärjestelmien avulla.

Elintarviketoimialan ympäristövaikutuksia ovat energian käyttö prosesseissa ja kuljetuksissa sekä pakkaus- ja muut jätteet. Lisäksi jätevesien käsittelyllä on huomattava merkitys elintarviketoimialan peruna- ja margariiniliiketoiminnoissa, mallastoimialalla ja viljatärkkelysliiketoiminnassa.

Rehutoimialan tärkein ympäristönäkökohta on kotieläinten lannan kautta tapahtuva ravinnekuormitus. Rehujen täsmällinen ravinneoostumus ja hyvä toimivuus pienentävät päästöjä tuotekiloa kohti. Kaikkein suoraviivaisin vaikutus on kalanrehuissa.

Tärkeimpien raaka-aineiden, viljojen ja öljykasvien, hankinnassa merkittävimmät ympäristönäkökohdat liittyvät alkutuotantoon ja kuljetuksiin. Viljelyneuvonnalla ja sopimustuotannolla edistetään parhaiden toimintatapojen noudattamista ja ympäristövaikutukset otetaan huomioon raaka-aineketjun kaikissa vaiheissa.

Myös vuonna 2002 RavintoRaisio osallistui VTT:n ja MTT:n koordinoimaan laajaan Foodchain-tutkimusprojektiin, jonka tavoitteena on selvittää eri muuttujien vaikutuksia elintarviketuotannon koko elinkaaren aikaisiin ympäristövaikutuksiin. Raisio on mukana projektin kaikissa kolmessa osiossa. Projektin loppuraportti ilmestyy vuoden 2003 alkupuolella. Tutkimustulosten avulla voidaan tulevaisuudessa ottaa entistä paremmin huomioon elintarviketuotannon eri toimintojen ympäristövaikutukset sekä luoda tuotekohtaisia ympäristöprofileja.

Ympäristö-, terveys- ja turvallisuusasioiden lisäksi tuoteturvallisuus on tärkeä osa RavintoRaision toiminnan laatua. Yhtymä välttyi Euroopassa jälleen esiintyneiltä ruoka- ja rehuskandaaleilta. Raaka-aine- ja prosessikontrolliin kiinnitettiin lisäresursseja ja raaka-aineiden sekä tuotteiden jäljitettävyyssuurlaanat kehitettiin uusia menetelmiä. Kotimaisten raaka-aineiden suosiminen antaa RavintoRaision turvallisuus- ja ympäristöasioille luotettavan lähtökohdan.

Raisio Life Sciences

Raisio Life Sciences -toimialaryhmään kuuluva Raisio Benecol rakensi laadunhallintajärjestelmänsä ISO 9001:2000 mukaiseksi. Järjestelmän sertifiointi tapahtuu alkuvuonna 2003.

Yhtymän hallituksen vahvistaman EHS-politiikan mukaisesti Raisio Life Sciences on sitoutunut pitämään ympäristö-, terveys- ja turvallisuusnäkökohdat tuote- ja prosessikehityksen lähtökohdina. Keskeisinä tavoitteina ovat edelleen raaka-aineiden käytön tehostaminen sekä jätteen määrän vähentäminen.

Suomessa vuoden 2002 teema oli kuormituksen vähentäminen jätevedessä. Turvallisuuspuolen tavoitteina olivat tapaturmien nollataso sekä kuumavesitapaturmien ehkäisemiseen liittyvä projekti. Tuotantoprosessiin investoitiin tehokkaampi suodatin.

USA:n tehtaalla Summervillessä South Carolinassa panostettiin HAZWOPPER-päivityskoulutukseen (Hazardous waste operations and emergency response) sekä BAF-järjestelmän (Bubble Accelerated Flotation system) käyttöönottoon jätevesien käsittelyn tehostamiseksi.

Henkilöstö

- Ammattitaitoinen ja osaava henkilöstö on keskeinen edellytys Raisio Yhtymän vision ja strategisten tavoitteiden toteutumiselle.
- Henkilöstöjohtamisen keskeisiä osa-alueita vuonna 2002 olivat yhtymän arvoprosessi, Johtava Raisio -esimiesvalmennuksen käynnistyminen ja tyky- ja tasa-arvosuunnitelmien valmistelu.
- Henkilöstön määrä vuonna 2002 oli keskimäärin 2 654 henkilöä (2 684), joista ulkomailla työskenteli 43 prosenttia (42 %).

HENKILÖSTÖN MÄÄRÄ

Vuonna 2002 henkilöstön määrää kasvatti yhteisyritys Latexian siirtyminen kokonaan Raisio Yhtymän omistukseen. Sitä vähensivät muun muassa margariinituotannon rationalisointi sekä Raisio Chemicalsin Ruotsin lateksitehtaan sulkeminen ja toimintojen tehostaminen Pohjois- ja Etelä-Amerikassa sekä Saksassa. Myös konsernihallinnossa käynnistettiin kehittämishanke osana konsernin toiminnan tehostamista ja kannattavuuden parantamista. Vuoden 2003 aikana konsernihallinnosta vähenee 26 työpaikkaa.

HENKILÖSTÖJOHTAMINEN JA -STRATEGIA

Konsernin ja toimialaryhmien henkilöstöjohto yhdessä eräiden muiden henkilöstöhallinnon vastuuhenkilöiden kanssa muodostavat konsernin HR-johtoryhmän, joka koordinoi konsernin henkilöstötoimeen kuuluvia eri osa-alueita ja huolehtii muun muassa henkilöstöstrategian kehittämisestä ja yhteisten toimintatapojen luomisesta.

Konsernin strategia edellyttää vahvaa kasvua ja uusille liiketoiminta-alueille laajentumista. Henkilöstöstrategia tukee ja edesauttaa kasvutavoitteiden toteutumista huolehtimalla osaamisen kehittämisestä ja riittävästä henkilöstöresursseista. Yrityskauppa- ja divestointiprosesseissa henkilöstöön liittyvät kysymykset ovat keskeinen osa-alue.

OSAAMISEN KEHITTÄMINEN

Syksyllä käynnistettiin yhteistyössä korkeakoulukumppanin kanssa keskijohdolle tarkoitettu Johtava Raisio -esimieskoulutus, jonka tavoitteeksi on asetettu muun muassa vision, arvojen ja strategian jalkauttaminen, liiketaloudellisen osaamisen lisääminen sekä henkilökohtaisten taitojen, sisäisen verkottumisen ja sitä kautta esimiestyön kehittäminen. Tarkoituksena on kouluttaa vuosittain noin 20 esimiestä ja asiantuntijaa.

Johtava Raisio -esimiesvalmennuksen lisäksi Raisio Chemicals jatkoi teknisille asiantuntijoille suunnattua Product Training -tuoteryhmäkoulutusta sekä keskijohdon Tattoo Management Training -koulutusohjelmaa.

RavintoRaision margariiniliiketoiminnassa käynnistettiin oppisopimuskoulutus, jonka tavoitteena on uusien työntekijöiden kouluttaminen työn ohessa elintarvikealan ammattilaisiksi.

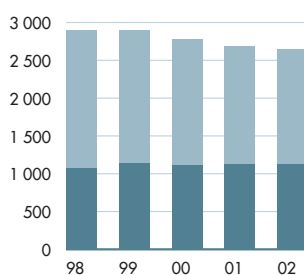
Oppiva Raisio -osaamisen kehittämisohjelmaa jatkettiin muun muassa yhtymän mallas- ja rehutoimialoilla sekä Life Sciences -toimialaryhmässä. Sen tavoitteena on luoda organisaatiolle edellytykset vastata kiristyvän kilpailun ja muuttuvan liiketoimintaympäristön haasteisiin.

Vuoden aikana kehityskeskustelumallia arvioitiin saatujen kokemusten pohjalta. Kehityskeskustelujen vakiintumista kaikissa henkilöstöryhmissä pyrittiin edesauttamaan muun muassa mahdollistamalla ryhmäkeskustelut.

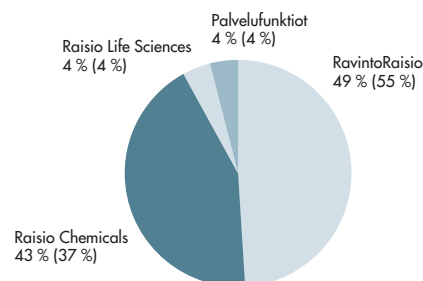
HENKILÖKUNNAN MÄÄRÄ

keskimäärin

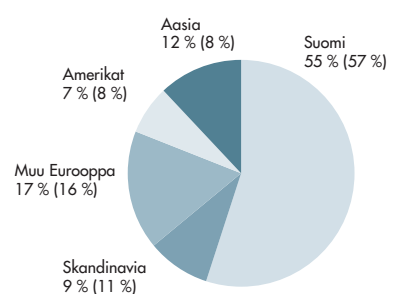
— Suomessa — Ulkomailla

toimialaryhmittäin
31.12.2002 (31.12.2001)

maantieteellisten alueiden mukaan
31.12.2002 (31.12.2001)

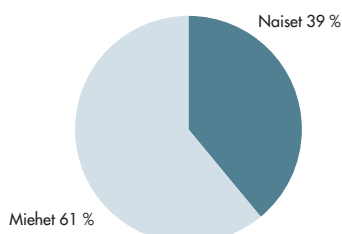
HYVINVOINNIN KEHITTÄMINEN

Tyky-toiminnalla eli työkykyä ylläpitävällä toiminnalla on pitkät perinteet Raisio Yhtymän Suomen yksiköissä. Vuoden 2002 aikana toimintaa aktivoitiin asettamalla sille selkeämmät tavoitteet. Pitkäjänteisellä työllä pyritään lisäämään työmotivaatiota, hyödyntämään systemaattisesti yrityksen sisäistä osaamista ja vähentämään sairauspoissaoloja sekä ehkäisemään ennenaikaista eläkkeelle siirtymistä

Henkilöstöhallinnon ja henkilöstöryhmien edustajat ovat luoneet Raisio Yhtymän Suomen yksiköiden käyttöön henkilöstöpoliittisen tasa-arvosuunnitelman. Tasa-arvon toteutumisen nykytila kartoitettiin henkilökunnan keskuudessa tehdyllä tutkimuksella. Suunnitelmassa määritellään toimenpiteet, joilla estetään sukupuoleen perustuva syrjintä, edistetään naisten ja miesten välistä tasa-arvoa, parannetaan työ- ja perhe-elämän yhteensovittamista sekä estetään sukupuolista häirintää ja ahdistelua. Suunnitelman toimivuutta seurataan vuosittain.

HENKILÖSTÖN JAKAUMA

Raisio Yhtymän Suomen yksiköissä 31. 12. 2002

KANNUSTINJÄRJESTELMÄT

Raisio Yhtymän palkkaus- ja kannustinjärjestelmiä kehitettiin edelleen. Raisio Yhtymän Suomen henkilöstön tulospalkkiojärjestelmä tukee koko henkilöstön hyvän ja pitkäjänteisen yhteistyön ja tuloksellisen toiminnan ylläpitämistä ja kehittämistä ja henkilöstön palkitsemista hyvästä työsuorituksesta. Jatkossa selvitetään edellytykset konsernin ulkomaisten yksiköiden henkilöstön tulospalkkiojärjestelmän luomiseksi.

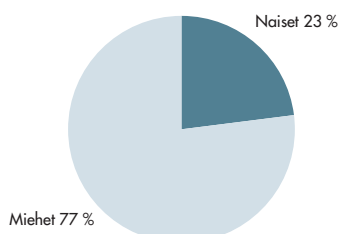
VUODEN 2003 HAASTEET

Raisio Yhtymän kasvustrategian edellytyksenä ovat muun muassa onnistuneet integraatioprosessit, joihin liittyvää osaamista on kehitettävä johdonmukaisesti. Strategia edellyttää myös yhteisten tavoitteiden sisäistämistä ja tiivistä yhteistyötä eri liiketoimintayksiköiden välillä.

Raisio Yhtymän henkilöstön ikäjakauma asettaa haasteita ikäjohtamiselle ja oikea-aikaisille rekrytoinneille osaamisen siirtämiseksi ja sen turvaamiseksi myös tulevaisuudessa.

ESIMIESTEN JAKAUMA

Raisio Yhtymän Suomen yksiköissä 31. 12. 2002

Toimialakatsaukset

Raisio Yhtymän toimialaryhmät

Raisio Yhtymään kuuluu kolme toimialaryhmää: Raisio Chemicals, RavintoRaisio ja Raisio Life Sciences.

Raisio Chemicals palvelee maailmanlaajuisia paperiteollisuutta funktionaalisilla paperikemikaaleilla ja kemikaalikonsepteilla. Raisio Chemicals keskittyy erityisesti funktionaalsiin paperikemikaaleihin, joilla voidaan parantaa paperin ja kartongin laatua ja ominaisuuksia. Tuotevalikoimaan kuuluvat tärkkelyssideaineet, paperin päällystyksen käytettävät lateksisideaineet ja erikoiskemikaalit, kuten esimerkiksi musteenpoistokemikaalit, hydrofobiliimat ja erikoispolymeerit.

RavintoRaisioon kuuluvat elintarvike-, rehu- ja mallastoimialat sekä viljatärkkelysliiketoiminta. Toimialaryhmä valmistaa ja markkinoi:

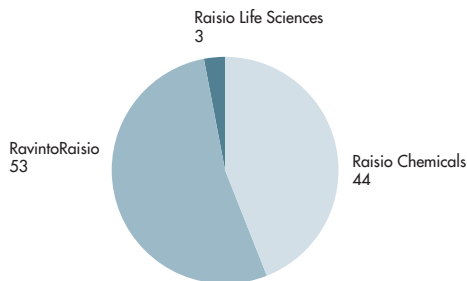
- vilja- ja kasviöljypohjaisia elintarvikkeita ja perunajalosteita
- pitkälle jalostettuja, kypsennettyjä rehuseoksia tuotantoeläimille sekä erikoisrehuja kaloille ja turkiseläimille

■ panimomaltaita kotimaahan ja vientiin

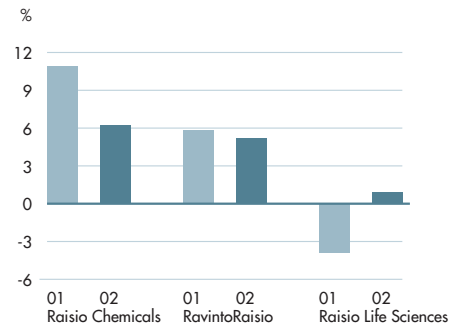
■ vehnätrökkelystä jatkojalostettavaksi paperiteollisuuden käyttöön sekä vehnägluteenia ja -siirappia elintarviketeollisuuteen ja rehujakeita rehuteollisuuden raaka-aineiksi.

Raisio Life Sciences -toimialaryhmän päätuote on kolesterolia alentava Benecol-ainesosa eli stanoliesteri. Stanoliesteriä käytetään useissa erilaisissa elintarvikkeissa, muuan muassa margariineissa, jogurteissa, maidossa, välipalapatukoissa ja valmisruuissa. Stanoliesteriä sisältäviä elintarvikkeita myydään lähes 20 maassa.

TOIMIALARYHMIEN LIIKEVAIHTO
%-osuus konsernin kokonaisliikevaihdosta

SIJOTETUN PÄÄOMAN TUOTTO
(sisäisen laskennan mukaan)

Raisio Chemicals

- Raisio Chemicalsin toiminta-ajatuksena on palvella maailmanlaajuisia paperiteollisuutta funktionaalisilla paperikemikaaleilla ja kemikaalikonsepteilla sekä asiakasrajapintaan suunnatulla tutkimus- ja kehitystoiminnalla.
- Tavoitteena on edelleen vahvistaa avainasiakastoimintaa ja markkina-asemaa.
- Liikevaihto vuonna 2002 oli 370,1 miljoonaa euroa (354,6 milj. euroa vuonna 2001) ja liikevoitto 10,7 miljoonaa euroa (19,3 milj. euroa).
- Sijoitettu pääoma oli 240,7 milj. euroa (177,3 milj. euroa) ja sijoitetun pääoman tuotto (ROI-%) 6,2 prosenttia (10,9 %).

MARKKINATILANNE

Vuonna 2001 alkanut heikko markkinatilanne läntisen maailman paperiteollisuudessa jatkui vuoden 2002 aikana. Etenkin Euroopassa, Raisio Chemicalsin päämarkkina-alueella, kysyntä pysyi alhaalla. Pohjois-Amerikassa oli loppuvuodesta havaittavissa lievää piristymistä. Kiinan markkinoilla kehitys jatkui kasvu-uralla, ja vuoden aikana asiakkaat aloittivat siellä lukuisia merkittäviä paperin ja kartongin tuotantoa kasvattavia investointeja.

Paperikemikaalien marginaalit kaventuivat rajun hinta- ja markkinaosuuskilpailun sekä nousevien raaka-ainekustannusten seurauksena. Paperiteollisuuden keskittymissuuntaus jatkui. Sen sijaan paperikemikaalitoimittajakentässä toimintojen keskittäminen on vasta alkutaipaleella.

AVAINASIAKASTOIMINTA JA UUSI ORGANISAATIO

Raisio Chemicalsin avainasiakastoiminnon tarkoituksena on entistä kattavammin ja tehokkaammin palvella tuotteilla, palveluilla ja tuotekehitystoiminnalla kansainvälistä paperiteollisuutta. Avainasiakastoiminnossa on erityisesti keskitytty ymmärtämään paperiteollisuuden ja yksittäisten asiakkaiden tarpeita luomalla tehokkaita väyliä uusien teknologisten ratkaisujen kehittämiseksi ja laajentamiseksi.

Palvellakseen entistä paremmin asiakkaitaan maailmanlaajuisesti Raisio Chemicals uudisti organisaatiotaan kesällä 2002. Organisaatiouudistus liittyy yhteisyritys Latexia S.A:n oston. Raisio Chemicals osti 31.7.2002 loput 50 prosenttia yhteisyrityksen

osakkeista sekä Rhodian suoraan omistamat paperilatesituo-
tantolaitokset Ranskassa, Espanjassa, Indonesiassa ja Brasiliassa.

Maantieteellisestä aluepohjaisesta organisaatiosta siirryttiin liiketoimintaryhmäpohjaiseen organisaatioon. Uudessa toimintamallissa Raisio Chemicals on organisoitunut toimintansa tuotannosta, tuotekehityksestä ja innovaatioprosesseista vastaaviin liiketoimintaryhmiin, joita ovat tärkkelyssideaineet, lateksisideaineet ja erikoiskemikaalit. Niiden tehtävänä on kehittää toimintaa ja huolehtia kilpailukyvyistä. Liiketoimintaryhmät tekevät keskenään yhteistyötä tutkimuksessa ja tuotekehityksessä.

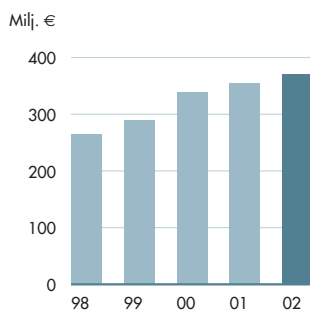
Liiketoimintaryhmien rinnalle muodostettiin globaaleja asiakassuhteita ja myyntiä hoitava organisaatio. Organisaatio sisältää asiakaslähtöiset avainasiakastiimit. Tavoitteena on luoda kiinteä kumppanuus, jossa asiakas ja Raisio Chemicals ovat tiiviissä tutkimus- ja tuotekehitysyhteistyössä.

TÄRKKELYSSIDEAINEET

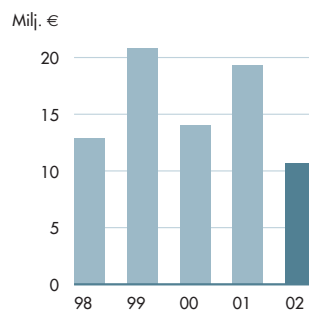
Tärkkelyssideaineita käytetään paperin ja kartongin valmistuksessa parantamaan paperin ja kartongin sisäistä lujuutta, pintalujuutta sekä painettavuutta. Kysynnän supistuminen näkyi markkinoilla kiristyneenä kilpailuna markkinaosuuksista, ja tuotteiden hinnat laskivat kaikilla markkina-alueilla. Kertomusvuoden aikana päättyi Emsland-Raisio Chemie GmbH:n toiminta Euroopassa. Toiminnan loppuminen pienensi merkittävästi Raisio Chemicalsin välittämiä tärkkelysmääriä Keski-Euroopassa.

EU:n päätöksellä perunatärkkelyksen tuotantokiintiötä jatketaan samansuuruisina seuraavat kolme vuotta vastoin Suomen

LIKEVAIHTO

LIKETULOS

ponnisteluja saada lisää tuotantomahdollisuutta, joka vastaisi paremmin maan tarvetta. Toiminnan sopeuttamista kiintiöpäätökseen jatkettiin korvaamalla merkittäviä määriä tuotua perunatärkkelystä muilla vaihtoehtoisilla tärkkelysraaka-aineilla, kuten ohralla ja tapiokalla.

Tutkimus- ja kehitystyössä keskityttiin pintaliima- ja päällystyskonseptien kehittämiseen. Korkeassa kuiva-ainepitoisuudessa tapahtuva pintaliimaus lisää merkittävästi asiakasteollisuuden kustannustehokkuutta.

LATEKSISIDEAINEET

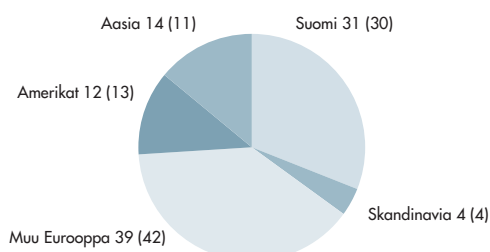
Lateksisideaineita käytetään paperin ja kartongin päällystykseen parantamaan paperin ulkonäköä, painojälkeä ja luettavuutta. Vuoden 2002 kesällä Raisio Chemicals nosti omistusosuutensa yhteisyritys Latexia S.A:ssa 50 prosentista 100 prosenttiin. Yhteisyritys perustettiin ranskalaisen Rhodian kanssa vuonna 2000.

Latekseja käytetään eniten paperiteollisuuden sideaineissa, ja Latexian myynnistä noin 90 prosenttia suuntautuu tälle sektorille. Lateksien raaka-aineina käytetään petrokemian tuotteita, kuten styreeniä, butadieenia sekä akrylaatteja. Öljyn maailmanmarkkinahinnan nousu on nostanut petrokemian raaka-aineiden hintoja merkittävästi vuoden 2002 aikana.

Latexian Euroopan tuotantolaitokset sijoittuvat hyvin tärkeisiin asiakkaisiin ja paperinvalmistusalueisiin nähden. Lisäksi Latexia toimii Indonesiassa ja Brasiliassa, ja Kiinaan Jangtse-joen varrelle Zhenjiangiin valmistuu vuoden lopulla moderni lateksitehdas. Yhtiö on rakentanut markkina-asemaa Kiinaan myymällä lateksisideaineita Indonesiasta jo muutaman vuoden.

Tutkimushankkeet tähtäävät paperin painettavuuden, ulkonäön sekä paperi- ja painokoneen ajettavuuden parantamiseen. Kilpailukykyä pidetään yllä myös tekstiili- ja kuitukangas-sektorilla. Raisio Chemicalsin tutkimuskeskukset ovat merkittävä osa lateksisideaineiden tutkimusta ja kehitystä. Ne kattavat sekä paperin päällystyskonseptit että lähitulevaisuudessa myös paperin painamisen.

LIIVEVAIHDON JAKAUMA MAANTIEEELISESTI
%-osuus Raisio Chemicalsin kokonaisliivevaihdosta vuonna 2002 (2001)

ERIKOISKEMIKAALIT

Erikoiskemikaalit koostuvat hydrofobiliimoista, musteenpoistokemikaaleista, Raifix- ja Raisabond-polymeereistä sekä päällystys-tyksen lisäaineista.

Erikoiskemikaalien myynti Euroopassa ja Amerikassa pysyi edellisen vuoden tasolla. Kysynnän kasvun tyrehtyminen näkyi kuitenkin kilpailun kiristymisenä kaikilla tuotealueilla. Aasian kasvavilla markkinoilla erikoiskemikaalien myynti nousi polymeerien myynnin kasvusta johtuen. Myös hydrofobiliimoja Kiinassa valmistavan yhteisyrityksen, Raisio Chemicals Tianman, perustaminen kasvatti erikoiskemikaalien myyntiä. Yhteisyritys aloittaa myös muiden erikoiskemikaalien valmistuksen Kiinan nopeasti kasvaville markkinoille kesällä 2003 valmistavassa uudessa tehtaassa. Uusien, paperin lujuuutta ja painettavuutta parantavien polymeerien myynti kehittyi odotuksien mukaisesti, ja panostuksia tullaan lisäämään tämän tuotekonseptin hyödyntämiseksi maailmanlaajuisesti.

Trois-Rivièresissä Kanadassa sijaitseva vedenkäsittelypolymeerejä valmistava tehdas myytiin SNF Floerger S.A.:lle Raisio Chemicalsin keskittyessä funktionaalisiin paperikemikaaleihin. Toulousessa Ranskassa sijaitseva AKD-vahatehdas vaurioitui läheisen lannoitetehtaan räjähdysen vuoksi syksyllä 2001, ja koko tehdasalueen tuotantolaitosten toimintaluvat evättiin. AKD-vahatehdas käynnistyi monien vaiheiden jälkeen heinäkuussa 2002, ja tuotanto palautui vaiheittain normaaliksi vuoden loppuun mennessä.

TUTKIMUS JA KEHITYS

Valtaosa Raisio Chemicalsin tutkimus- ja kehitysohjelmista tehdään yhdessä avainasiakkaiden ja muiden paperi- ja kartonkiteollisuuden yhteistyökumppaneiden kanssa. Yksi esimerkki yhteistyöstä on testipainolaite (Future Printing Center), jonka Raisio Chemicals ja painotalo Hansaprint Oy perustavat CTC-

koepäällystyslaitoksen yhteyteen Raisioon. Future Printing Centeriin tulee yhdessä alueella toimivien muiden koelaitosten kanssa ainutlaatuinen painatusalan testaus- ja kehityspalvelu. Kokonaisuus kattaa paperinvalmistuksen vaiheet pohjapaperista valmiiseen painettuun ja jälkikäsiteltyyn painotuotteeseen. Hanke mahdollistaa entistä monipuolisemman yhteistyön paperikemikaalien kehittämisessä Raisio Chemicalsin asiakkaiden kanssa.

Tutkimus- ja kehitystoimintaa tehdään kolmessa laitoksessa Raisiossa. Paikallisissa kehityskeskityksissä Blackburnissa Iso-Britanniassa, Burlingtonissa Kanadassa ja Cheonanissa Etelä-Koreassa on lisäksi erikoiskemikaalien tutkimus- ja kehitystoimintaa. Raisio Chemicalsille siirtyneessä, aikaisemmin Rhodiale kuuluneessa tutkimus- ja kehitysoyksikössä Ranskan Aubervilliersissä keskitytään polymeerisynteesitutkimukseen. Yksikkö jatkaa edelleen yhteistyötä samassa yhteydessä toimivan Rhodian tutkimuskeskuksen kanssa.

Korkealaatuiset tutkimuskeskukset, hyvä tutkimus- ja kehitysoaaminen sekä paperikemian tuntemus ovat Raisio Chemicalsin vahvuuksia. Raisio Chemicals on arvostettu kumppani avainasiakkaiden luottamuksellisissa kehitys- ja investointihankkeissa, joissa tarvitaan laajaa paperikemian osaamista. Tuotteiden kehittämisessä Raisio Chemicals suosii uusiutuvia, ympäristöystävällisiä raaka-aineita ja prosessivaihtoehtoja.

VISIO JA STRATEGIA

Raisio Chemicals luo pohjan konsernin voimakkaalle kasvulle. Olemassa olevaa paperi- ja kartonkiteollisuuden kemikaaliosaaamista hyödynnetään globaalisti, ja yhtymällä on valmius merkittäviin panostuksiin kasvun varmistamiseksi. Kasvua haetaan kaikista kolmesta päätuoteryhmästä: tärkkelys- ja lateksisideaineista sekä erikoiskemikaaleista. Maantieteellisistä alueista kasvunäkymät ovat parhaat Aasiassa ja siellä erityisesti Kiinassa.

RAISIO CHEMICALSIN TUOTTEIDEN KÄYTTÖ		
	LAJEITTAIN	KÄYTTÖKOHEITTAIN
Tärkkelys-sideaineet	Kartonki Päällystetty aikakauslehtipaperi 	Märkäpäässä Paperikoneella Päällystyksessä
Lateksisideaineet	Päällystetty aikakauslehtipaperi Kartonki Päällystetty hienopaperi 	Märkäpäässä Paperikoneella Päällystyksessä
Erikoiskemikaalit	Päällystämätön hienopaperi Päällystetty hienopaperi Päällystetty aikakauslehtipaperi Päällystämätön aikakauslehti- ja sanomalehtipaperi Kartonki 	Märkäpäässä Paperikoneella Päällystyksessä

TUOTTEET	MARKKINA-ASEMA	RESURSSIT
TÄRKKELYSSIDEAIINEET <i>Liikevaihto 106,6 milj. euroa eli 29 % Raisio Chemicalsin liikevaihdosta</i>		
<ul style="list-style-type: none"> ■ käytetään paperin ja kartongin valmistuksessa ■ parantavat paperin ja kartongin sisäistä lujuutta, pintalujuutta sekä painettavuutta ■ pääasialliset käyttökohteet ovat paperikoneen märkäosa, pintaliimausyksikkö ja päällystyskone ■ modifiointiteollisuuden monipuolinen raaka-ainepohja koostuu peruna-, vehnä-, ohra- ja tapiokatärkkelyksistä 	<ul style="list-style-type: none"> ■ vahva markkina-asema Pohjoismaissa, joissa Raision osuus paperiteollisuuden käyttämistä tärkkelyksistä on noin 30 % ■ vastaava markkinaosuus Euroopassa noin 12 % sekä maailmanlaajuisesti noin 7 % ■ yksi maailman johtavista kationisten tärkkelysten toimittajista paperiteollisuudelle 	<ul style="list-style-type: none"> ■ tuotantoa Suomessa, Belgiassa, Yhdysvalloissa, Indonesiassa ja Thaimaassa ■ oma kationisointikemikaalituotanto
LATEKSISIDEAIINEET <i>Liikevaihto 127,7 milj. euroa eli 34 % Raisio Chemicalsin liikevaihdosta</i>		
<ul style="list-style-type: none"> ■ käytetään paperin ja kartongin päällystykseen ■ parantavat merkittävästi paperin ulkonäköä, painojälkeä ja luettavuutta sekä vähentävät painovärien käyttöä ■ parantavat painokoneiden ajettavuutta ■ paperin päällystäminen säästää puukuitumateriaaleja 	<ul style="list-style-type: none"> ■ päällystyslateksien osuus Euroopan markkinoista on noin 20 % ■ merkittävä osuus Indonesiassa ja Brasiliassa, myynti kasvaa Kiinassa ■ paperin päällystykseen arvioidaan lisääntyvän noin 5 % vuosittain ■ maailmanmarkkinat ovat noin 2 miljardia euroa 	<ul style="list-style-type: none"> ■ tuotantolaitokset Suomessa, Ranskassa, Itävallassa, Espanjassa, Indonesiassa ja Brasiliassa ■ koepäällystyslaitos CTC Raisiossa
ERIKOISKEMIKAALIT <i>Liikevaihto 135,8 milj. euroa eli 37 % Raisio Chemicalsin liikevaihdosta</i>		
Hydrofobiliimat <ul style="list-style-type: none"> ■ säätelevät vesipohjaisten nesteiden imeytymistä paperiin ja kartonkiin ■ parantavat paperin painettavuutta ja pakkauskartongin laatua ■ paperiteollisuus käyttää useita erilaisia liimausteknologioita, ja Raisio Chemicals pystyy tarjoamaan minkä tahansa näistä konsepteista 	<ul style="list-style-type: none"> ■ osuus maailmanmarkkinoista 10 %, Euroopan markkinoista 18 % ■ markkinajohtaja Suomessa, Kolumbiassa, Ranskassa, Indonesiassa, Portugalissa ja Iso-Britanniassa 	<ul style="list-style-type: none"> ■ tuotantolaitokset Euroopassa (7), Pohjois-Amerikassa (3), Etelä-Amerikassa (1) ja Aasiassa (3)
Erikoispolymeerit <ul style="list-style-type: none"> ■ käytetään paperin ja kartongin laadun parantamiseen ja valmistusprosessien tehostamiseen 	<ul style="list-style-type: none"> ■ osuus maailmanmarkkinoista 4 % ja Euroopan markkinoista 10 % ■ markkinaosuus avainasiakkaissa yli 40 % ■ myyntiä kaikilla markkina-alueilla ■ kokonaismarkkinoiden kasvu 7 % vuodessa 	<ul style="list-style-type: none"> ■ tuotantolaitokset Euroopassa (3), Aasiassa (1) ja Amerikassa (1)
Musteenpoistokemikaalit <ul style="list-style-type: none"> ■ käytetään keräyspaperin siistaukseen 	<ul style="list-style-type: none"> ■ osuus maailmanmarkkinoista 5 % ja Euroopan markkinoista 10 % ■ markkinaosuus avainasiakkaissa yli 40 % 	<ul style="list-style-type: none"> ■ tuotantolaitokset Euroopassa (2) ja Amerikassa (2)
Päällystyslisäaineet <ul style="list-style-type: none"> ■ käytetään paperin ja kartongin päällystykseen ■ parantavat päällystyskoneiden ajettavuutta ■ antavat paperille erikoisominaisuuksia 	<ul style="list-style-type: none"> ■ markkinajohtaja päällystysliukuaineissa Suomessa ■ paperin päällystykseen arvioidaan lisääntyvän noin 5 % vuosittain 	<ul style="list-style-type: none"> ■ tuotantolaitos Suomessa ■ koepäällystyslaitos CTC Raisiossa

RavintoRaisio

- RavintoRaisioon kuuluvat elintarvike-, rehu- ja mallastoimialat sekä viljatärkkelysliiketoiminta.
- RavintoRaisio yhtiöitettiin omaksi alakonsernikseen. Raisio Yhtymä Oy omistaa kokonaan RavintoRaisio Oy:n, joka toimii RavintoRaisio -al konsernin emoyhtiönä.
- Toiminta-ajatuksena on viljan, öljykasvien ja perunan jalostusketjun hallinta jäljitettävästi jyvistä elintarvikkeiksi, muun elintarviketuotannon raaka-aineiksi ja rehuiksi.
- Tavoitteena on viljan, öljykasvien ja perunan luonnonmukainen ja tehokas hyödyntäminen jalostusketjussa siten, että kasvipöytäisten raaka-aineiden hyvät ominaisuudet säilyvät ja niiden sivujakeet hyödynnetään.
- Asiakkaiden ja kuluttajien tarpeet ovat kaiken toiminnan lähtökohta.
- Liikevaihto vuonna 2002 oli 456,9 miljoonaa euroa (457,6 milj. euroa vuonna 2001) ja liikevoitto 10,7 miljoonaa euroa (13,4 milj. euroa).
- Sijoitettu pääoma oli 239,9 milj. euroa (253,3 milj. euroa) ja sijoitetun pääoman tuotto (ROI-%) 5,2 prosenttia (5,8 %).

ELINTARVIKETOIMIALA

Elintarviketoimialaan kuuluvat mylly-, margariini- ja ruoka-perunaliiketoiminnat. Tuotantoa on Suomessa, Ruotsissa ja Puolassa. Tuotevalikoimaan kuuluvat muun muassa jauhot, hiutaleet, riisit, pastat, margariinit, kasviöljyt, kasvirasvapohjaiset tuorejuustot ja perunajalosteet. Tärkeimmät asiakkaat ovat kuluttajia palveleva vähittäiskauppa, suurkeittiöt, leipomot ja muu elintarviketeollisuus.

Elintarviketoimialan tavoitteena on tuottaa maukkaita ja helpokäyttöisiä, turvallisia ja terveellisiä kasvipöytäisiä perus- ja erikoiselintarvikkeita. Raision elintarviketoimialan vilja- ja kasvirasvaosaaminen antaa hyvät mahdollisuudet kehittää uusia tuotteita yhdistämällä kasvipöytäisten tuotteiden hyviä ominaisuuksia – kuten kasviöljyjen tyydyttymättömät rasvahapot ja viljan kuidut. Hyvä esimerkki vilja- ja kasvirasvaosaamisen yhdistämisestä on vuoden 2003 alussa markkinoille tuotu Benecol-pasta, jossa veren kolesterolipitoisuutta alentava stanolilesteri on viljatuotteessa.

Kuluttajatrendit ovat vahvistaneet kasvipöytäisten elintarvikkeiden asemaa viime vuosina muun muassa erikoisruokavalioiden lisääntymisen vuoksi, mikä antaa hyvän pohjan liiketoiminnan kehittämiseksi. Myös helpokäyttöisten elintarvikkeiden kysyntä on kasvanut. RavintoRaisio on vastannut näihin haasteisiin tuomalla markkinoille täysin kasvipöytäiset, soija- ja kaurapoh-

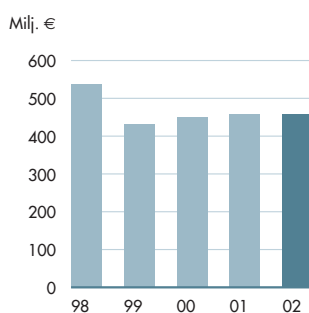
jaiset Beneviva-tuotteet sekä nopeasti valmistuvat Sunnuntai-leivonta-aineokset ja -leivonnaispakasteet sekä kerman tapaan käytettävät Keiju-kasvirasvasekoitteet ja helpokäyttöiset Kokin Parhaat -perunajalosteet.

Raision tunnettuutta ja myönteistä mielikuvaa elintarviketoimintansa vahvistetaan 'Hyvä ruoka tulee läheltä' -konseptin avulla. Tavoitteena on yhdistää monien vahvojen tuotemerkkien ja perinteikkään elintarviketalon hyvät mielikuvat. Tavoitteena on myös tuoda esille Raision elintarvikkeiden hyvä ja turvallinen raaka-ainepohja ja mahdollisuudet jäljittää raaka-aineen alkuperä. Taloustutkimuksen vuonna 2002 tekemän Suomi syö -tutkimuksen mukaan kolme neljästä suomalaisesta haluaa tietää syömänsä ruuan ja siinä käytettyjen raaka-aineiden alkuperän.

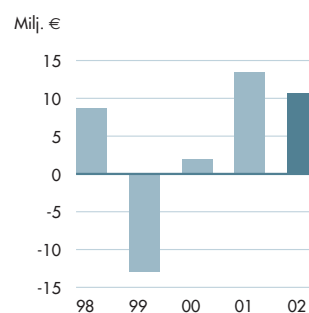
Elintarviketoimialan toimintaa tehostetaan keskittymällä harvempiin tuotemerkkeihin ja luomalla vahvempia kattobrandeja, jolloin muun muassa markkinointipanostukset saadaan tehokkaammin hyödynnettyä.

Valtaosa RavintoRaision elintarviketoimialan valmistamista elintarvikkeista myydään kotimarkkinoilla. Suomessa ja Ruotsissa osuudet ovat noin 90 prosenttia ja Puolassa noin 85 prosenttia. Elintarvikkeita viedään muun muassa Venäjälle, Baltian maihin, Belgiaan ja Englantiin.

LIKEVAIHTO

LIKETULOS

■ Myllyliiketoiminta

Raisio Yhtymässä viljatuotteita valmistaa mylly-yhtiö Melia Oy. Tavoitteena ovat puhtaudeltaan, käyttöominaisuuksiltaan ja maultaan ensiluokkaiset viljatuotteet. Ravintoraisio Oy omistaa 75 prosenttia Meliasta, ja loput omistaa ruotsalainen Cerealiala AB.

RavintoRaision myllytuotteiden tunnetuimpia tuotemerkkejä ovat Elovena, Nalle, Sunnuntai, Risella, Anni Helena ja Torino. Suomen vähittäiskaupassa monet Melian tuotemerkeistä ovat markkinajohtajia. Vuosittain tehdyn branditutkimuksen mukaan Elovena on Suomen 15. arvostetuin tuotemerkki.

■ Margariiniliiketoiminta

RavintoRaisiolla on margariiniliiketoimintaa Suomessa, Ruotsissa ja Puolassa. Toiminnan tehostamiseksi ja ylikapasiteetin purkamiseksi Ruotsissa toimivan Carlshamn Mejerin margariinituotanto siirretään Suomen ja Puolan yksiköihin vuoden 2003 ensimmäisten kuukausien aikana. Carlshamn Mejerin jäätelöliiketoiminta myytiin Ingman Foods Oy Ab:hen kuuluvalla Åhus Glass AB:lle tammikuussa 2003. Carlshamn Mejerissä valmistetaan edelleen Beneviva-soija- ja kaurapohjaisia tuotteita, teollisuusmargariinia ja mantelimassaa.

Raision Margariini on ainoa suomalainen margariinitehdas, ja Raisiossa sijaitsevalta tehtaalta toimitetaan noin puolet Suomessa käytetyistä margariineista. Tunnettuja tuotemerkkejä ovat Benecol, Keiju, Kultasula ja Sunnuntai. Tuotevalikoimaa on kehitetty kuluttajien suosimaan kevyempään suuntaan.

1990-luvun puolivälistä lähtien Raision omistuksessa ollut Raisio Polska Foods on muutamassa vuodessa saavuttanut noin 8 prosentin osuuden Puolan margariinimarkkinoista ja on nyt maan toiseksi suurin margariinien valmistaja. Raisio Polska Foodsin tunnetuimmat tuotemerkit ovat Finea, Pokusa, Mas-mix ja Kaja. Venäjän vientimargariinibrändit Voimix ja Dolina Skandi ovat saavuttaneet merkittävän markkinaosuuden joillakin alueilla.

■ Ruokaperunaliiketoiminta

Ruokaperunaliiketoiminnalla on tuotantolaitos Vihannissa, jossa valmistetaan ranskanperunoiden ja perunasosejauheiden lisäksi lukuisia erikoisperunatuotteita. Vähittäiskaupassa ruokaperunaliiketoiminnan tuotemerkki on Kokin Parhaat ja suurkeittöissä Mestari. Puhdas, kotimainen ja jäljitettävä raaka-aine ja siitä valmistetut kuluttajien tarpeiden mukaiset tuotteet ovat Raision ruokaperunaliiketoiminnan kulmakivi.

REHUTOIMIALA

Rehutoimiala valmistaa pitkälle jalostettuja, kypsennettyjä rehuseoksia tuotantoeläimille sekä erikoisrehuja kaloille ja turkiseläimille. Rehutoimialaan kuuluvat maatila- ja kalanrehuja valmistava Rehuraisio Oy, kasviöljyjä ja valkuaisrouheita valmistava kasviöljyliiketoiminta sekä turkisrehuja valmistava Monäs Feed Oy Ab.

Raision rehutoimiala on johtava suunnannäyttävä rehuseosten valmistajana. Sen rehut ovat olleet kotimaan markkinoilla jo yli 50 vuotta. Tuotantoa on neljällä paikkakunnalla Suomessa. Kotimaan myynnin osuus koko tuotannosta on noin 95 prosenttia. Rehuja viedään Venäjälle ja Baltian maihin. Rehuraision tunnettuja tuotemerkkejä ovat muun muassa Herkku-rehut, Maituri, Herukki, Melli ja Tess.

Toimialan tavoitteena on kehittää rehuseoksia, jotka parantavat kotieläintuotannon tehokkuutta ja lopputuotteen laatua, vähentävät ympäristön ravinnekuormitusta sekä perustuvat raaka-aineiden tiukkaan hygieniakontrolliin.

Kotieläintilojen rakennekehityksen myötä teollisten rehujen käyttö on viime vuosien aikana ollut tasaisessa kasvussa. Teollisten rehujen osuus, 1,3 miljardia kiloa, on noin puolet kotieläintilojen väkirehutarpeesta. Yhä useampi tila hakee rehuseoksilla tehokkuutta ja kannattavuutta toimintaansa, mutta monessa tapauksessa ratkaisu perustuu myös työnsäästöön. Suurin osa tiloista on edelleen perheviljelmää, ja tilakoon kasvun myötä pitkälle jalostetut, tuottavat ja turvalliset rehuseokset ovat järkevä tapa säästää työtä.

Rehuteollisuuden tiukka raaka-ainekontrolli on edistänyt Suomen kotieläintilojen erinomaista hygieniatilannetta. Esimerkiksi tiettyjen tuontiraaka-aineiden osalta on ensiarvoisen tärkeää, että ne kulkevat rehuteollisuuden tiukan, keskitetyn kontrollin ja jalostusprosessin läpi tiloille eikä yksittäisinä, vaikeammin valvottavina raaka-ainevirtoina.

Rehutoimiala tekee jatkuvaa tutkimustyötä yhdessä kotimaisten ja ulkomaisten yliopistojen ja tutkimuslaitosten kanssa. Tuloksena on innovaatioita, joista moni on näyttänyt suuntaa kotieläinten ruokinnalle, muun muassa creep feeding -ruokintaohjelma porsaille, Lempä kasvun -ruokintaohjelmat siipikarjalle ja säilörehun sulavuuteen perustuvat rehuohjelmat lehmillä ja Vita-Melli uutena poikimavaiheen erikoisrehuna. Vuoden 2002 yhtenä toiminnan ja tutkimuksen kattoteemana on ollut 'Terveysttä edistävä ruokinta'. Siihen liittyen kotieläintuottajille järjestettiin syksyllä 2002 kaksi mittavaa koulutus-tapahtumaa, jotka kokosivat lähes 2 000 tuottajaa kuulemaan ruokinta-asiaa. Lisäksi järjestettiin lukuisia pienempiä tilaisuuksia sekä tuotettiin teemaan liittyviä oppaita.

Rehutoimiala on edelläkävijä myös sähköisten palvelujen tuottajana, ja sillä on käytössään suorakanava sopimusasiakkaille.

Korkealaatuiset ja turvalliset tuotteet sekä asiantunteva asiakaspalvelu ovat näkyneet myös vuoden 2002 asiakastytyväisyyssmittauksissa. Asiakkaat ovat arvioineet toiminnan laadun kaikilla osa-alueilla korkeaksi.

MALLASTOIMIALA

RavintoRaision mallastoimiala, Raisio Malt, on Suomen suurin panimomaltaiden valmistaja ja yksi yhtiön vanhimmissa toimialoista, sillä Raisiossa on valmistettu maltaita jo vuodesta 1950 lähtien. Mallastoimialan tavoitteena on olla kannattava, kasvava ja kehittyvä liiketoimintayksikkö osana panimotuotteiden arvoketjua kotimaisilta sopimusviljelijöiltä hankitusta ohrasta olueksi.

Raisio Malt valmistaa ja markkinoi panimomaltaita sekä kotimaahan että vientiin. Kotimaan osuus maltaan myyntimäärästä oli 29 prosenttia vuonna 2002. Suurimmat vientimaat olivat Venäjä ja Baltian maat. Mallasta vietiin myös Ruotsiin ja Norjaan.

Raisio Maltin markkina-alueilla vallinnut lämmin kesä oli oluen ja samalla maltaan kulutukselle suosiollinen. Oluen myynti nousi Suomessa 1,3 prosenttia ja Venäjällä lähes 15 prosenttia, joskin loppuvuonna kulutuksen kasvu pysähtyi. Vuodelle 2003 oluen kulutuksen ennakoidaan nousevan Venäjällä noin 5–10 prosenttia.

Raision mallastamo on nykyaikainen, pitkälle automatisoitu tuotantolaitos, jonka tavoitteena on valmistaa asiakkaiden tarpeiden mukaista korkealaatuista mallasta tehokkaasti. Raisio Malt ottaa toiminnoissaan ympäristönäkökohdat huomioon kestävän kehityksen periaatteita noudattaen. Vuonna 1999 mallastamo sai ensimmäisenä kauppamallastamona maailmassa ISO 14001 -standardin mukaisen ympäristösertifikaatin.

Vuonna 2001 käynnistettiin laaja mallasohran laadun parantamiseen tähtäävä kehitysohjelma, jossa Raisio Maltin lisäksi on mukana useita mallasohran tuottamiseen liittyviä tahoja, kuten viljelijöitä, tutkimuslaitoksia, panimoja ja muuta teollisuutta. Tavoitteena on mallasohran proteiinipitoisuuden alentaminen kilpailukykyiselle tasolle. Mallasohran proteiinipitoisuus vaikuttaa panimoteollisuuden tuotantoprosessien onnistumiseen ja oluen laatuun. Suomalaisen mallasohran valtteja kilpailijamaihin verrattuna ovat jäljitettävyyys ja puhtaus.

VILJATÄRKKELYSLIIKETOIMINTA

Viljätärkkelysliiketoiminta tuottaa vehnätärkkelystä Raisio Chemicalsille jatkojalostettavaksi paperiteollisuuden käyttöön sekä sivutuotteina vehnägluteenia ja -siirappia elintarviketeollisuuteen ja rehujakeita rehuteollisuuden raaka-aineiksi. Panimosiirappia markkinoidaan lähinnä Suomen ja Baltian panimoille.

Viljätärkkelysliiketoiminnassa on panostettu sivutuotteiden jalostusasteen nostamiseksi. Vuoden 2002 alkupuolella aloitettiin beta-amylaasientsyymien valmistus tärkkelyssiirappi- ja panimoteollisuudelle.

Vuonna 2002 viljätärkkelysliiketoiminta jalosti 79 miljoonaa kiloa vehnää.

RAAKA-AINEIDEN HANKINTA

Raisio Yhtymä on Suomen suurin pellontuotteiden jalostaja. RavintoRaisio käytti vuonna 2002 noin 594 milj. kiloa viljaa, mikä on lähes puolet maamme teollisesta viljankäytöstä. Eniten käytettiin vehnää, jota jauhettiin 270 milj. kiloa eri tarkoituksiin. Vehnän käyttö rehuteollisuudessa on lisääntynyt hyvän energia-arvon vuoksi.

Viljojen ja öljykasvien hankinta on Raisio Yhtymässä keskitetty hankinta- ja logistiikkaryhmälle. Sopimustoiminnan ja hankinnan tavoitteena on hyödyntää mahdollisimman hyvin kotimainen viljasato. Valitettavasti vuosi 2002 oli varsinkin Etelä-Suomessa kuiva ja viljasato jäi odotettua pienemmäksi. Erityisesti mallasohrasato jäi vaatimattomaksi.

Raisio Yhtymän kehittämä Laatujuvä® on viljaraaka-aineen laatu- ja kehitysjärjestelmä. Sen avulla varmistetaan, että vilja on teollisuuden ja kuluttajan laatuvaatimukset täyttävää, puhdasta ja turvallista sekä ympäristömyötäisesti tuotettua. Järjestelmään kuuluu muun muassa vastaanotto- ja laboratorionäkökontrolli.

Raision ruokaperunatehdas käyttää vuosittain noin 65 miljoonaa kiloa puhdasta, suomalaista perunaa, joka ostetaan 200 sopimusviljelijältä. Raaka-aineen jäljitettävyyttä on parannettu

edelleen ottamalla käyttöön sopimusviljelijöiden ja teollisuuden välinen extranet-verkko, jossa tieto muun muassa viljelymenetelmistä, käytetyistä lannoitteista ja kasvinsuojeluvälineistä kulkee reaaliajassa. Extranet-verkon käyttöä tukee vuonna 2001 aloitettu kolmivuotinen EU-rahoitteinen projekti. Projektin tavoitteena on kehittää sopimustuotantoa niin, että se vastaa tulevaisuuden haasteisiin, joita jäljitettävyyden lisäksi ovat raaka-aineen korkea laatu ja ympäristön huomioon ottava tuotantotapa.

Raisio Yhtymän raaka-ainehankinnan tavoitteena on turvata kotimainen raaka-aine yhtymän tarpeisiin sopimusviljelyn keinoin ja edelleen vahvistaa tuotantoketjua, joka mahdollistaa pitkäjänteisen kasvinviljelyn kehittämisen.

VISIO JA STRATEGIA

RavintoRaision ydinliiketoiminta perustuu kasvipäristen raaka-aineiden – viljan, öljykasvien ja perunan – jalostusketjun kokonaisuhallintaan. Orgaanista kasvua tuetaan nostamalla jalostusarvoa ja hakemalla kasvavia tuotesegmenttejä. RavintoRaisio on selkeä markkinajohtaja valituilla markkina-alueilla. RavintoRaision kokonaisvaltainen Itämeren alueen strategia on työn alla.

TUOTTEET	MARKKINA-ASEMA	TUOTANTOLAITOKSET
ELINTARVIKETOIMIALA <i>Liikevaihto 265,3 milj. euroa eli 57 % RavintoRaision liikevaihdosta</i>		
Myllyliiketoiminta Liikevaihto 77,1 milj. euroa <ul style="list-style-type: none"> ■ hiutaleet, jauhot, pastat, riisit 	<ul style="list-style-type: none"> ■ markkinaosuus Suomen vähittäiskaupparektorilla hiutaleissa 70 %, jauhoissa 46 %, pastoissa 24 % ja riiseissä 27 % 	<ul style="list-style-type: none"> ■ tuotantolaitokset Raisiossa (viljat, riisit, pastat) ja Nokialla (viljat, hiutaleet)
Margariiniliiketoiminta Liikevaihto 160,6 milj. euroa <ul style="list-style-type: none"> ■ margariinit, tuorejuustot, ruokaöljyt 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Raision Margariini liikevaihto 67,0 milj. euroa markkinaosuus Suomessa 43 % ■ Raisio Polska Foods liikevaihto 33,4 milj. euroa markkinaosuus Puolassa 8 % ■ Carlshamn Mejeri liikevaihto 64,4 milj. euroa markkinaosuus Ruotsissa margariineissa 20 % ja jäätelöissä 12 % 	<ul style="list-style-type: none"> ■ tuotantolaitokset Suomessa, Puolassa ja Ruotsissa
Ruokaperunaliiketoiminta Liikevaihto 25,0 milj. euroa <ul style="list-style-type: none"> ■ pakasteperunat ja kuivaperunajalosteet, valmisruokakomponentit ja annosperunajalosteet 	<ul style="list-style-type: none"> ■ 35 % Suomessa myydyistä jalostetuista ruokaperunatuotteista 	<ul style="list-style-type: none"> ■ tuotantolaitos Vihannissa
REHUTOIMIALA <i>Liikevaihto 159,4 milj. euroa eli 33 % RavintoRaision liikevaihdosta</i>		
<ul style="list-style-type: none"> ■ naudan-, sian- ja siipikarjanrehut, turkisrehut, kalanrehut 	<ul style="list-style-type: none"> ■ markkinaosuus 36 % Suomen maatalarehuista ja 48 % kalanrehuista 	<ul style="list-style-type: none"> ■ rehutehtaat Raisiossa, Anjalankoskella, Oulussa ja Uusikaarlepyyssä ■ kasviöljytehdas Raisiossa
MALLASTOIMIALA <i>Liikevaihto 30,2 milj. euroa eli 6 % RavintoRaision liikevaihdosta</i>		
<ul style="list-style-type: none"> ■ olutmaltaat 	<ul style="list-style-type: none"> ■ markkinaosuus Suomessa 45 % 	<ul style="list-style-type: none"> ■ mallastamo Raisiossa
VILJÄÄRKKELYSKETOIMINTA <i>Liikevaihto 20,6 milj. euroa eli 4 % RavintoRaision liikevaihdosta</i>		
<ul style="list-style-type: none"> ■ vehnäärkkelys, vehnägluteeni, vehnäsiirappi, vehnävalkuaisrehu, vehnälese-rehujauho, panimosiirappi, beta-amylaasientsyymi (Raizyme WBA) 		<ul style="list-style-type: none"> ■ tuotantolaitos Raisiossa

Raisio Life Sciences

- Raisio Life Sciences -toimialaryhmän toiminta-ajatuksena on kehittää, valmistaa ja markkinoida turvallisia, terveystä edistäviä elintarvikeainesosia.
- Tämän lisäksi on tarkoitus kehittää, valmistaa ja markkinoida elintarvikkeiden ja rehujen laadun ja turvallisuuden seuraamiseen tarvittavia analyttisiä järjestelmiä, diagnosilaitteita ja reagensseja.
- Liikevaihto vuonna 2002 oli 30,3 miljoonaa euroa (23,8 milj. euroa vuonna 2001) ja liikevoitto 0,5 miljoonaa euroa (-3,5 milj. euroa).
- Sijoitettu pääoma oli 72,6 milj. euroa (83,7 milj. euroa) ja sijoitetun pääoman tuotto (ROI-%) 0,9 prosenttia (-3,9 %).

MARKKINATILANNE

Suomi on kolesterolia alentavissa terveysvaikutteisissa tuotteissa edelläkävijämaa, ja Suomessa myös Benecol-tuotteiden valikoima on laajin. Kiinnostus terveysvaikutteisiin tuotteisiin on kasvanut merkittävästi myös Keski- ja Etelä-Euroopan markkinoilla. Mielenkääntö erityisesti Benecol-meijerituotesovelluksia kohtaan kasvoi vuoden loppua kohden. Neuvotteluja kolesterolia alentavien tuotesovellusten tuomisesta uusille markkinoille maailmanlaajuisesti käydään intensiivisesti. Tuotevalikoimaa laajennetaan myös viljapohjaisiin tuotteisiin; vuoden 2003 alussa Ravinto-Raisio toi markkinoille Benecol-pastan ja tuotekehitysvaiheessa ovat myös muut stanoliesteriä sisältävät viljatuotteet.

Euroopan Unionin elintarvikealan tiedekomitea hyväksyi 2. 10. 2002 steroli- ja stanolipohjaisia tuotteita koskevan turvallisuusraportin. Tämän uskotaan mahdollistavan uusien lupien myöntämisen lopputuotemarkkinoilla. Uusien lupien vaikutuk-

set näkyvät toimialaryhmän liikevaihdossa vuoden 2003 aikana. Regulatoriset lupaprosessit ovat eri maissa kuitenkin pitkiä ja epäyhtenäisiä.

STANOLIESTERI

Raisio on edelläkävijä funktionaalisten eli terveysvaikutteisten ainesosien alalla. Ensimmäinen stanoliesteriä sisältävä margariini tuotiin Suomen markkinoille jo vuonna 1995. Nykyään markkinoilla on yhä laajeneva valikoima stanoliesteriä sisältäviä tuotteita.

Benecol-tuotteet perustuvat kehitystyöhön, joka alkoi Raisiossa vuonna 1989. Raision margariiniteollisuuden silloinen tutkimuspäällikkö Ingmar Wester tutkimusryhmineen keksi, miten kasvisterolit ja kasvistanolit voidaan muuttaa elintarvikkeiden valmistukseen sopivaksi rasvaliukoiseksi kasvistanoliesteriksi. Tämän seurauksena syntyi kasvistanoliesteri, Benecolin aktiivaine. Sterolia uutetaan muun muassa mäntyöljystä ja soijasta.

Vuonna 1991 haettiin menetelmälle ja aktiivaineelle patenttia. Alkoi tiivis kliinisten tutkimusten jakso, jonka päämääränä oli hankkia kiistaton osoitus kasvistanoliesterin kolesterolia vähentävästä vaikutuksesta. Yli kolmessakymmenessä tieteellisessä tutkimuksessa on stanoliesterin todettu alentavan tehokkaasti veren seerumin kolesterolitasoa. Kiistatta on voitu osoittaa, että säännöllisenä osana päivittäistä ruokavaliota stanoliesteri vähentää kokonaiskolesterolia keskimäärin noin 10 prosenttia ja haitallista LDL-kolesterolia noin 15 prosenttia. Tärkeä ominaisuus on myös stanoliesterin imeytymättömyys.

STANOLIESTERIÄ SISÄLTÄVÄT BENECOL-TUOTTEET JA MAAT, JOISSA NIITÄ MYYDÄÄN (helmikuu 2003)

Maa	Tuotteet
Suomi	Margariini, juokseva rypsiöljyvalmiste, tuorejuusto, jogurtit, piimä, broileripyörykät, nakit, peruna-, kinkku- ja punajuurisalaatti, valmisateriat, maksamakkara, juusto, pasta
Ruotsi	Margariini
Puola	Margariini
Belgia ja Hollanti	Margariini, oliiviöljylevite, tuorejuustot, jogurtit
Iso-Britannia ja Irlanti	Margariini, oliiviöljylevite, tuorejuustot, jogurtit, välipalapatukat
Ranska	Margariini
Espanja	Juotava jogurtti
USA	Margariini, geelikapselit
Argentiina	Margariini
Yhdistyneet Arabiemiraatit (Saudi-Arabia, Kuwait, Jemen, Bahrain, Oman)	Maito

TUOTEVALIKOIMA JA MAAT

Benecol-tuotevalikoima ja markkina-alue laajenivat vuoden 2002 aikana huomattavasti. Raisio Yhtymä ja McNeil Nutritionals sopivat helmikuussa 2002 uusista Benecol-tuotteiden ja stanoliesterin markkinoinnillisista vastuualueista. Aikaisemmissa sopimuksissa mainittujen maiden lisäksi Raisio Yhtymä voi myydä stanoliesteriä elintarviketeollisuusyrityksille Saksassa, Italiassa, Espanjassa, Portugalissa, Sveitsissä, Itävallassa ja Kreikassa. Raisio sai myös oikeuden myydä Benecol-elintarvikkeita kyseisillä markkinoilla. McNeil kuitenkin säilytti yksinoikeutensa eräisiin Benecol-erikoistuotteisiin. Lisäksi sopimus mahdollisti molemmat osapuolet lisenssioimaan ainesosan ja

tuotemerkin kolmansille osapuolille omilla maantieteellisillä vastualueillaan. Espanjassa ja Kreikassa viranomaisilta on saatu lupa markkinoida Benecol-tuotteita, ja Benecol-jogurtti tuotiin Espanjan markkinoille helmikuun 2003 alussa.

Vuoden 2002 aikana tuotiin markkinoille kymmenen uutta Benecol-tuotetta, joista viisi Suomen markkinoille. Ranskassa yhteistyökumppani toi kauppoihin Benecol-levitteen ja ruoanvalmistusmargariinin ja Puolassa Raisio Polska Foods aloitti Benecol-levitteiden myynnin. Yhdistyneissä Arabiemiraateissa tuotiin markkinoille Benecol-maito ja USA:ssa Benecol-kapselit. Argentiinassa talouden romahtaminen vähensi Benecol-tuotteiden kysyntää merkittävästi.

DIAGNOSTIIKKA

Raisio Life Sciences -toimialaryhmän toiseksi tukijalaksi rakennetaan liiketoiminta, jossa kehitetään, markkinoidaan ja valmistetaan elintarvikkeiden ja rehujen laadun ja turvallisuuden seuraamiseen tarvittavia analyttisiä järjestelmiä, diagnosilaitteita ja reagensseja. Ruoan puhtaus ja turvallisuus koetaan entistä tärkeämmäksi, ja maailmanlaajuisesti elintarvikediagnostiikan arvioidaan kasvavan vuosittain 10–20 prosenttia. Raisio Yhtymän olemassa oleva asiantuntemus pellolta pöytään -ketjusta sekä elintarvikkeiden ja tuotantoprosessien mikrobiologisesta laadusta luo vankan pohjan liiketoiminnan rakentamiselle ja kehittämiselle. Raisio teki ostotarjouksen ruotsalaisen

Diffchamb AB:n osakkeista 13.2.2003. Diffchamb on kansainvälinen bioteknologian yritys, joka kehittää, valmistaa ja markkinoi elintarvikediagnostiikkaa.

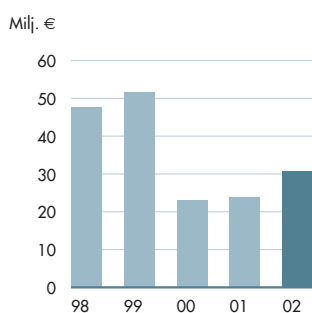
VISIO JA STRATEGIA

Raisio Life Sciencesta luodaan johtava yritys alan nopeasti kasvaville markkinoille kahdessa valitussa pääsegmentissä. Ensimmäiseen segmenttiin kuuluvat funktionaalisten elintarvikkeiden ainesosat, jotka on tarkoitettu muun muassa sydämen terveyden, diabeteksen ja allergian hallintaan. Toisena ryhmänä ovat elintarvikkeiden ja rehujen laatuun ja turvallisuuteen tarkoitettut diagnostiset testausjärjestelmät.

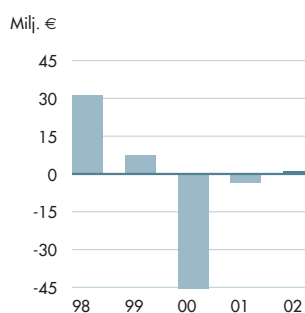
Benecol-innovaatio on toimialan keihäänkärki, jonka rinnalle luodaan uutta liiketoimintaa sekä tuotekehityksen että yritysostojen kautta.

TUOTTEET	MARKKINAOSUUS (osuus kolesterolia alentavien sterolipohjaisten estereiden markkinoista oman arvion mukaan)	TUOTANTOLAITOKSET
■ Benecol-ainesosa (stanoliesteri)	■ Eurooppa 25 % ■ USA 50 %	■ Esteröintilaitokset Raisiossa ja Summervilleissä, SC (USA)

LIKEVAIHTO

LIKETULOS

Tilinpäätös

Hallituksen toimintakertomus

Vuosi 2002 oli Raisio Yhtymässä kaksitahoinen. Strategiaa toteutettiin onnistuneesti sekä kannattavuutta edistävin toimenpitein että kasvupanostuksin. Margariinituotannon rationalisointi, jäätelöliiketoiminnan myynti sekä eri toimialoilla toteutetut kustannusleikkaukset ja pääoman käytön tehostamishankkeet luovat pohjaa kannattavuuden parantamiselle. Tulevaa kasvua edesauttavat Raisio Yhtymän historian suurin yritysosto, Latexia, ja Kiinaan erikoiskemikaali- ja lateksiliiketoimintoihin tehdyt investoinnit.

Liiketoiminta ei kuitenkaan kehittynyt odotusten mukaan. Matalasuhdanne vaikutti kielteisesti erityisesti Raisio Chemicalsin kasvuun ja kannattavuuteen. RavintoRaision tulosta rasittivat puolestaan Ruotsin margariiniliiketoiminnan tappiot ja tuotannon siirrosta aiheutuneet kertakulut. Raisio Life Sciencesin parantunut tuloskehitys ei riittänyt kompensoimaan suurempien toimialaryhmien tuloksen heikkenemistä.

KONSERNIN LIIKEVAIHTO

Konsernin liikevaihto vuonna 2002 kasvoi 2,5 prosenttia 843,1 milj. euroon (822,9 milj. euroa). Liikevaihtoa kasvattivat lähinnä yhteisyritys Latexia S.A:n siirtyminen kokonaan Raision omistukseen elokuun alussa sekä Raisio Life Sciencesin myynnin hyvä kehitys.

Konsernin kansainvälinen liikevaihto oli 442,7 milj. euroa (433,4 milj. euroa) ja sen osuus konsernin liikevaihdosta oli 52,5 prosenttia (52,7 %).

KONSERNIN TULOS JA OSINKOEHDOTUS

Konsernin liikevoitto oli 20,6 milj. euroa (25,0 milj. euroa). Vuoden 2001 liikevoittoon sisältyy osakkuusyhtiö Valmet-Raision myynnistä saatu 4,3 milj. euron myyntivoitto. Siirtyminen IAS-perusteiseen vaihto-omaisuuden arvostukseen paransi vuoden 2002 liikevoittoa 3,2 milj. eurolla. Margariinituotannon rationalisointi puolestaan aiheutti 5,7 milj. euron kertakulun.

Tulos ennen veroja oli 9,3 milj. euroa (8,3 milj. euroa). Vuotta 2001 alempi korkotaso ja alkuvuoden pienempi lainamäärä laskivat rahoituskuluja, mikä nosti tuloksen ennen veroja jonkin

verran vuotta 2001 korkeammaksi. Konsernin nettotulos verojen jälkeen laski 5,4 milj. euroon (6,6 milj. euroa) johtuen vähemmistöosuuden muutoksesta, joka syntyi pääosin Melia Oy:stä. Konsernin veroaste laski edellisestä vuodesta.

Osakekohtainen tulos oli 0,03 euroa (0,04 euroa). Vuodelta 2002 hallitus esittää maksettavaksi osinkoa 0,02 euroa osakkeelta (0,017 euroa).

TOIMIALARYHMÄT

■ Raisio Chemicals

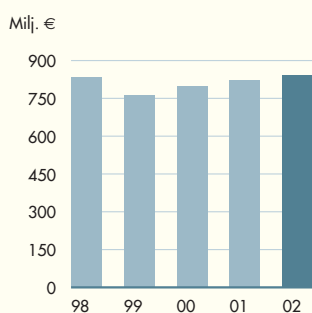
Paperiteollisuudessa vaikea markkinatilanne jatkui vuoden 2002 aikana. Kysyntä pysyi alhaalla erityisesti Euroopassa, joka on Raisio Chemicalsin päämarkkina-alue. Sen sijaan Pohjois-Amerikassa oli vuoden lopussa havaittavissa hienoista piristymistä. Kehitys jatkui suotuisasti Kiinan markkinoilla.

Raisio Chemicalsin liikevaihto kasvoi 4,4 prosenttia 370,1 milj. euroon (354,6 milj. euroa) lähinnä Latexia-yrityskaupan ansiosta. Erityisesti Pohjoismaissa paperiteollisuuden alhaiset käyntiasteet heikensivät liikevaihtoa. Sen sijaan Venäjän vienti kehittyi myönteisesti.

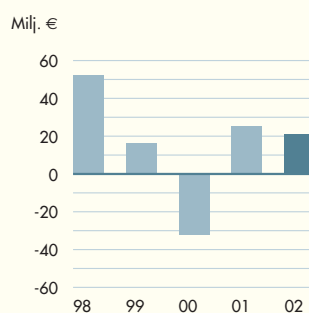
Raisio Chemicalsin liikevoitto laski selvästi vuoden 2002 aikana ja oli 10,7 milj. euroa (19,3 milj. euroa). Vertailukauden tuloksessa on mukana 4,3 milj. euron myyntivoitto osakkuusyhtiö Valmet-Raision myynnistä. IAS-perusteinen vaihto-omaisuuden arvostusmuutos paransi liikevoittoa 1,8 milj. euroa. Kannattavuuden heikkeneminen johtui tuotantolaitosten alhaisesta kapasiteetin käyttöasteesta sekä korkeista petrokemian raaka-aineiden hinnoista, joita ei saatu täysimääräisesti siirrettyä myyntihintoihin. Kannattavuuden parantamiseksi toimintojen tehostamista jatkettiin kaikissa yksiköissä. Pohjois- ja Etelä-Amerikassa ja Saksassa luovuttiin myyntiyhtiöistä ja tehtiin uudelleenjärjestelyjä myynnin tehostamiseksi. Ruotsin lateksituotanto keskitettiin Raisio Chemicalsin muihin yksiköihin.

Raisio Chemicalsin Ranskassa sijaitsevan AKD-vahatehtaan toiminta pysähtyi syyskuussa 2001, kun läheisessä lannoite- tehtaassa sattui voimakas räjähdys, joka vaurioitti myös Raision tehdasta. Tehdas sai Ranskan viranomaisilta käynnistysluvan

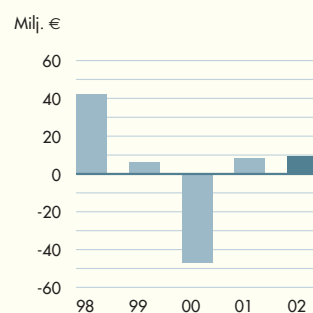
LIIKEVAIHTO

LIIKETULOS

TULOS ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ

vasta heinäkuun 2002 alussa. Tehtaan toimintakatko pienensi liikevaihtoa alkuvuonna, mutta vakuutukset kattoivat pääosin suorat omaisuus- ja keskeytysvahingot.

Kiinan paperiteollisuus aloitti vuoden aikana lukuisia merkittäviä tuotantoa kasvattavia investointeja. Raisio Chemicals investoi Kiinan kasvaville markkinoille rakentamalla Shanghaiin talousalueelle lateksitehtaan ja erikoiskemikaalitehtaan. Investointien arvo on yli 30 milj. euroa. Lateksitehtaan arvioidaan valmistuvan vuoden 2003 lopulla ja erikoiskemikaalitehtaan kesällä 2003.

Raisio Chemicals ja painotalo Hansaprint Oy ilmoittivat syyskuun alussa perustavansa koepäällystyslaitoksen yhteyteen Raisioon testipainolaitoksen (Future Printing Center), johon tulee ainutlaatuinen painatusalan testaus- ja kehityspalvelu. Raision osaamiskeskus kattaa paperinvalmistuksen vaiheet pohjapaperista valmiiseen painettuun ja jälkikäsiteltyyn painotuotteeseen. Tämä yhdessä muiden Raisio Chemicalsin tutkimus- ja kehityspanostusten kanssa mahdollistaa niin Raisio Chemicalsille kuin sen asiakkaille kehityksen kärjessä pysymisen ja kilpailukyyn turvaamisen myös tulevina vuosina.

■ RavintoRaisio

RavintoRaision liikevaihto pysyi edellisen vuoden tasolla ja oli 456,9 milj. euroa (457,6 milj. euroa). Liikevoitto laski 10,7 milj. euroon (13,4 milj. euroa). IAS-perusteinen vaihto-omaisuuden arvostusmuutos paransi liikevoittoa 1,2 milj. euroa, ja margariini-tuotannon siirto Ruotsista Suomeen ja Puolaan puolestaan heikensi sitä kertaluonteisesti 5,7 milj. euroa. Tuotanto siirtyy vuoden 2003 ensimmäisellä neljänneksellä.

Elintarviketoimialan liikevaihto oli 265,3 milj. euroa (264,5 milj. euroa). Margariiniliiketoiminnan liikevaihto oli 160,6 milj. euroa (162,6 milj. euroa), myllyliiketoiminnan 77,1 milj. euroa (74,4 milj. euroa) ja ruokaperunaliiketoiminnan 25,0 milj. euroa (26,6 milj. euroa). Elintarviketoimialan liikevoitto oli 0,1 milj. euroa (4,4 milj. euroa). Margariiniliiketoiminnan tulosta rasittivat edellä mainitut kertakulut. Sen sijaan myllyliiketoiminnan liikevoitto kasvoi aiemmin tehtyjen kapasiteetin sopeuttamistoimenpiteiden ansiosta. Ruokaperunaliiketoiminnan liikevoitto pysyi edellisvuoden tasolla.

Elintarviketoimialan markkinaosuudet Suomen vähittäiskaupassa kehittyivät suotuisasti hiutale-, jauho- ja pastatuoteryhmissä. Margariinien ja pakasteperunoiden markkinaosuuksia sen sijaan menetettiin hieman. Leipomo-, teollisuus- ja cateringsegmenteissä Raision myynti oli kaikissa tuoteryhmissä edellisen vuoden tasolla. Puolan markkinoilla margariinien myyntiä vaikeutti kuluttajien ostovoiman heikentyminen ja erittäin kova hintakilpailu. Myös Ruotsin markkinoilla hintakilpailu oli kovaa erityisesti private label -segmentissä, ja kaupan merkit saavuttivatkin lisää markkinaosuutta.

Rehutoimialan liikevaihto oli 159,4 milj. euroa (161,4 milj. euroa) ja liikevoitto 9,1 milj. euroa (8,6 milj. euroa). Teollisten rehujen kokonaisvolyyymi kasvoi tasaisesti vuoden aikana, vaikka lämmin kesä heikensikin kalanrehujen ja turkiseläinten rehujen menekkiä. RavintoRaision rehutoimialan markkinaosuuksissa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia. Vienti Venäjälle ja Baltian maihin vilkastui vuoden lopussa, vaikka erityisesti Venäjän markkinoilla vallinnut kireä kilpailu ja pyrkimykset elintarvike- ja rehutuoannon omavaraisuuden nostamiseksi vaikeuttivat vientiä.

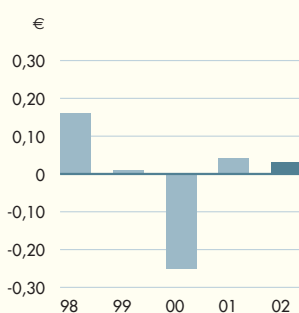
Mallastoimialan liikevaihto oli 30,2 milj. euroa (30,7 milj. euroa). Liikevoitto, 2,5 milj. euroa (2,4 milj. euroa) oli viime vuoden tasolla ja ennustettua parempi, koska mallasohran tuonti jäi ennakoitua pienemmäksi. Lämmin kesä mallastoimialan markkina-alueilla vauhditti oluen ja samalla maltaan kulutusta. Oluen myynti nousi Suomessa 1,3 prosenttia ja päävientimaassa Venäjällä lähes 15 prosenttia.

Viljätärkkelysliiketoiminnan liikevaihto oli 20,6 milj. euroa (19,7 milj. euroa) ja liiketappio puolittui -1,0 milj. euroon (-2,1 milj. euroa). Paperiteollisuuden alhaiset käyntiasteet heikensivät vehnä-tärkkelyksen menekkiä, ja tuotteille pyritäänkin löytämään vaihtoehtoisia käyttökohteita.

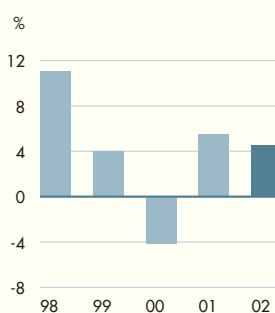
■ Raisio Life Sciences

Kiinnostus kolesterolia alentavia terveysvaikuttavia elintarvikkeita kohtaan kasvoi erityisesti Keski- ja Etelä-Euroopan markkinoilla, vaikka Suomi edelleen onkin edelläkävijämaa terveysvaikuttavissa elintarvikkeissa. Benecol-ainesosaa, stanoliesteriä, sisältävien tuotteiden tuotevalikoima kasvoi useilla tuotteilla, ja tuote-

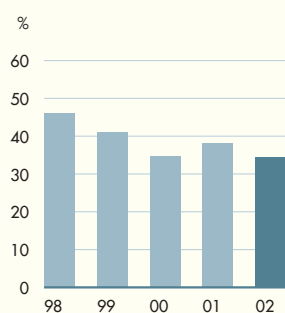
TULOS OSAKETTA KOHTI

SIOJETUN PÄÄOMAN TUOTTO

OMAVARAISUUSASTE

valikoimaa laajennettiin myös viljapohjaisiin tuotteisiin, kuten pastaan. Euroopan Unionin elintarvikealan tiedekomitea hyväksyi lokakuussa 2002 steroli- ja stanolipohjaisia tuotteita koskevan turvallisuusraportin, jonka uskotaan mahdollistavan uusien lupien myöntämisen lopputuotemarkkinoille. Regulatoriset lupaprosessit ovat eri maissa kuitenkin pitkiä ja epäyhtenäisiä.

Raisio Life Sciencesin liikevaihto kasvoi 27 prosenttia 30,3 milj. euroon (23,8 milj. euroa). Stanoliesteriä myytiin uusille markkina-alueille muun muassa Lähi-itään ja Keski-Euroopan maihin.

Raisio Life Sciencesin liiketulos oli voitollinen 0,5 milj. euroa (-3,5 milj. euroa). Liiketulos kasvoi johtuen myynnin kasvusta ja kustannustehokkuuden parantumisesta. IAS-perusteinen vaihto-omaisuuden arvostusmuutos paransi liikevoittoa 0,2 milj. euroa. Ainesosamyynti on saatu nostettua tasolle, jolla kannattava liiketoiminta on mahdollista.

Raisio Yhtymä ja McNeil Nutritionals sopivat helmikuussa 2002 uusista Benecol-tuotteiden ja stanoliesterin markkinoinnillisista vastuualueista. Aikaisemmissa sopimuksissa mainittujen alueiden lisäksi Raisio Yhtymä voi myydä stanoliesteriä elintarviketeollisuusyrityksille Saksassa, Italiassa, Espanjassa, Portugalissa, Sveitsissä, Itävallassa ja Kreikassa. Raisio hankki myös oikeuden myydä Benecol-elintarvikkeita kyseisillä markkinoilla. McNeil kuitenkin säilytti yksinoikeutensa eräisiin Benecol-erikoistuotteisiin. Lisäksi sopimus mahdollisti molemmat osapuolet lisensioimaan ainesosan ja tuotemerkin kolmansille osapuolille omilla maantieteellisillä vastuualueillaan. Espanjassa ja Kreikassa viranomaisilta on saatu lupa markkinoida Benecol-tuotteita, ja Benecol-jogurtti tuotiin Espanjan markkinoille helmikuun 2003 alussa.

TUTKIMUS JA KEHITYS

Konsernin tutkimus- ja kehitysmenot vuonna 2002 olivat 20,3 milj. euroa (18,3 milj. euroa) eli 2,4 prosenttia (2,2 %) liikevaihdosta. Raisio Chemicals käytti tutkimus- ja kehitystoimintaan 14,0 milj. euroa (11,7 milj. euroa), joka on noin 3,8 prosenttia toimialaryhmän liikevaihdosta. Raisio Chemicals saa myös teknologiatuottoja myymällä tutkimus-, analyysi- ja koeajopalveluja asiakasteollisuudelle.

RavintoRaision tutkimus- ja kehitysmenot olivat 4,3 milj. euroa (4,2 milj. euroa) eli noin 0,9 prosenttia toimialaryhmän liikevaihdosta. Raisio Life Sciences -toimialaryhmä käytti tutkimus- ja kehitystoimintaan 2,0 milj. euroa (2,3 milj. euroa) eli 6,6 prosenttia liikevaihdosta.

INVESTOINNIT

Konsernin bruttoinvestoinnit vuonna 2002 olivat 81,0 milj. euroa (29,0 milj. euroa) eli 9,6 prosenttia liikevaihdosta (3,5 %). Raisio Chemicalsin osuus tästä oli 62,4 milj. euroa (16,2 milj. euroa). Suurin investointi oli Latexia-yritysosto.

RavintoRaision bruttoinvestoinnit olivat 13,8 milj. euroa (11,4 milj. euroa). Suurin investointi oli Karczewin margariinitehtaan aikaisemmin vuokratun kiinteistön osto Puolassa. Raisio Life Sciences -toimialaryhmän bruttoinvestoinnit olivat 3,5 milj. euroa (0,6 milj. euroa).

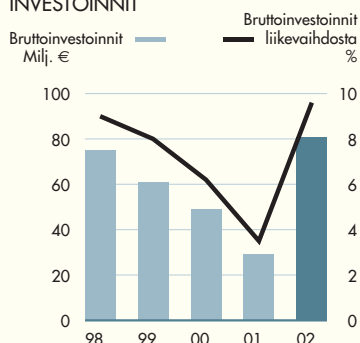
RAHOITUS

Tilikauden rahoituskulut olivat 11,3 milj. euroa (1,3 % liikevaihdosta) eli merkittävästi pienemmät kuin vuoden 2001 rahoituskulut, jotka olivat 16,7 milj. euroa (2,0 % liikevaihdosta). Tämä johtui edellistä vuotta matalammasta korkotasosta sekä pienemmästä lainamäärästä ensimmäisellä vuosipuoliskolla. Toisella vuosipuoliskolla Latexia-yritysoston myötä kasvanut lainamäärä nosti rahoituskuluja. Tilikaudelta kirjattiin valuuttakursivoittoja tämän erän vertailuvuonna oltua tappiollinen.

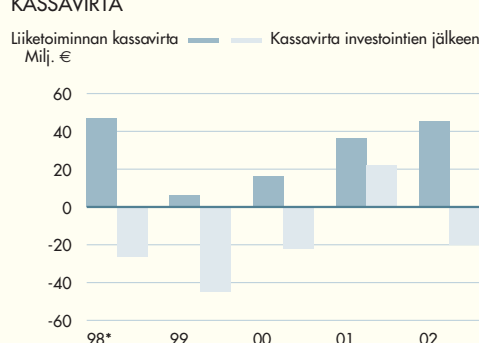
Liiketoiminnan tuottama rahavirta oli 45,4 milj. euroa eli 9,0 milj. euroa edellisvuotta parempi. Investointeihin sitoutui varoja selvästi edellisvuotta enemmän eli 64,9 milj. euroa (14,8 milj. euroa), minkä jälkeen kassavirta ennen rahoitusta oli 19,5 milj. euroa negatiivinen.

Konsernin vuonna 1998 solmima luottolimiittisopimus muodosti edelleen keskeisen välineen maksuvalmiuden suunnittelussa ja hoidossa. Lyhytaikaisten lainojen lisäys johtuu pääosin tämän instrumentin kasvaneesta käytöstä. Pitkäaikaisia luottoja lyhennettiin 36,1 milj. eurolla ja nostettiin 11,8 milj. euron arvosta.

INVESTOINNIT

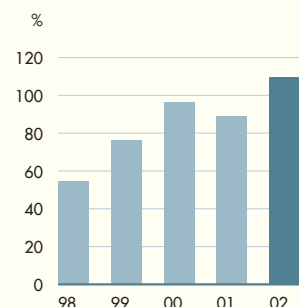

KASSAVIRTA

*rahoituslaskelman aikaisemman laskentatavan mukaisesti

VELKAANTUMISASTE

Edellämainitusta luottolimiittisopimuksesta nostettuna ollut pääoma luetaan lyhytaikaisiin lainoihin, mikä on huomioitava maksuvalmiutta kuvaavien tunnuslukujen arvioinnissa.

Konsernin korollinen nettovelka oli tilikauden päättyessä 281,4 milj. euroa (232,8 milj. euroa). Omavaraisuusaste laski vuoden lopussa 34,4 prosenttiin (38,1 %) ja velkaantumisaste nousi 109,4 prosenttiin (88,9 %). Muutokset johtuivat Latexia-yritystoston rahoittamisesta.

Käyttöpääoman hallinta ja siihen sitoutuneiden varojen määrän vähentäminen oli keskeinen tavoite vuonna 2002. Käyttöpääoman määrää pystyttiinkin alentamaan useimmissa tulosyksiköissä. Eräissä Raisio Chemicalsin ja RavintoRaision yksiköissä aloitettiin liiketoiminnan kaikki toiminnot kattavat pääoman käytön tehostamishankkeet. Vastaavia hankkeita on tarkoitus käynnistää lisää vuonna 2003 eri yksiköissä ja vapauttaa edelleen pääomaa liiketoiminnan muihin tarpeisiin.

MUUTOKSET KONSERNIRAKENTEES SA

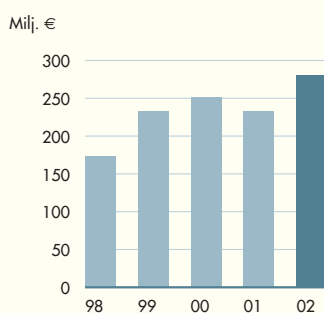
Vuoden aikana konsernirakennetta selkiytettiin ja kustannus-tehokkuutta parannettiin luopumalla joistakin myyntiyhtiöistä ja lisäämällä konsernin omistusta osittain omistetuissa yhtiöissä. Järjestelyillä ei ollut merkittäviä taloudellisia vaikutuksia.

Raisio Yhtymä nosti omistusosuutensa Latexia S.A:ssa 50 prosentista 100 prosenttiin. Latexia-alakonserni on yhdistetty kokonaisuudessaan konsernitiilinpäätöksen lukuihin 1. 8. 2002 alkaen. Yrityskaupan velaton arvo oli 75 miljoonaa euroa.

Raisio Chemicals Oy ja Suzhou Tianma Chemical Co. Ltd perustivat huhtikuussa Kiinaan yhteisyrityksen, josta Raisio Chemicals sai noin 5 miljoonan euron sijoituksella 70 prosentin omistusosuuden. Yhtiöön siirtyi Suzhou Tianma Chemical Co. Ltd:ltä sen paperikemikaaliliiketoiminta, ja se aloitti uuden paperikemikaalitehtaan rakentamisen Shanghain talousalueelle.

RavintoRaision yhtiöittäminen toteutettiin. Raisio Yhtymä Oyj omistaa kokonaan Ravintoraisio Oy:n, joka toimii RavintoRaisio-alakonsernin emoyhtiönä.

NETTOVELKA

HALLINTO, JOHTO JA HENKILÖSTÖ

Marraskuussa 2002 hallituneuvosto valitsi hallituksen jäseniksi ministeri Christoffer Taxellin ja agronomi Jörgen Grandellin 1. 1. 2003 alkaen. Hallituksesta jäivät pois Kone Oyj:n CEO Antti Herlin sekä yhtiöjärjestyksen ikäpykälän nojalla kunnallisu-neuvos Kaj Lönnroth. Muut erovuoroiset hallituksen jäsenet, Matti Linnainmaa ja Arimo Uusitalo, valittiin uudelleen hallitukseen. Uusiksi hallituksen varajäseniksi valittiin Jukka Lavi, Antti Salminen ja Eero Nurminen. Hallitus valitsi vuoden 2003 ensimmäisessä kokouksessaan puheenjohtajaksi edelleen maanviljelysneuvos, agronomi Arimo Uusitalon.

Tilikaudella 2002 varsinaisina tilintarkastajina toimivat Esa Kailiala, KHT ja Pekka Pajamo, KHT. Tarjouskilpailun perusteella yhtiökokous päätti, että tilikaudella 2003 varsinaisina tilintarkastajina toimivat Johan Kronberg, KHT ja Mika Kaarisalo, KHT. Varatilintarkastajiksi valittiin KHT-yhteisö PricewaterhouseCoopers Oy ja Kalle Laaksonen, KHT.

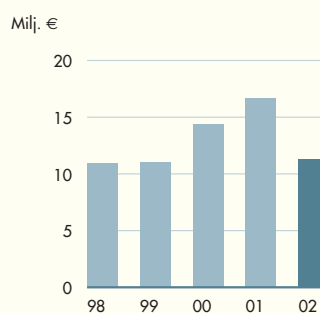
Hallintojohtaja Kauko Mannerjärvi ja hankinta- ja logistiikka-johtaja Anssi Aapola erosivat syksyllä omasta pyynnöstään Raisio Yhtymän palveluksesta ja samalla Raisio Yhtymä Oyj:n hallituksen varajäsenen tehtävistä. Mannerjärven vastuulla olleet asiat siirrettiin syyskuussa talousjohtajana aloittaneen Antti Salmisen organisaatioon ja uudeksi hankinta- ja logistiikkajohtajaksi nimitettiin Raisio Yhtymän maatalousryhmän johtajana toiminut Eero Nurminen.

Raisio Yhtymän palveluksessa 31. 12. 2002 oli 2 767 henkilöä (2 563). Vuoden lopussa ulkomailla työskenteli 45 prosenttia (43 %) henkilökunnasta. Raisio Chemicalsin palveluksessa oli 1 194 henkilöä, RavintoRaision 1 359 henkilöä ja Raisio Life Sciences -toimialaryhmän palveluksessa 91 henkilöä vuoden lopussa.

TIETOJA OSAKKEISTA

Raisio Yhtymä Oyj:n vaihto-osakkeita vaihdettiin vuonna 2002 Helsingin Pörsissä 59,7 miljoonaa kappaletta. Vaihdon arvo oli 75,9 milj. euroa ja keskimurssi 1,27 euroa. Viimeinen kaupantekokurssi oli 1,07 euroa. V-osakkeen kurssi nousi vuoden alusta 14,1 prosenttia.

NETTORAHOITUSKULUT

Kantaosakkeita vaihdettiin 312 tuhatta kappaletta. Vaihdon arvo oli 0,5 milj. euroa ja keskikurssi 1,62 euroa. Viimeinen kaupan-tekokurssi oli 1,42 euroa. K-osakkeen kurssi laski vuoden alusta 9,0 prosenttia.

Yhtiöllä oli 31. 12. 2002 yhteensä 48 591 rekisteröityä osakasta. Osakekannasta oli 7,6 prosenttia ulkomaalaisten omistuksessa.

Tudor Capital (U.K.) L.P. ilmoitti 11. 1. 2002, että sen konserniin kuuluvien yhtiöiden ja sen hallinnoimien rahastojen omistus Raisio Yhtymä Oyj:n osakekannasta (V- ja K-osake) alitti 8. 1. 2002 viiden prosentin rajan, minkä jälkeen omistus oli 3,19 prosenttia Raisio Yhtymä Oyj:n osakekannasta.

Hallitus ei ole käyttänyt yhtiökokouksen 5. 4. 2002 myöntämää valtuutusta osakepääoman korottamiseen.

VISIO JA STRATEGIA

Visionsa mukaan Raisio Yhtymä on Itämeren alueella toimiva merkittävä elintarvike- ja rehualan yritys, joka kasvaa myös kansainvälisesti johtavaksi life science -suuntautuneeksi kemian alan yritykseksi valitsemillaan painopistealueilla.

Syksyllä 2001 linjattiin Raisio Yhtymän strategia. Liiketoimintaa kehittämällä sekä investointien ja yritysostojen kautta haetaan tulevana vuosina vahvaa kasvua ja kannattavuuden parantumista kaikissa kolmessa toimialaryhmässä. Epävarmuus maailmanpoliittisessa ja taloudellisessa tilanteessa sekä paperiteollisuuden näkymissä rajoittavat kuitenkin aiemmin ennakoitua kasvua ja pitkän aikavälin kasvutavoitteen tarkkaa määrittelyä. Kasvutavoitteiden toteutumisaikataulu venyneekin suunniteltua pidemmäksi. Sen sijaan asetetut kannattavuus- ja omavaraisuustavoitteet pysyvät muuttumattomina.

Strategiaprosessin yhteydessä käynnistettiin Raisio Yhtymän arvojen määrittely. Arvoiksi kiteytyivät osaaminen, avoimuus, vastuullisuus ja työnilo yhdessä. Tällä arvopohjalla Raisio Yhtymä etenee perustavoitteidensa, hyvän kannattavuuden ja korkean asiakastytyvyyden, saavuttamiseksi.

TILIKAUDEN JÄLKEISET TAPAHTUMAT

Raisio Yhtymä myi 13. 1. 2003 joulukuussa tehdyn esisopimuksen mukaisesti Carlshamn Mejeri AB:n jäätelöliiketoiminnan Åhus Glass AB:lle (publ), joka kuuluu Ingman Foods Oy Ab:hen. Siirtyvän liiketoiminnan liikevaihto vuonna 2002 oli noin 15 miljoonaa euroa. Jäätelötuotanto jatkuu rahtivalmistuksena Carlshamn Mejerissä kesään asti.

Raisio Yhtymän marraskuussa aloittamat yt-neuvottelut konsernin hallintotoimintojen tehostamiseksi saatiin päätökseen tammikuussa. Konsernihallinnosta vähennettiin 26 tehtävää sisäisiin tehtäväsiirtoin, eläkejärjestelyin ja irtisanomisten kautta. Ulkoistamisselvityksiä eräistä konsernihallinnon tehtävistä jatketaan edelleen.

Raisio Yhtymän hallintoneuvosto päätti 29. 1. 2003 pidetyssä kokouksessaan vapauttaa agronomi, MBA Antti Haaviston Raisio Yhtymän hallituksen jäsenyydestä. Hänen tilalleen hallitukseen ei valittu uutta jäsentä.

TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT

Raisio Chemicalsin markkinatilanne on edelleen haasteellinen erityisesti päämarkkina-alueella Euroopassa. Latexia-yritysosto ja Kiinassa kesällä aloitettava erikoiskemikaalitehdas mahdollistavat kuitenkin Raisio Chemicalsin liikevaihdon selvän nousun. Käynnistettyjen tehostamishankkeiden arvioidaan parantavan kustannustehokkuutta loppuvuonna.

Jäätelöliiketoimintojen myynti pienentää RavintoRaision liikevaihtoa noin 10 miljoonaa euroa. Margariini tuotannon rationalisointi saatetaan loppuun vuoden ensimmäisen neljänneksen aikana. Terveellisten, kasvipohjaisten elintarvikkeiden tuotekehitykseen ja markkinointiin panostetaan edelleen. Elintarviketoimialan tuloksen uskotaankin kehittyvän suotuisasti. Kasviöljyn puristusmarginaalit ovat ennätysmäisen alhaisella tasolla, minkä arvioidaan heikentävän hieman rehutoimialan tulosta. Mallasohran heikko sato päättyneellä viljelykaudella tulee alentamaan mallastoimialan tulosta.

Raisio Life Sciences -toimialaryhmän vahvan kasvun ennustetaan jatkuvan. Uudet asiakkaat mahdollistavat terveysvaikutteisten ainesosien myynnin uusiin maihin ja tuotesovelluksiin. Myös tulosnäkyvät ovat myönteiset. Diagnostiikkaliiketoiminnan aloittamiseen tähtäävät neuvottelut jatkuvat.

Epävarman maailmanpoliittisen tilanteen aiheuttama raaka-ainehintojen nousu rasittaa erityisesti Raisio Chemicalsin alkuvuoden tulosnäkyviä. Tästä syystä konsernin ensimmäisen vuosineljänneksen tuloksen arvioidaan olevan vertailujaksoa selvästi heikompi. Liikevaihdon odotetaan kasvavan Latexia-yritysoston ja Raisio Life Sciencesin kasvun myötä. Käynnissä olevat toimenpiteet tehokkuuden parantamiseksi ja käyttöpääoman pienentämiseksi mahdollistavat Raisio Yhtymän kannattavuuden paraneamisen loppuvuonna.

TULOSLASKELMA

(1 000 euroa)

	KONSERNI		EMOYHTIÖ	
	1.1.–31.12.2002	1.1.–31.12.2001	1.1.–31.12.2002	1.1.–31.12.2001
LIKEVAIHTO (1)	843 092	822 860	119 314	163 206
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos, lisäys (+)/vähennys (-)	506	-3 721	-8 378	-2 534
Liiketoiminnan muut tuotot	12 105	11 635	1 845	5 610
Materiaalit ja palvelut (2)	-517 505	-498 857	-64 271	-94 344
Henkilöstökulut (3, 4)	-106 040	-105 635	-20 699	-29 162
Poistot ja arvonalentumiset (7)	-50 058	-47 462	-8 282	-11 034
Liiketoiminnan muut kulut	-161 377	-155 943	-14 442	-23 954
Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksista	-139	2 073		
LIKEVOITTO (8)	20 584	24 950	5 087	7 789
Rahoitustuotot ja -kulut (9)	-11 328	-16 654	-31 247	-1 252
TULOS ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	9 257	8 297	-26 160	6 537
Satunnaiset erät (10)	0	0	+9 850	+2 110
TULOS ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA	9 257	8 297	-16 310	8 647
Tilinpäätössiirot (11)			+6 795	+2 745
Tuloverot (12)	-2 918	-3 585	29	-2 741
Vähemmistön osuus	-902	1 918		
TILIKAUDEN TULOS	5 436	6 630	-9 486	8 651

Suluissa olevat numerot viittaavat liitetietoihin.

TASE

(1 000 euroa)

	KONSERNI		EMOYHTIÖ	
	31.12.2002	31.12.2001	31.12.2002	31.12.2001
VASTAAVAA				
PYSYVÄT VASTAAVAT				
Aineettomat hyödykkeet (13, 14)	28 192	29 086	1 233	8 629
Konserniliikearvo (13)	57 328	46 985		
Aineelliset hyödykkeet (13, 14)	289 695	258 371	17 606	63 245
Osuudet saman konsernin yrityksistä (15)			75 180	93 716
Osuudet osakkuusyrietyksissä (15)	4 443	4 245		
Muut sijoitukset (15)	8 478	10 973	239 274	186 588
	388 136	349 661	333 293	352 177
VAIHTUVAT VASTAAVAT				
Vaihto-omaisuus (17)	153 577	143 779	818	35 551
Pitkäaikaiset saamiset (18)	9 481	11 001		
Laskennallinen verosaaminen (21)	11 891	14 763		
Lyhytaikaiset saamiset (18)	144 076	128 340	72 600	52 960
Rahoitusarvopaperit	30 022	30 568	21 277	21 287
Rahat ja pankkisaamiset	12 170	10 398	54 053	32 770
	361 217	338 850	148 748	142 568
VASTAAVAA YHTEENSÄ	749 353	688 510	482 041	494 745
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA (19)				
Osakepääoma	27 776	27 776	27 776	27 776
Ylikurssirahasto	2 908	2 908	2 908	2 908
Vararahasto	88 710	88 689	88 587	88 587
Muut rahastot				
Yhtiöjärjestyksen mukaiset rahastot	118	113		
Edellisten tilikausien voitto	108 570	113 615	67 782	61 939
Tilikauden tulos	5 436	6 630	-9 486	8 651
	233 518	239 730	177 567	189 861
VÄHEMMISTÖOSUUS	23 630	22 093		
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ (20)			9 929	32 916
VIERAS PÄÄOMA				
Laskennallinen verovelka (21)	20 697	25 727		
Pitkäaikainen vieras pääoma (22)	100 481	128 991	73 256	99 194
Lyhytaikainen vieras pääoma (22)	371 027	271 969	221 289	172 774
	492 205	426 688	294 545	271 968
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	749 353	688 510	482 041	494 745

Suluissa olevat numerot viittaavat liitetietoihin.

RAHOITUSLASKELMA

(1 000 euroa)

	KONSERNI		EMOYHTIÖ	
	2002	2001	2002	2001
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA				
Liikevoitto	20 584	24 950	5 087	7 789
Oikaisut liikevoittoon:				
Suunitelman mukaiset poistot	50 058	47 462	8 282	11 034
Muut tuotot ja kulut, joihin ei sisälly maksua	771	-985	0	302
Muut oikaisut	-1 482	-5 730	-307	-3 810
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	69 931	65 697	13 062	15 315
KÄYTTÖPÄÄOMAN MUUTOS				
Lyhytaikaisten liikesaamisten lisäys (-), vähennys (+)	-702	+11 784	-14 494	+3 899
Vaihto-omaisuuden lisäys (-), vähennys (+)	-5 610	-1 750	+3 480	-3 330
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (+), vähennys (-)	-370	-19 008	+3 344	-3 700
	-6 682	-8 974	-7 670	-3 131
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	63 249	56 723	5 392	12 184
Maksetut korot ja maksut liiketoiminnan rahoituskuluista	-15 760	-23 365	-12 349	-19 117
Saadut osingot liiketoiminnasta	417	547	406	542
Saadut korot ja muut rahoitustuotot liiketoiminnasta	5 287	5 690	17 201	18 095
Maksetut välittömät verot	-7 809	-3 180	-2 261	1 726
Rahavirta ennen satunnaisia eriä	45 384	36 415	8 389	13 430
Liiketoiminnan sat.eristä johtuva rahavirta (netto)	0	0	0	0
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA	45 384	36 415	8 389	13 430
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA				
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-47 744	-29 066	-4 186	-4 464
Aineellisten ja aineettomien hyöd. luovutustulot	1 880	3 910	994	827
Investoinnit konserniyhtiöosakkeisiin	-20 535	-641	-20	-816
Luovutustulot konserniyhtiöosakkeista	88	0	0	0
Investoinnit osakkuusyritysosakkeisiin	-541	-17	0	0
Luovutustulot osakkuusyritysosakkeista	0	10 091	0	0
Investoinnit muihin sijoituksiin	-208	-51	-82	0
Luovutustulot muista sijoituksista	8	963	9	589
Myönnetyt lainat	-167	-2	-38 955	-4 500
Lainasaamisten takaisinmaksut	2 314	0	12 507	12 844
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-64 905	-14 813	-29 733	4 480
Rahavirta investointien jälkeen	-19 521	21 602	-21 344	17 910
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys (+), vähennys (-)	-24 275	-8 688	-20 666	-17 966
Lyhytaikaisten lainojen lisäys (+), vähennys (-)	+46 925	-27 932	+65 988	-15 487
Pitkäaikaisten lainasaamisten lisäys (-), vähennys (+)	+151	+160	+0	+0
Saadut ja maksetut konserniavustukset			2 110	-9 130
Maksetut osingot ja muu voitonjako	-2 993	-2 831	-2 808	-2 778
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	19 808	-39 291	44 624	-45 361
Laskelman mukainen rahavarojen muutos	287	-17 689	23 280	-27 451
Kohdistamattomat erät	939	751	-2 007	3 732
Rahavarojen muutos	1 226	-16 938	21 273	-23 719
Rahavarat tilikauden alussa	40 966	57 904	54 056	77 775
Rahavarat tilikauden lopussa	42 192	40 966	75 329	54 056

TILINPÄÄTÖKSEN LAADINTAPERIAATTEET

Raisio Yhtymä -konsernin tilinpäätös on laadittu noudattaen Suomessa voimassa olevia kirjanpito- ja osakeyhtiölain säännöksiä. Tilinpäätös on laadittu euroina.

■ Konsernitilinpäätöksen laajuus ja konsolidointiperiaatteet

Raisio Yhtymän konsernitilinpäätökseen on sisällytetty konsernin emoyhtiö Raisio Yhtymä Oyj:n lisäksi yhtiöt, joissa Raisio Yhtymä Oyj:llä oli 31. 12. 2002 suoraan tai välillisesti yli 50 prosenttia äänimäärästä. Tilikauden aikana hankitut tytäryhtiöt sisältyvät konsernitilinpäätökseen hankintahetkestä lähtien ja myydyt tytäryhtiöt ovat mukana myyntihetken saakka.

Konserniyhtiöiden väliset liiketapahtumat, konsernin sisäisten toimitusten realisoitumattomat katteet, sisäiset saamiset ja velat samoin kuin sisäinen voitonjako on eliminoitu lukuun ottamatta merkitykseltään vähäisiä käyttöomaisuuskauppoja. Konserniyhtiöiden erillistilinpäätökset on ennen konsernitilinpäätökseen yhdistelemistä oikaistu konsernin yhtenäisten laadintaperiaatteiden mukaisiksi. Konsernitilinpäätös on laadittu hankintamomenetelmällä. Tytäryhtiöiden osakkeista maksettu oman pääoman ylittävä hinta on kohdistettu taseessa kokonaisuudessaan konserniliikearvoksi, josta on vähennetty tytäryhtiöiden osakkeista maksettu alihinta konsernireservinä. Konserniaktiivasta on tehty tasapoisto jaksotettuna joko kymmenelle tai kahdellekymmenelle vuodelle kohteesta riippuen.

Vähemmistön osuus konsernin tilikauden tuloksesta ja omasta pääomasta on erotettu yhtiöiden välisten liiketapahtumien sekä saatavien ja velkojen eliminointien jälkeen.

Osakkuusyhtiöt, joissa konsernin osuus äänistä on 20–50 %, on yhdistelty konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä. Osakkuusyhtiöosuus on laskettu omistusosuutta vastaavana yhtiön tuloksesta. Osakkuusyhtiöiltä saadut osingot on eliminoitu.

Konsernin omistus aiemmin puoliksi omistetussa Latexia S. A:ssa nousi 100 prosenttiin ja se on tytäryhtiöineen yhdistelty 1. 8. 2002 lähtien konsernitilinpäätökseen kokonaisuudessaan. Tätä ennen Latexia-alakonserni yhdisteltiin konsernitilinpäätökseen yhteisyrityksenä.

Ulkomaisten tytäryhtiöiden taseet on muunnettu euroiksi tilinpäätöspäivän keskikurssin mukaan. Yhtiöiden tuloslaskelmat on muunnettu tilikauden keskikurssin mukaan. Ulkomaisten tytäryhtiöiden omien pääomien eliminoinneissa syntyneet muun-erot on kirjattu voittovaroihin.

Konsernitilinpäätöksessä tehtyjen ja suunnitelman mukaisten poistojen kertynyt erotus ja vapaaehtoiset varaukset merkitään konsernitaseeseen jaettuna omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan sekä niiden muutos konsernituloslaskelmaan jaettuna laskennallisen verovelan muutokseen ja tilikauden tulokseen.

■ Käyttöomaisuus ja poistot

Käyttöomaisuus on aktivoitu välittömään hankintamenuon. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu tasapoistoina alkupe-raisestä hankintamenuosta käyttöomaisuuden arvioidun taloudellisen pitoajan perusteella. Taloudelliset pitoajat eri käyttö-omaisuusryhmillä ovat:

■ rakennukset ja rakennelmat	10–25 vuotta
■ koneet ja laitteet	4–10 vuotta
■ aineettomat oikeudet	5–10 vuotta
■ muut pitkävaikutteiset menot	5–20 vuotta

Suunnitelman mukaisia poistoja ei ole tehty maa-alueista eikä arvonoroketuksista.

■ Vaihto-omaisuus

Vuoden 2002 alussa toteutettiin vaihto-omaisuuden arvostus-periaatteen muutos. Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen hankintamenuon, johon muuttuvien menojen lisäksi on aktivoitu myös siihen kohdistuva osuus hyödykkeiden hankinnan ja valmistuksen kiinteistä menoista. Vaihto-omaisuushyödykkeiden arvostuksen ylärajana on todennäköinen hankintamenu tai luovutushinta tilikauden päättyessä.

■ Tutkimus- ja kehitysmenot

Tutkimus- ja kehitysmenot on kirjattu vuosikuluksi niiden syntymisvuonna.

■ Eläkejärjestelyt

Eläkekulut on laskettu noudattaen kunkin maan paikallista lainsäädäntöä. Raisio Yhtymä Oyj:n ja sen kotimaisten tytäryhtiöiden henkilöstön lakisääteinen ja vapaaehtoinen eläketurva on järjestetty eläkevakuutusyhtiöissä. Ulkomaiset tytäryhtiöt hoitavat eläkejärjestelynsä paikallisen käytännön mukaisesti.

■ Liikevaihto

Liikevaihtoon luetaan hyödykkeiden myyntituotot ja myynnin kurssierot vähennettynä myönnettyillä alennuksilla ja myyntiin perustuvilla välillisillä veroilla.

■ Liiketoiminnan muut tuotot

Liiketoiminnan muina tuottoina esitetään omaisuuden myyntivoitot ja muut kuin varsinaiseen suoritemyyntiin liittyvät säännölliset tuotot kuten vuokrat.

■ Tuloverot

Konsernituloslaskelmaan sisältyvät konserniyhtiöiden suoriteperusteisesti lasketut tilikauden verot, aikaisempien tilikausien verot sekä laskennallinen vero.

Konsernitilinpäätöksessä laskennallinen verovelka ja -saaminen on laskettu tilinpäätöksen ja verotuksen välisille jaksotuseroille käyttäen tilinpäätöshetkellä vahvistettua seuraavien vuosien verokantaa. Taseeseen sisältyy laskennallinen verovelka kokonaisuudessaan ja laskennallinen verosaaminen arvioidun todennäköisen verohyödyn suuruisena.

Konsernin sisäiseen osingonjakoon perustuva yhtiöveron hyvitys on eliminoitu konsernituloslaskelmassa kohdistamalla se tilikauden tuloverojen vähennykseksi.

Emoyhtiön tuloslaskelman verot sisältävät verotettavan tuloksen perusteella lasketut välittömät verot. Emoyhtiön tilinpäätöksessä tilinpäätössiirtojen kertymä esitetään täysimääräisenä taseessa, eikä niihin sisältyvää verovelkaa ole käsitelty velkana.

■ Valuuttamääräiset erät

Kotimaisten yhtiöiden ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat on muunnettu euroiksi tilinpäätöspäivänä noteerattujen keskikurssien mukaan. Toteutuneet kurssierot samoin kuin saamisten ja velkojen arvostamisesta syntyneet kurssivoitot ja -tappiot on kirjattu tuloslaskelmaan. Varsinaiseen liiketoimintaan liittyvät kurssivoitot ja -tappiot on käsitelty myyntien ja ostojen oikaisu-erinä ja rahoituksen kurssivoitot ja -tappiot on esitetty rahoituksen tuotoissa ja kuluissa.

■ Rahoituslaskelma

Tilikauden aikaiset rahavirrat esitetään jaoteltuina liiketoiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirtoihin. Konsernin rahoituslaskelmaa laadittaessa valuuttakurssimuutosten vaikutus on eliminoitu muuntamalla aloittava tase tilikauden päättymispäivän kurssien mukaan rahavaroja lukuun ottamatta. Rahavirtojen erät on olennaisilta osiltaan esitetty maksuperusteisina.

TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT
(1 000 euroa)

	KONSERNI				EMOYHTIÖ			
	2002	2001	2002	2001	2002	2001	2002	2001
1. TOIMIALARYHMIEN LIIKEVAIHDOT								
Raisio Chemicals	370 142	354 558						
RavintoRaisio	456 863	457 639						
Raisio Life Sciences	30 251	23 837						
Muut	1 633	1 430						
– Toimialaryhmien välinen liikevaihto	-15 797	-14 604						
Yhteensä	843 092	822 860						
LIIKEVAIHTO MARKKINA-ALUEITTAIN								
Suomi	401 409	393 113						
Skandinavia	77 295	75 248						
Muu Eurooppa	258 305	260 251						
Amerikka	52 574	52 385						
Aasia	51 956	36 738						
Muut	1 553	5 125						
Yhteensä	843 092	822 860						
LIIKEVAIHDOT VUOSINELJÄNNEKSITTÄIN *								
	2002				2001			
	1–3	4–6	7–9	10–12	1–3	4–6	7–9	10–12
Raisio Chemicals	86 291	85 812	95 614	102 425	88 576	88 487	90 094	87 401
RavintoRaisio	106 106	115 476	117 942	117 339	101 513	117 957	119 379	118 790
Raisio Life Sciences	6 201	7 090	7 640	9 320	5 836	5 192	5 630	7 179
Muut toiminnot	395	911	210	117	356	750	169	155
– Toimialaryhmien väliset	-4 084	-3 750	-3 955	-4 008	-3 594	-3 152	-3 819	-4 039
Yhteensä	194 909	205 539	217 451	225 193	192 687	209 234	211 453	209 486
2. MATERIAALIT JA PALVELUT								
Aineet, tarvikkeet ja tavarat								
Ostot tilikauden aikana		496 753		500 688		37 641		99 874
Varaston muutos		17 976		-5 128		26 355		-5 864
		514 729		495 560		63 996		94 010
Ulkopuolisilta ostetut palvelut		2 776		3 297		275		334
Yhteensä		517 505		498 857		64 271		94 344
3. HENKILÖSTÖKULUT								
Palkat ja palkkiot		82 774		81 719		16 166		21 908
Eläkekulut		11 742		12 514		2 954		4 757
Muut henkilöstökulut		11 524		11 402		1 579		2 496
Yhteensä		106 040		105 635		20 699		29 162
4. JOHDON PALKAT JA PALKKIOT								
Toimitusjohtajat ja hallitusten jäsenet		3 113		2 927		517		586
5. KONSERNIN JA EMOYHTIÖN PALVELUKSESSA OLI TILIKAUDEN AIKANA KESKIMÄÄRIN								
Kotimaassa		1 525		1 561		483		628
Ulkomailla		1 129		1 123				
Yhteensä		2 654		2 684		483		628
6. LÄHIPIIRIVASTUUT								
Hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan eläkesitoumukset								
Emoyhtiön toimitusjohtajalla on oikeus siirtyä eläkkeelle täytettyään 60 vuotta ja hän on velvollinen siirtymään eläkkeelle täytettyään 62 vuotta. Eräillä konsernijohtoon kuuluvilla muilla johtajilla on 62 vuoden varhennettu eläkeikä.								
7. POISTOT JA ARVONALENNUKSET								
Poistot aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä		48 772		46 578		8 282		11 034
Käyttöomaisuuden ja pitkäaikaisten sijoitusten arvonalentumiset		1 286		884		0		0
Yhteensä		50 058		47 462		8 282		11 034

Vertailukauden liikevaihto- ja liiketulosluvuissa on otettu huomioon viljatärkkelysliiketoiminnan siirto Raisio Chemicalsista RavintoRaisioon.

* Ei osa virallista tilinpäätösaineistoa

	KONSERNI				EMOYHTIÖ			
	2002		2001		2002		2001	
8. TOIMIALARYHMIEN LIIKETULOKSET								
Raisio Chemicals	10 691		19 345					
RavintoRaisio	10 711		13 389					
Raisio Life Sciences	511		-3 553					
Muut	-1 329		-4 231					
Yhteensä	20 584		24 950					
LIIKETULOKSET VUOSINELJÄNNEKSITTÄIN *								
	2002				2001			
	1-3	4-6	7-9	10-12	1-3	4-6	7-9	10-12
Raisio Chemicals	3 819	2 076	2 273	2 523	2 830	2 764	4 497	9 254
RavintoRaisio	3 940	3 094	5 493	-1 816	762	4 869	4 815	2 943
Raisio Life Sciences	-102	31	371	211	-1 690	-639	-1 204	-20
Muut toiminnot	-184	-241	-536	-368	-1 012	16	-1 739	-1 496
Yhteensä	7 473	4 960	7 601	550	890	7 010	6 369	10 681
9. RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT								
Osinkotuotot								
Omistusyhteisyrityksiltä						7		7
Muilta	581		764		566		756	
Yhteensä	581		764		573		763	
Korkotuotot pitkäaikaisista sijoituksista								
Saman konsernin yrityksiltä						8 325		10 200
Muilta			39	209		0		1
Yhteensä			39	209		8 325		10 201
Tuotot pitkäaikaisista sijoituksista yhteensä			620	973		8 897		10 965
Muut korko- ja rahoitustuotot								
Saman konsernin yrityksiltä						3 231		2 760
Muilta			3 776	5 034		3 001		4 118
Yhteensä			3 776	5 034		6 233		6 879
Korkotuotot pitkäaikaisista sijoituksista ja muut korko- ja rahoitustuotot yhteensä			3 815	5 243		14 557		17 080
Kurssierot								
Saman konsernin yritykset						-4 481		1 576
Muut			725	-1 028		6 232		-2 849
Yhteensä			725	-1 028		1 751		-1 273
Sijoitusten arvonalennukset								
Pitkäaikaisten sijoitusten arvonalentumiset			0	0		-34 981 ¹⁾		0
Yhteensä			0	0		-34 981		0
Korkokulut ja muut rahoituskulut								
Saman konsernin yrityksille						-674		-758
Muulle			-16 449	-21 633		-12 473		-17 065
Yhteensä			-16 449	-21 633		-13 148		-17 823
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä			-11 328	-16 654		-31 247		-1 252
¹⁾ Tytäryhtiölle myönnetty akordi								
10. SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT								
Satunnaiset tuotot								
Saadut konserniavustukset						9 850		11 800
Yhteensä			0	0		9 850		11 800
Satunnaiset kulut								
Annetut konserniavustukset						0		-9 690
Yhteensä			0	0		0		-9 690
Satunnaiset tuotot ja kulut yhteensä			0	0		9 850		2 110
11. TILINPÄÄTÖSSIIRROT								
Suunnitelman mukaisten ja verotuksessa tehtyjen poistojen erotus						6 795		2 745
12. TULOVEROT								
Tuloverot satunnaisista eristä			0	0		0		-612
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta			-5 096	-8 579		0		-2 132
Verot aikaisemmilta tilikausilta			2	23		29		3
Laskennallisen verovelan muutos			2 176	4 971		0		0
Yhteensä			-2 918	-3 585		29		-2 741

* Ei osa virallista tilinpäätösaineistoa

13. KONSERNIN AINEELLISET JA AINEETTOMAT HYÖDYKKEET 2002

	Aineettomat hyödykkeet					Aineettomat hyödykkeet yhteensä	Aineelliset hyödykkeet					Aineelliset hyödykkeet yhteensä
	Aineettomat oikeudet	Liikearvo	Konserni- liikearvo	Muut pitkä- vaikutt. menot	Ennakkom. ja keskener. hankinnat		Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkom. ja keskener. hankinnat	
Hankintameno 1.1.	59 280	3 133	67 017	1 358	530	131 318	7 179	182 327	416 945	2 883	7 383	616 717
Muuntoero	-264	-750	0	0	0	-1 014	-259	-1 908	-8 423	-183	-262	-11 035
Lisäykset 1.1.–31.12.	5 396	35	15 454	865	1 413	23 163	638	23 175	78 805	367	10 768	113 753
Vähennykset 1.1.–31.12.	207	0	0	149	659	1 015	83	3 616	4 434	439	4 239	12 811
Siirrot erien välillä	22	0	0	0	0	22	168	-92	760	-6	-852	-22
Hankintameno 31.12.	64 227	2 418	82 471	2 074	1 284	152 474	7 643	199 886	483 653	2 622	12 798	706 602
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	31 873	2 413	20 032	929	0	55 247	0	91 930	264 729	1 687	0	358 346
Muuntoero	-145	-532	0	0	0	-677	0	-385	-3 513	-115	0	-4 013
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-339	-10	-992	-225	0	-1 566	0	-3 926	-20 361	269	0	-24 018
Tilikauden poisto	6 560	54	4 119	85	0	10 818	0	8 793	29 487	276	0	38 556
Kertyneet poistot 31.12.	38 627	1 945	25 143	1 239	0	66 954	0	104 264	311 064	1 579	0	416 907
Kirjanpitoarvo 31.12.2002	25 600	473	57 328	835	1 284	85 520	7 643	95 622	172 589	1 043	12 798	289 695
Kirjanpitoarvo 31.12.2001	27 407	720	46 985	429	530	76 071	7 179	90 397	152 216	1 196	7 383	258 371
Koneiden ja laitteiden tasearvo												
31.12.2002								136 285				
31.12.2001								121 653				

14. EMOYHTIÖN AINEELLISET JA AINEETTOMAT HYÖDYKKEET 2002

	Aineettomat hyödykkeet				Aineettomat hyödykkeet yhteensä	Aineelliset hyödykkeet					Aineelliset hyödykkeet yhteensä
	Aineettomat oikeudet	Liikearvo	Muut pitkä- vaikutt. menot	Ennakkomaksut		Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkom. ja keskener. hankinnat	
Hankintameno 1.1.	19 035	2 024	501	127	21 687	3 183	73 289	107 512	264	36	184 284
Lisäykset 1.1.–31.12.	316		347	695	1 358		326	1 157	10	957	2 449
Vähennykset 1.1.–31.12.	17 408	2 024	72	477	19 981	343	43 339	94 900	12	963	139 556
Siirrot erien välillä	127			-127	0		20	9		-29	0
Hankintameno 31.12.	2 070	0	776	218	3 064	2 840	30 296	13 778	263	0	47 177
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	10 817	2 024	217		13 057		42 340	78 699			121 039
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	10 686	2 024	66		12 775		26 061	72 140			98 201
Tilikauden poisto	1 503		46		1 549		2 207	4 526			6 733
Kertyneet poistot 31.12.	1 634	0	197	0	1 831	0	18 486	11 085	0	0	29 571
Kirjanpitoarvo 31.12.2002	435	0	579	218	1 233	2 840	11 810	2 693	263	0	17 606
Kirjanpitoarvo 31.12.2001	8 218	0	284	127	8 629	3 183	30 949	28 813	264	36	63 245
Koneiden ja laitteiden tasearvo											
31.12.2002								1 261			
31.12.2001								26 831			

15. KONSERNIN JA EMOYHTIÖN SIIJOITUKSET 2002

KONSERNI	Omistus- yhteisyrittäjä osakkeet	Muut osakkeet	Muut saamiset	Sijoitukset yhteensä	EMOYHTIÖ	Konserni- yrittäjien osakkeet	Omistus- yhteisyrittäjä osakkeet	Muut osak- keet	Saamiset, konserni- yrittäjien	Muut saamiset	Sijoitukset yhteensä
Lisäykset 1.1.–31.12.	542	277	269	1 088	Lisäykset 1.1.–31.12.	44 458		143	105 108	158	149 867
Vähennykset 1.1.–31.12.	344	76	2 965	3 385	Vähennykset 1.1.–31.12.	62 993	4	224	52 469	25	115 715
Hankintameno 31.12.	4 443	8 312	166	12 921	Hankintameno 31.12.	75 180	31	6 959	232 127	158	314 455
Kertyneet poistot 31.12.	0	0	0	0	Kertyneet poistot 31.12.	0	0	0	0	0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.2002	4 443	8 312	166	12 921	Kirjanpitoarvo 31.12.2002	75 180	31	6 959	232 127	158	314 455
Kirjanpitoarvo 31.12.2001	4 245	8 111	2 862	15 218	Kirjanpitoarvo 31.12.2001	93 716	35	7 040	179 488	25	280 303

Osakkuusyrittäjistä johtuvan konserniaktiivan poistamatta oleva määrä 31.12.2002 on 928 tuhatta euroa.

16. OSAKKEET JA OSUDET 2002

	Konsernin omistusosuus %	Emoyhtiön omistusosuus %
Konserniyritykset		
Airisto RE S.A., Luxemburg	100,00	99,00
SIA Amelija, Latvia	100,00	
Autuminvest Oy, Raisio	100,00	
Benerol Oy, Raisio	100,00	100,00
Canelo Oy, Raisio	100,00	
Carlshamn Mejeri AB, Ruotsi	100,00	
Carlshamn Mejeri Produktions AB, Ruotsi	100,00	
Claymore Chemicals Ltd., Skotlanti	100,00	
Finnamyl Oy, Raisio	100,00	100,00
Hunan Yueyang Raisio Tiantai Chemicals Co., Ltd., Kiina	55,00	
PT Intercipta Kimia Pratama, Indonesia	60,00	
Oy Kationi Ab, Raisio	100,00	
Lapuan Peruna Oy, Lapua	68,15	
Latexia S.A., Belgia	100,00	
Latexia Asia Pacific PTE Ltd, Singapore	100,00	
Latexia Brasil Ltda., Brasilia	100,00	
Latexia Chemical (Jiang Su) Co., Ltd., Kiina	100,00	
Latexia Deutschland GmbH, Saksa	100,00	
Latexia France SAS, Ranska	100,00	
Latexia Iberia, S.L., Espanja	100,00	
PT Latexia Indonesia, Indonesia	100,00	
Latexia SB Oy, Raisio	100,00	
Latexia Shanghai (Trading) Co., Ltd., Kiina	100,00	
Latexia Suomi Oy, Raisio	100,00	
Latexia Sverige AB, Ruotsi	100,00	
Latexia Österreich GmbH, Itävalta	100,00	
Melia Oy, Raisio	75,00	
Melia Eesti OÜ, Viro	100,00	
Monäs Feed Oy Ab, Uusikaarlepyy	99,70	
OOO Raisio, Venäjä	100,00	
Raisio Belgium N.V., Belgia	100,00	
Raisio Benecol Oy, Raisio	100,00	100,00
Raisio Benecol US Inc., Yhdysvallat	100,00	
Raisio Catering Oy, Raisio	100,00	
Raisio Chemicals Oy, Raisio	100,00	100,00
Raisio Chemicals Canada, Inc., Kanada	100,00	
Raisio Chemicals Chile S.A., Chile	51,00	
Raisio Chemicals Deutschland GmbH, Saksa	100,00	
PT Raisio Chemicals Indonesia, Indonesia	100,00	
Raisio Chemicals Italia S.R.L., Italia	100,00	
Raisio Chemicals Korea Inc., Korea	51,00	
Raisio Chemicals de México, S.A. de C.V., Meksiko	100,00	
Raisio Chemicals Paperion S.A., Ranska	99,84	
Raisio Chemicals S'pore Pte Ltd, Singapore	100,00	
Raisio Chemicals UK Ltd., Englanti	100,00	
Raisio Chemicals U.S., Inc., Yhdysvallat	100,00	
Raisio Echeveste S.A., Espanja	51,00	
Raisio Engineering Oy, Raisio	100,00	
Raisio Feed AS, Viro	100,00	
Raisio France S.A., Ranska	99,99	
Raisio Grain Starch Oy, Raisio	100,00	
UAB Raisio Lietuva, Liettua	100,00	
Raisio Netherlands B.V., Alankomaat	100,00	
Raisio Nordic Oy, Raisio	100,00	
Raisio Nordic Eesti AS, Viro	100,00	
OOO Raisio Nutrition, Venäjä	100,00	
Raisio Polska Foods Sp. z o.o., Puola	100,00	
Raisio Portugal-Produtos Quimicos, LDA, Portugali	51,00	
Raisio Química Andina S.A., Kolumbia	96,40	
Raisio Skandinavia Oy, Raisio	100,00	
Raisio Staest Oy, Raisio	100,00	
Raisio Staest US Inc., Yhdysvallat	100,00	
Raisio Svenska AB, Ruotsi	100,00	
Raisio Tianma Chemicals (Suzhou) Co., Ltd., Kiina	70,00	
Raisio Tianma Chemicals (Suzhou) Co., Ltd. Jinan, Kiina	100,00	
Ravintoraisio Oy, Raisio	100,00	100,00
Rehuraio Oy, Raisio	100,00	
Sterol Technologies Oy, Raisio	100,00	
Sterol Trading US Inc., Yhdysvallat	100,00	
Suomen Myllyt Oy, Raisio	100,00	
Osakkuusyrietykset		
Alahärmän Perunavarasto Oy, Alahärmä	67,94	
PT Budi Raisio International, Indonesia	50,00	
Periva Oy, Kokemäki	50,00	
AS Rigas Dzirnavnieks, Latvia	26,86	
Sichuan Qianwei Tianma Chemicals Co., Ltd., Kiina	40,00	
Vihannin Vedenpuhdistamo Oy, Vihanti	49,00	
Vihervakka Oy, Pöytyä	38,50	38,50
Xinyi Raisio Chemicals Co. Ltd., Kiina	40,00	

	KONSERNI		EMOYHTIÖ	
	2002	2001	2002	2001
17. VAIHTO-OMAISUUS				
Aineet ja tarvikkeet	104 599	104 981	814	27 169
Keskeneräiset tuotteet	1 369	1 103	0	0
Valmiit tuotteet/tavarat	45 668	35 961	0	8 378
Muu vaihto-omaisuus	1 911	1 734	4	4
Ennakkomaksut	30	0	0	0
	153 577	143 779	818	35 551
18. SAAMISET				
Pitkäaikaiset saamiset				
Saamiset omistusyhteisyrityksiltä				
Lainasaamiset	477	567	0	0
Lainasaamiset	8 582	10 212	0	0
Muut saamiset	392	222	0	0
Siirtosaamiset	30	0	0	0
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä	9 481	11 001	0	0
Lyhytaikaiset saamiset				
Myyntisaamiset	114 656	105 877	95	11 735
Saamiset samaan konserniin kuuluvilta yrityksiltä				
Myyntisaamiset			8 209	11 176
Lainasaamiset			43 430	5 410
Muut saamiset			13 544	16 496
Siirtosaamiset			4 473	5 417
			69 656	38 500
Saamiset omistusyhteisyrityksiltä				
Myyntisaamiset	513	857	0	199
Lainasaamiset	76	112	0	0
Muut saamiset	0	11	0	23
Siirtosaamiset	0	15	0	26
	589	995	0	248
Lainasaamiset	659	747	39	0
Muut saamiset	10 172	8 879	547	1 992
Siirtosaamiset	18 000	11 842	2 263	486
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	144 076	128 340	72 600	52 960
Siirtosaamiisiin sisältyy liiketoimintaan liittyvien kulujen ja tuottojen sekä rahoituserien ja verojen jaksotuksia.				
19. OMA PÄÄOMA				
Osakepääoma 1.1.	27 776	27 776	27 776	27 776
Osakepääoma 31.12.	27 776	27 776	27 776	27 776
Ylikurssirahasto 1.1.	2 908	2 908	2 908	2 908
Ylikurssirahasto 31.12.	2 908	2 908	2 908	2 908
Vararahasto 1.1.	88 688	88 667	88 587	88 587
Siirretty voittovaroista	18	23	0	0
Muut muutokset	4	-2	0	0
Vararahasto 31.12.	88 710	88 688	88 587	88 587
Muut rahastot 1.1.	113	92	0	0
Siirretty voittovaroista	0	21	0	0
Muut muutokset	5	0	0	0
Muut rahastot 31.12.	118	113	0	0
Voittovarat 1.1.	120 245	115 195	70 590	64 716
Osingonjako	-2 992	-2 831	-2 808	-2 778
Vähemmistöosinkojen siirto voittovaroihin	185	53	0	0
Siirretty vararahastoon	-18	-23	0	0
Siirretty muihin rahastoihin	0	-21	0	0
Muut muutokset	-8 850	1 242	0	0
Voitto edellisiltä tilikausilta 31.12.	108 570	113 615	67 782	61 939
Tilikauden tulos	5 436	6 630	-9 486	8 651
Oma pääoma yhteensä	233 518	239 730	177 567	189 861
Omasta pääomasta jakokelpoisia varoja			58 296	
Emoyhtiön osakepääoma jakautuu osakelajeittain seuraavasti:				
		VUOSI 2002		VUOSI 2001
	kpl	1 000 euroa	kpl	1 000 euroa
Kantaosakkeet (20 ääntä/osake)	35 384 262	5 952	35 391 112	5 952
Vaihto-osakkeet (1 ääni/osake)	129 764 768	21 824	129 757 918	21 824
Yhteensä	165 149 030	27 776	165 149 030	27 776

Yhtiön optio-ohjelma esitetään s. 58.

	KONSERNI		EMOYHTIÖ	
	2002	2001	2002	2001
20. TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ				
Emoyhtiössä tilinpäätössiirtojen kertymä muodostuu kertyneestä poistoerosta.				
Konsernitilinpäätöksessä kertyneestä poistoerosta ja vapaaehtoisista varauksista omaan pääomaan siirretty osuus on 37 680 tuhatta euroa.				
21. LASKENNALLISET VEROVELAT JA -SAAMISET				
Laskennalliset verosaamiset				
Yhdistelytoimenpiteistä	2 163	1 455		
Jaksotuseroista	9 728	13 308		
	11 891	14 763		
Laskennalliset verovelat				
Tilinpäätössiirroista	18 359	23 510		
Yhdistelytoimenpiteistä	1 526	1 431		
Jaksotuseroista	812	786		
	20 697	25 727		
22. VIERAS PÄÄOMA				
Pitkäaikainen vieras pääoma				
Lainat rahoituslaitoksilta	98 661	122 163	72 065	95 809
Eläkelainat	1 399	4 196	1 083	3 250
Muut pitkäaikaiset velat	421	2 632	107	135
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	100 481	128 991	73 256	99 194
Velat, jotka eräänyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua				
Rahalaitoslainat	15 571	22 344	833	8 788
Muut pitkäaikaiset lainat	0	23	0	0
Yhteensä	15 571	22 367	833	8 788
Lyhytaikainen vieras pääoma				
Lainat rahoituslaitoksilta	218 123	143 532	185 558	119 629
Eläkelainat	2 798	2 798	2 167	2 167
Saadut ennakot	1 054	919	0	1
Ostovelat	81 811	69 222	11 056	16 786
Rahoitusvekselit	1 462	1 730	0	0
Velat samaan konserniin kuuluville yrityksille				
Ostovelat			12	589
Muut velat			5 772	10 449
Siirtovelat			651	171
			6 435	11 209
Velat omistusyhteisyriyksille				
Ostovelat	118	149	18	31
Siirtovelat	1	0	0	0
	119	149	18	31
Muut velat	26 309	18 599	10 955	11 749
Siirtovelat	39 351	35 020	5 100	11 202
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	371 027	271 969	221 289	172 774
Siirtovelkoihin sisältyy liiketoiminnan kulujen, rahoituserien ja verojen jaksotuksia.				
Korottomat velat				
Pitkäaikaiset	20 918	25 945	0	0
Lyhytaikaiset	137 731	112 546	17 721	39 584
Yhteensä	158 649	138 491	17 721	39 584

MUUT LIITETIEDOT
(1 000 euroa)

	KONSERNI		EMOYHTIÖ	
	2002	2001	2002	2001
23. ANNETUT VAKUUDET, VASTUUSITOUMUKSET JA MUUT VASTUUT				
VAKUUDEKSI ANNETTU OMAISUUS				
Omasta puolesta annetut vakuudet				
Annetut kiinteistökiinnitykset	10 476	66 808	0	5 517
Annetut yritysikiinnitykset	22 789	55 715	0	0
Yhteensä	33 265*)	122 523	0	5 517

Vakuudet samaan konserniin kuuluvien yritysten puolesta

Annetut kiinteistökiinnitykset			6 222	51 494
Annetut yritysikiinnitykset			0	25 060
Yhteensä			6 222	76 554

Vakuuksien arvona on ilmoitettu pantattujen velkakirjojen tai arvopapereiden nimellisarvo.

Vakuudet on annettu enimmäkseen yleisvakuuksina rahoituslaitoksille lainojen, takausten sekä erilaisten taseessa ja taseen ulkopuolella olevien limiittien vakuudeksi.

TASEESEEN SISÄLTÄMÄTTÖMÄT VASTUUSITOUMUKSET JA VASTUUT

Leasingvastuut

Leasingsopimuksista maksamatta olevat määrät				
Alkaneella tilikaudella maksettavat	4 514	3 561	1 847	1 323
Myöhemmin maksettavat	6 204	6 867	2 506	2 244
Yhteensä	10 718	10 428	4 353	3 567

Leasingsopimuksiin ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehtoihin liittyviä vastuuta.

Vastuusitoumukset samaan konserniin kuuluvien yritysten puolesta

Takaukset	67 500*)	6 000	91 022	60 887
Takaisinostovastuut			1 716	2 327
			92 738	63 214

*) Annettujen kiinteistökiinnitysten määrän muutos aiheutuu Ravintoraisio Oy:n muodostamisesta johtuvasta vakuusjärjestelystä, joka oli vireillä tilinpäätöshetkenä. Entisiä kiinnityksiä on kuoletettu ja korvaavista vakuuksista sovittu. Ylimenokauden ajaksi eräät konserniyhtiöt ovat antaneet rahoittajille omavelkaiset takaukset, mikä puolestaan näkyy muutoksena konserniin kuuluvien yritysten puolesta annettujen takausten määrässä.

Vastuusitoumukset yhtiön itsensä puolesta 14 428 14 138 5 550 5 550

Vastuusitoumukset osakkuusyhtiöiden puolesta

Takaukset	0	10 094	0	10 000
-----------	---	--------	---	--------

Vastuusitoumukset muiden puolesta

Takaukset	173	3 556	51 000	3 432
-----------	-----	-------	--------	-------

Johdannaissopimuksista johtuvat vastuut

Johdannaissopimuksia käytetään konsernissa suojaustarkoitukseen.

Alempana ilmoitetut johdannaissopimusten kohde-etuuden arvot kuvaavat suojaustoimien laajuutta.

Johdannaissopimusten käyvät arvot kertovat minkäläinen tulos johdannaissopimusten sulkeamisesta olisi syntynyt tilinpäätöspäivän markkinahinnoilla.

Raaka-ainefutuuri:				
Käypä arvo	-343	391		
Kohde-etuuden arvo	11 612	17 528		

Raaka-ainefutuuriin kohde-etuuden arvona on ilmoitettu futuurien kohteena olevien hyödyke-erien arvo markkinahintaan muutettuna euroiksi tilinpäätöspäivän kurssilla.

Sähkötermiinit:				
Käypä arvo	-16	0		
Kohde-etuuden arvo	472	0		

Sähkötermiinien kohde-etuuden arvona on ilmoitettu termiinisopimusten kohteena olevien sähköenergiatoimitusten arvo.

Valuuttatermiinit:				
Käypä arvo	369	-484		
Kohde-etuuden arvo	26 711	31 990		

Valuuttatermiinien kohde-etuuden arvona on ilmoitettu avointen termiinisopimusten summa muutettuna euroiksi tilinpäätöspäivän kurssilla.

Koronvaihtosopimukset:				
Käypä arvo	-1 503	-16		
Kohde-etuuden arvo	80 000	60 000		

Koronvaihtosopimusten kohde-etuuden arvona on ilmoitettu avointen sopimusten nimellismäärä.

RISKIENHALLINTA

RAHOITUSRISKIT

Rahoitusriskienhallinnan tavoitteena on suojata konsernia rahoitusmarkkinoilla tapahtuvilta epäsuotuisilta muutoksilta ja siten osaltaan turvata ja varmistaa konsernin tuloksen kertymistä. Rahoituksen hoito ja rahoitusriskienhallinta on keskitetty konsernin rahoitusosastolle kattavan riskienhallinnan, riittävän asiantuntemuksen ja kustannustehokkaan toiminnan varmistamiseksi.

Rahoitusosaston toimintaa riskienhallinnassa sääntelee hallituksen hyväksymä ja säännöllisesti tarkistettava rahoituspolitiikka. Kaikki merkittävät lainanottopäätökset tekee hallitus rahoitusosaston esityksestä.

■ Maksuvalmiusriski

Maksuvalmius- eli likviditeettiriskillä tarkoitetaan riskiä siitä, että yrityksen rahoitusvarat ja lisärahoitusmahdollisuudet eivät kattaisi liiketoiminnan tulevia tarpeita. Poliittikan mukaisesti rahoitusosasto pyrkii ylläpitämään hyvän maksuvalmiuden kaikissa olosuhteissa ja tasolla, jolla turvataan johdon strateginen toimintavapaus. Sijoitusten lisäksi likviditeettireservin merkittävimmät elementit ovat rahoittajien kanssa sovitut, mutta nostamattomat luotot sekä tililimiitit. Varainhankinnan riskiä hajautetaan hankkimalla rahoitusta eri lähteistä.

■ Korkoriski

Korkoriskillä tarkoitetaan korkomuutosten vaikutusta yhtymän netto-rahoituskuluihin ja jälkimarkkinakelpoisten korkosijoitusten ja korkojohdannaisten markkina-arvoihin seuraavan 12 kuukauden aikana. Korkoriskiä hallitaan ohjaamalla luottosalkun ja korkosijoitusten rakennetta tavoitteena mahdollisimman alhaiset nettorahoituskulut. Rakenteen muokkauksessa välineinä käytetään koronvaihtosopimuksia sekä korkotermiineitä ja -optioita. Kannettavan korkoriskin enimmäismäärä on säännelty rahoituspolitiikassa.

■ Valuuttariski

Yhtymä suojautuu valuuttamääräisten saamisten ja velkojen, taseen ulkopuolisten osto- ja myyntisopimusten sekä osittain myös budjetoitujen kassavirtojen aiheuttamaa kurssiriskiä vastaan. Rahoitus voi suojata myös ulkomaisiin tytäryhtiöihin tehtyjä valuuttariskin alaisia oman pääoman ehtoisia sijoituksia. Valuuttariskin hallinnan tavoitteena on valuuttatuloksen optimointi politiikan sallimissa rajoissa valikoivaa suojautusta käyttäen. Instrumentteina suojausoperaatioissa voidaan käyttää politiikan sallimia valuuttatermiineitä ja -optioita sekä valuuttavaihtosopimuksia.

■ Vastapuoliriski

Vastapuoliriskillä tarkoitetaan tilannetta, jossa sopimusosapuoli ei kykene täyttämään tai ei halua täyttää omaa velvoitettaan. Yhtymä altistuu vastapuoliriskille rahoitusosaston sijoittaessa varoja markkinoille sekä operoidessa johdannaisinstrumenteilla. Rahoitusosasto vastaa tekemiinsä sijoituksiin ja johdannaisopimuksiin liittyvästä vastapuoliriskistä. Tämän riskin hallinnassa käytetyistä keinoista keskeisimmät ovat huolellinen, hyvän luottokelpoisuuden omaavien vastapuolien valinta, vastapuolikohtaiset limiitit sekä hajauttaminen.

HYÖDYKEHINTARISKI

Hyödykkeiden hintariskillä tarkoitetaan kiinteähintaisten raaka-ainestojeen ja kiinteähintaisten tuotemyyntien eriaikaisuudesta johtuvaa epävarmuutta. Hyödykkeiden hintariskistä vastaavat pääsääntöisesti toimialat. Poikkeuksen kuitenkin muodostavat pörssinoteeratut rypsi- ja soijaraaka-aineet, joiden osalta työnjako on seuraava: toimialaryhmä vastaa riskiasemansa laskennasta, mutta rahoitusosasto toteuttaa tarvittavat suojaustoimet.

SÄHKÖN HINTARISKI

Sähkön hintariskillä tarkoitetaan kotimaisten tuotantolaitosten tarvitseman energian hetkittäisen hinnan vaihtelusta aiheutuvaa riskiä. Raisio Yhtymä Oyj:n sähköenergian hankintaan liittyvää hintariskiä hallinnoidaan kaupallisilla, eripituisilla sähköntoimitussopimuksilla sekä sähköjohdannaissopimuksilla. Johdannaissopimuksina käytetään Nordpool-sähköpörssissä noteerattuja sähkötermiinejä, sekä OTC-markkinoiden Helsingin hinta-alueelle sidottuja sähkötermiini- tai systeemihintaan linkitettyjä termiinisopimuksia. Energia- ja ympäristöpalvelut -yksikkö vastaa sähkön kulutuksen seurannasta ja fyysisen sähkön hankinnasta. Rahoitusosasto toteuttaa tarvittavat suojaustoimet.

MYYNIN VASTAPUOLI- JA LUOTTORISKI

Toimialaryhmät tekevät myynnissä konsernin antamien ohjeiden puitteissa itsenäisesti vastapuoliriskiin liittyviä päätöksiä, kuten päättävät asiakkaaksi hyväksymisen kriteereistä, sovellettavista myyntiehtoista ja vaadittavista vakuuksista, samoin kuin ne vastaavat myyntisaamisten luottoriskistä. Tietyillä maantieteellisillä alueilla myyntisaamia on turvattu asiakasluottovakuutuksella.

OMAISUUS- JA VASTUURISKIT

Omaisuus-, keskeytys- ja vastuuriskeiltä suojautumiseksi Raisio Yhtymällä on globaalit vakuutusohjelmat. Vakuutusopimuksia hoidetaan keskitetysti konsernissa, mutta vakuutusarvoista ja vakuutuksen piiriin ilmoitettavista kohteista vastaa kukin toimiala.

Luonnonkatastrofen ja terroritekojen seurauksena kansainväliset vakuutusmarkkinat ovat muuttuneet oleellisesti ja jälleenvakuuttajien antaman palvelun hintataso on noussut. Myös Raisio Yhtymän vakuutusmaksuihin kohdistuu edelleen korotuspaineita.

RISKIENHALLINNAN KEHITTÄMINEN

Osana riskienhallintapolitiikkaa on riskienhallinnassa vuoden 2002 aikana keskitytty muun muassa tuotantolaitosten turvallisuusriskien ennaltaehkäisyyn ja suojaustason nostamiseen. Useimmissa Raisio Yhtymän kotimaan toimipisteissä on käyty läpi riskienhallinnan asiantuntijan kanssa paikalliset olosuhteet, käytännöt ja suojelusuunnitelmat. Yhden toimialan pilottiprojektina on käynnistynyt kehityshanke, jonka tavoitteena on kehittää ja ottaa käyttöön järjestelmä riskienhallintatason arvioimiseksi ja mittaamiseksi.

KONSERNIN TALOUDELLISTA KEHITYSTÄ KUVAAVAT TUNNUSLUVUT

	1998	1999	2000	2001	2002
Tulos ja kannattavuus					
Liikevaihto, milj. euroa	833	763	800	823	843
muutos, %	-3,0	-8,4	4,9	2,9	2,5
Kansainvälinen liikevaihto, milj. euroa	421	374	399	433	443
% liikevaihdosta	50,6	49,0	49,9	52,7	52,5
Liiketulos, milj. euroa	52	16	-32	25	21
% liikevaihdosta	6,3	2,1	-4,0	3,0	2,4
Tulos ennen satunnaisia eriä, milj. euroa	42	6	-47	8	9
% liikevaihdosta	5,1	0,8	-5,8	1,0	1,1
Tulos ennen veroja ja vähemmistön osuutta, milj. euroa	39	-2	-47	8	9
% liikevaihdosta	4,7	-0,3	-5,8	1,0	1,1
Oman pääoman tuotto, %	9,2	0,4	-14,9	1,8	2,4
Sijoitetun pääoman tuotto, %	11,1	4,0	-4,2	5,5	4,5
Rahoitus ja taloudellinen asema					
Oma pääoma + vähemmistön osuus, milj. euroa	317	304	260	262	257
Korollinen nettovelka, milj. euroa	174	233	251	233	281
Taseen loppusumma, milj. euroa	690	744	750	689	749
Omavaraisuusaste, %	46,0	41,0	34,7	38,1	34,4
Velkaantumisaste, %	54,9	76,5	96,5	88,9	109,4
Quick ratio	0,7	0,6	0,7	0,7	0,5
Current ratio	1,2	1,2	1,2	1,2	0,9
Liiketoiminnan kassavirta, milj. euroa	47 ^{*)}	6	16	36	45
Muut tunnusluvut					
Bruttoinvestoinnit, milj. euroa	75	61	49	29	81
% liikevaihdosta	9,0	8,0	6,2	3,5	9,6
Tutkimus- ja kehityksenot, milj. euroa	18	16	18	18	20
% liikevaihdosta	2,1	2,1	2,3	2,2	2,4
Henkilökunnan määrä, keskimäärin	2 904	2 897	2 775	2 684	2 654

^{*)} Rahoituslaskelman aikaisemman laskentatavan mukaisesti

TUNNUSLUKIJEN LASKENTAKAAVAT

Oman pääoman tuotto, % (ROE)	$\frac{\text{Tulos ennen satunnaisia eriä} - \text{verot}}{\text{Oma pääoma} + \text{vähemmistön osuus (keskimäärin vuoden aikana)}}$ x 100
Sijoitetun pääoman tuotto, % (ROI)	$\frac{\text{Tulos ennen satunnaisia eriä} + \text{korko- ja muut rahoituskulut}}{\text{Taseen loppusumma} - \text{korottomat velat (keskimäärin vuoden aikana)}}$ x 100
Omavaraisuusaste, %	$\frac{\text{Oma pääoma} + \text{vähemmistön osuus}}{\text{Taseen loppusumma} - \text{saadut ennakot}}$ x 100
Velkaantumisaste, %	$\frac{\text{Korollinen nettovelka}}{\text{Oma pääoma} + \text{vähemmistön osuus}}$ x 100
Quick ratio	$\frac{\text{Rahoitusomaisuus}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma taseen mukaan}}$
Current ratio	$\frac{\text{Rahoitusomaisuus} + \text{vaihto-omaisuus}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma taseen mukaan}}$

Osakekohtaiset tunnusluvut ja niiden laskentakaavat on esitetty sivuilla 62–63.

VOITONJAKOEHDOTUS

Konsernitaseen mukainen oma pääoma 31.12.2002 on 233,5 miljoonaa euroa, josta voitonjakokelpoisia varoja on 76,4 miljoonaa euroa. Emoyhtiön voitonjakokelpoiset varat taseen 31.12.2002 mukaan ovat 58 296 047,88 euroa.

Hallitus ehdottaa, että emoyhtiön voittovaroista jaetaan osinkoa 0,02 euroa osaketta kohden 165 149 030 osakkeelle.

yhteensä	3 302 980,60 euroa
ja että voittovaratilille jätetään	54 993 067,28 euroa
<hr/> Yhteensä	<hr/> 58 296 047,88 euroa

Raisiossa helmikuun 10. päivänä 2003

Arimo Uusitalo	Matti Linnainmaa	Jörgen Grandell	
Jaakko Ihamuotila	Kaarlo Pettilä	Christoffer Taxell	Rabbe Klemets <i>toimitusjohtaja</i>

TILINTARKASTUSKERTOMUS

Raisio Yhtymä Oyj:n osakkeenomistajille

Olemme tarkastaneet Raisio Yhtymä Oyj:n kirjanpidon, tilinpäätöksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.–31.12.2002. Hallituksen ja toimitusjohtajan laatima tilinpäätös sisältää toimintakertomuksen sekä konsernin ja emoyhtiön tuloslaskelman, taseen ja liitetiedot. Suorittamamme tarkastuksen perusteella annamme lausunnon tilinpäätöksestä ja hallinnosta.

Tilintarkastus on suoritettu hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa on tällöin tarkastettu riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, ettei tilinpäätös sisällä olennaisia virheitä tai puutteita. Hallinnon tarkastuksessa on selvitetty hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenten sekä toimitusjohtajan toiminnan lainmukaisuutta osakeyhtiölain säännösten perusteella.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös on laadittu kirjanpitolain sekä tilinpäätöksen laatimista koskevien muiden säännösten ja määräysten mukaisesti. Tilinpäätös antaa kirjanpitoa tarkoitetulla tavalla oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Tilinpäätös konsernitalinpäätöksineen voidaan vahvistaa sekä vastuuvapaus myöntää emoyhtiön hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta. Hallituksen esitys voittovarojen käsittelystä on osakeyhtiölain mukainen.

Raisiossa 14. helmikuuta 2003

Esa Kailiala
KHT

Pekka Pajamo
KHT

HALLINTONEUVOSTON LAUSUNTO

Hallintoneuvosto on tänään pitämässään kokouksessa käsitellyt yhtiöjärjestyksen mukaisesti hallituksen kertomuksen yhtiön toiminnasta tilikaudelta 1.1.–31.12.2002 ja siihen liittyvän tilinpäätöksen ja konsernitalinpäätöksen sekä tutustunut tilintarkastuskertomukseen.

Hallintoneuvosto on päättänyt lausuntonaan esittää varsinaiselle yhtiökokoukselle, että tuloslaskelma ja tase sekä konsernituloslaskelma ja konsernitase vahvistetaan ja että tilinpäätöksen osoittaman voiton suhteen toimitaan hallituksen ehdotuksen mukaisesti.

Hallintoneuvostosta ovat 31.12.2003 erovuorossa agronomi, maanviljelijä Matti Hakala, agrologi, maanviljelijä Mikael Holmberg, agrologi, maanviljelijä Taisto Korkea-aho, toiminnanjohtaja, maanviljelijä Paavo Myllymäki, insinööri, maanviljelijä Teemu Olli, lentokapteeni, maanviljelijä Juha Saura, hum. kandidaatti, emäntä Tuula Tallskog, agrologi, maanviljelijä Johan Taube, maanviljelijä Juhani Torkkomäki sekä agronomi, maanviljelijä Jukka Tuori.

Raisiossa 25. helmikuuta 2003

Hallintoneuvoston puolesta

Vesa Lammela
puheenjohtaja

Hallinto

Raisio Yhtymän hallinto

YHTIÖKOKOUS

Yhtiökokous on ylin yhtiön asioista päättävä elin. Se kokoontuu vuosittain huhtikuun loppuun mennessä mm. käsittelemään ja vahvistamaan tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen, päättämään vastuuvapauden myöntämisestä ja voitonjaosta sekä valitsemaan hallintoneuvoston jäsenet erovuoroisten sijaan samoin kuin tilintarkastajat. Ylimääräisiä yhtiökokouksia voidaan pitää asioiden niin vaatiessa, ja kutsun niihin toimittaa hallitus.

HALLINTONEUVOSTO

Hallintoneuvostoon kuuluu vähintään 21 ja enintään 30 jäsentä, joiden toimikausi on kolme lähinnä vaalia seuraavaa kalenterivuotta. Kolmannes jäsenistä on erovuorossa vuosittain. Hallintoneuvoston jäseneksi ei voida valita henkilöä, joka ennen toimikauden alkua on täyttänyt 65 vuotta. Hallintoneuvosto valvoo hallituksen ja toimitusjohtajan hoitamaa yhtiön hallintoa ja päättää asioista, jotka koskevat toiminnan olennaista laajentamista tai supistamista. Hallintoneuvosto valitsee yhtiön hallituksen jäsenet ja toimitusjohtajan sekä määrää hänen sijaisensa. Hallintoneuvoston on annettava yhtiökokoukselle lausuntonsa tilinpäätöksestä ja tilintarkastuskertomuksesta. Hallintoneuvosto kokoontui kertomusvuoden aikana kolme kertaa.

HALLITUS

Yhtiön hallitukseen kuuluu vähintään viisi ja enintään kahdeksan hallintoneuvoston valitsemaa jäsentä sekä vähintään viisi ja enintään kahdeksan hallintoneuvoston valitsemaa varajäsentä. Jäsenten toimikausi on kaksi vaalia seuraavaa kalenterivuotta, ja heistä on vuosittain erovuorossa puolet. Hallituksen jäseneksi ei voida valita henkilöä, joka ennen toimikauden alkua on täyttänyt 65 vuotta. Hallitus valitsee puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan keskuudestaan kalenterivuodeksi kerrallaan.

Hallituksella on yleinen toimivalta päättää kaikista yhtiön hallintoon ja muihin asioihin liittyvistä kysymyksistä, jotka lain tai yhtiöjärjestyksen mukaan eivät kuulu muille elimille. Hallituksen yleisenä velvollisuutena on huolehtia yhtiön hallinnosta ja sen toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä, kirjan-

pidon ja varainhoidon valvonnan järjestämisestä sekä yhtiön edustamisesta. Hallituksen tehtävänä on myös päättää asioista, jotka yhtiön toiminnan laatu ja laajuus huomioon ottaen ovat laajakantoisia. Hallituksen tulee ohjata ja valvoa toimitusjohtajan hoitamaa juoksevaa hallintoa ja tarvittaessa antaa tälle ohjeita ja määräyksiä.

Näiden yleisten velvollisuuksien lisäksi Raisio Yhtymä Oyj:n hallitus lokakuussa 2000 vahvistamansa työjärjestyksen mukaan:

- vahvistaa yhtiön strategian ja tarkistaa säännöllisesti sen ajanmukaisuuden
- vahvistaa yhtiön tulostavoitteet
- hyväksyy vuosittaisen budjetin ja investointibudjetin sekä valvoo niiden toteutumista
- päättää merkittävistä yksittäisistä investoinneista, jotka eivät sisälly hyväksytyyn vuosibudjettiin sekä divestoinneista ellei katso niiden laatunsa tai laajuutensa vuoksi kuuluvan hallintoneuvoston päätettäväksi
- vahvistaa osinkopolitiikan
- käsittelee ja hyväksyy osavuosisikatsaukset, toimintakertomukset ja tilinpäätöksen sekä konsernitilinpäätöksen
- vahvistaa yhtiön organisaattiorakenteen
- nimittää ja vapauttaa tehtävistään pääjohtajan esityksestä tämän välittömät alaiset sekä määrää heidän tehtävänsä ja päättää heidän työehdoistaan
- päättää johdon ja henkilöstön kannustus- ja palkkiojärjestelmistä ja tekee tarvittaessa niistä johtuvat esitykset yhtiökokoukselle
- hyväksyy merkittävät yhteistyösopimukset, liittoutumiset sekä yritysmyynnit ja -ostot
- vahvistaa merkittävien tytäryhtiöiden hallitusten kokoonpanon
- käy vuosittain läpi yhtiön toimintaan liittyvät keskeiset riskit ja niiden hallinnan
- vahvistaa yhtiön eettiset arvot ja toimintatavat.

Hallitus voi asettaa sekä pysyviä että tilapäisiä valiokuntia ja työryhmiä joko keskuudestaan tai siten, että sellaiseen kuuluu myös ulkopuolisia jäseniä. Nämä valiokunnat ja työryhmät raportoivat aina hallitukselle, ja tarvittaessa näille voidaan laatia ja vahvistaa omat työjärjestyksensä. Hallitus kokoontui kertomusvuoden aikana 13 kertaa ja piti 7 puhelinkokousta.

TOIMITUSJOHTAJA

Toimitusjohtaja, josta Raisio Yhtymä Oyj:ssä käytetään nimitystä pääjohtaja, johtaa ja valvoo yhtiön liiketoimintaa hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Hänen tulee oma-aloitteisesti ja jatkuvasti pitää hallitus informoituna yhtiön asioista ja tilasta sekä huolehtia siitä, että kirjanpito on lain mukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty. Hänellä on oikeus edustaa yhtiötä asemansa perusteella ja tehtäviensä puitteissa. Raisio Yhtymässä toimitusjohtajan tulee olla myös hallituksen jäsen. Toimitusjohtajalla on oikeus siirtyä eläkkeelle 60 vuotta täytettyään.

JOHTORYHMÄ

Konsernin johtoryhmä keskittyy säännöllisissä kuukausikokouksissaan budjetin ja liiketoimintojen kehityksen seurantaan sekä tuloksen raportointiin ja analysointiin. Johtoryhmä käsittelee myös muut sellaiset asiat, jotka koskevat koko yhtiötä, kuten erilaiset toimintapolitiikat. Konsernin johtoryhmään kuuluvat pääjohtaja sekä toimialaryhmien ja palvelufunktioiden johtajat.

TARKASTUSTOIMINTA

Konsernin tilintarkastuksesta vastasi ja sitä ohjasi maailmanlaajuisesti KPMG. Varsinaisina tilintarkastajina tilikaudella 2002 toimivat Esa Kailiala, KHT ja Pekka Pajamo, KHT. Varsinaisiksi tilintarkastajiksi tilikaudelle 2003 valittiin Johan Kronberg, KHT ja Mika Kaarisalo, KHT. Varatilintarkastajiksi valittiin KHT-yhteisö PricewaterhouseCoopers Oy ja Kalle Laaksonen, KHT.

Tilintarkastuksen vuotuiset painopistealueet suunnitellaan yhdessä liiketoiminta-alueiden johdon sekä talusjohdon kanssa. Konsernin tilintarkastuksesta laaditaan yhteenveto hallitukselle ja pääjohtajalle. Lisäksi konserniyhtiöiden tilintarkastajat raportoivat erikseen kunkin konserniyhtiön johdolle.

Tilintarkastajat ovat läsnä hallituksen kokouksessa vähintään kerran vuodessa. Tilintarkastajat antavat osakkeenomistajille lain edellyttämän vuosittaisen tilinpäätöksen liittyvän tilintarkastuskertomuksen.

Sisäinen tarkastustoimi on organisoitu osaksi konsernin talushallintoa. Talusjohtaja raportoi sisäisen tarkastuksen havainnoista toimitusjohtajalle ja hallitukselle.

SISÄPIIRISÄÄNTELY

Yhtymässä on 1. 5. 2000 saatettu voimaan sisäpiiriohje, joka noudattaa Helsingin Pörssin sisäpiiriohjetta. Pysyvä sisäpiiri muodostuu lakimääräisestä sisäpiiristä, johon kuuluvat hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä toimitusjohtaja ja tilintarkastajat, sekä määrätystä sisäpiiristä, johon 31. 12. 2002 kuului 39 lähinnä johtoon ja asiantuntijoihin kuuluvaa henkilöä. Yhtymän sisäpiirihallinto käyttää SIRE-järjestelmää, jonka kautta sisäpiiriläisten ja heidän määräysvalta-yhteisöjensä omistus Raisio Yhtymä Oyj:ssä ja siinä tapahtuvat muutokset ovat julkisia.

Hallintoneuvosto

Osakeomistukset 10.2.2003

Raisio Yhtymän kantaosakkeet (sarja K) ja vaihto-osakkeet (sarja V)

	Erovoorossa vuonna		Erovoorossa vuonna		Erovoorossa vuonna
Vesa Lammela , s. 1941 Kauppaneuvos, toimitusjohtaja, Kiukainen Puheenjohtaja vuodesta 1998 ja jäsen vuodesta 1996 Lammela Oy:n omistus, sarja V 6 550 kpl	2004	Timo Järvilahti , s. 1943 Agronomi, maanviljelijä, maatalousylitarkastaja, Halikko Jäsen vuodesta 1987 Sarja K 60 kpl	2005	Pekka Raipala , s. 1947 Agronomi, maanviljelijä, Hämeenkyrö Jäsen vuodesta 1987 Sarja K 13 020 kpl ja sarja V 1 500 kpl	2004
Ola Rosendahl , s. 1939 Agronomi, kansanedustaja, Pernaja Varapuheenjohtaja vuodesta 1988 ja jäsen vuodesta 1987 Sarja K 2 050 kpl ja sarja V 2 000 kpl	2005	Taisto Korkea-aho , s. 1941 Agrologi, maanviljelijä, Kokemäki Jäsen vuodesta 1992 Sarja K 10 560 kpl ja sarja V 10 620 kpl	2003	Juha Saura , s. 1951 Lentokapteeni, maanviljelijä, Pöytyä Jäsen vuodesta 1998 Sarja K 1 200 kpl	2003
Hannu Auranen , s. 1937 Kunnallisneuvos, maanviljelijä, Karinainen Jäsen vuodesta 1987 Sarja K 31 320 kpl Auranen & Manner Ky:n omistus, sarja V 10 920 kpl	2004	Erkki S. Koskinen , s. 1946 Kauppias, Virrat Jäsen vuodesta 1996 Sarja V 10 000 kpl	2004	Nils-Erik Segersven , s. 1936 Agrologi, maanviljelijä, Kemiö Jäsen vuodesta 1994 Sarja K 7 800 kpl ja sarja V 6 180 kpl	31.12.2002 asti
Juhani Enkovaara , s. 1945 Kauppatieteen maisteri, toimitusjohtaja, Helsinki Jäsen vuodesta 1996 Sarja K 500 kpl ja sarja V 250 kpl	2004	Albert Käiväräinen , s. 1940 Maanviljelijä, Mynämäki Jäsen vuodesta 1987 Sarja K 6 700 kpl ja sarja V 2 030 kpl	2005	Urban Silén , s. 1959 Agrologi, maanviljelijä, Perniö Jäsen 1.1.2003 lähtien Sarja K 71 000 kpl ja sarja V 17 000 kpl	2005
Risto Ervelä , s. 1950 Valtiotieteen maisteri, toiminnanjohtaja, Sauvo Jäsen vuodesta 1991 Sarja K 3 000 kpl ja sarja V 3 500 kpl	2005	Hans Langh , s. 1949 Toimitusjohtaja, maanviljelijä, Piikkiö Jäsen vuodesta 1990 Sarja K 654 480 kpl	2004	Tuula Tallskog , s. 1946 Hum. kandidaatti, emäntä, Pertteli Jäsen vuodesta 1998 Sarja K 560 kpl	2003
Erkki Haavisto , s. 1968 Agronomi, maanviljelijä, Raisio Jäsen vuodesta 1997 Sarja K 379 940 kpl ja sarja V 172 260 kpl	2004	Johan Laurén , s. 1946 Agrologi, maanviljelijä, Parainen Jäsen vuodesta 1999 Sarja K 40 980 kpl ja sarja V 1 360 kpl	2004	Johan Taube , s. 1950 Agrologi, maanviljelijä, Tenhola Jäsen vuodesta 1987 Sarja K 101 180 kpl	2003
Matti Hakala , s. 1939 Agronomi, maanviljelijä, Orimattila Jäsen vuodesta 1987 Sarja K 800 kpl ja sarja V 300 kpl	2003	Asko Leinonen , s. 1960 Maatalousyrittäjä, Anjalankoski Jäsen vuodesta 2002 Sarja V 600 kpl	2004	Juhani Torkkomäki , s. 1939 Maanviljelijä, Somero Jäsen vuodesta 1987 Sarja K 8 020 kpl ja sarja V 6 160 kpl	2003
Mikael Holmberg , s. 1961 Agrologi, maanviljelijä, Nauvo Jäsen vuodesta 1998 Sarja K 1 620 kpl ja sarja V 1 360 kpl	2003	Antti Lithovius , s. 1950 Maanviljelijä, Lumijoki Jäsen vuodesta 1994 Sarja K 900 kpl ja sarja V 3 620 kpl	2005	Jukka Tuori , s. 1948 Agronomi, maanviljelijä, Huittinen Jäsen vuodesta 1998 Sarja K 100 kpl	2003
Esa Härmälä , s. 1954 Agronomi, MTK:n johtokunnan puheenjohtaja, Helsinki Jäsen vuodesta 1996 Ei Raisio Yhtymän osakkeita	2005	Paavo Myllymäki , s. 1958 Toiminnanjohtaja, maanviljelijä, Mietoinen Jäsen vuodesta 1998 Sarja K 3 660 kpl ja sarja V 2 700 kpl	2003	Simo Vaismaa , s. 1942 Agrologi, toiminnanjohtaja, Isokyrö Jäsen vuodesta 1991 Sarja K 840 kpl ja sarja V 20 000 kpl	2005
Juhani Immala , s. 1935 Maanviljelijä, Askainen Jäsen vuodesta 1987 Sarja K 50 340 kpl	31.12.2002 asti	Yrjö Ojaniemi , s. 1959 Agronomi, toiminnanjohtaja, Lapua Jäsen vuodesta 2002 Sarja K 780 kpl ja sarja V 660 kpl	2004	Nils-Erik Wahlsten , s. 1949 Maanviljelijä, Kemiö Jäsen 1.1.2003 lähtien Sarja K 80 980 kpl ja sarja V 6 300	2005
		Teemu Olli , s. 1950 Insinööri, maanviljelijä, Nousiainen Jäsen vuodesta 1987 Sarja K 44 000 kpl ja sarja V 2 000 kpl	2003		

Tilinpäätöksen allekirjoitushetkellä 10.2.2003 Raisio Yhtymä Oyj:n hallitukseen kuuluivat Matti Linnainmaa (ylhäällä vas.), Kaarlo Pettilä, Jaakko Ihamuotila, Christoffer Taxell, Jörgen Grandell, Rabbe Klemets (alhaalla vas.), Arimo Uusitalo ja Vesa Lammela, joka osallistuu hallituksen kokouksiin hallintoneuvoston puheenjohtajan ominaisuudessa.

Hallitus

VARSINAISET JÄSENET

Arimo Uusitalo, s. 1942

Maanviljelysneuvos, agronomi, Kiikala
Puheenjohtaja vuodesta 2001 ja jäsen vuodesta 1991
Sarja K 18 420 kpl
Optio-oikeudet A, B, C ja D, 1 250 kpl kutakin
Erovuorossa vuonna 2004

Matti Linnainmaa, s. 1940

Kauppaneuvos, ekonomi, Pori
Varapuheenjohtaja vuodesta 1997 ja jäsen vuodesta 1995
Sarja K 4 000 kpl ja sarja V 114 220 kpl
Optio-oikeudet A, B, C ja D, 1 250 kpl kutakin
Satabusiness Oy:n omistus, sarja V 1 500 kpl
Erovuorossa vuonna 2004

Jörgen Grandell, s. 1959

Agronomi, johtaja, Turku
Jäsen 1.1.2003 lähtien
Ei Raisio Yhtymän osakkeita
Ei Raisio Yhtymän optio-oikeuksia

Jaakko Ihamuotila, s. 1939

Vuorineuvos, diplomi-insinööri, Helsinki
Jäsen vuodesta 2000
Sarja V 22 500 kpl
Ei Raisio Yhtymän optio-oikeuksia
Erovuorossa vuonna 2003

Rabbe Klemets, s. 1953

Filosofian lisensiaatti, Turku
Varajäsen vuodesta 1999 ja jäsen vuodesta 2001
Sarja V 200 kpl
Optio-oikeudet A, B, C ja D, 3 000 kpl kutakin
Erovuorossa vuonna 2003

Kaarlo Pettilä, 1941

Agronomi, maanviljelijä, Salo
Jäsen vuodesta 1992
Sarja K 51 400 kpl ja sarja V 2 880 kpl
Optio-oikeudet A, B, C ja D, 1 250 kpl kutakin
Erovuorossa vuonna 2003

Christoffer Taxell, s. 1948

Ministeri, oikeustieteen kandidaatti, Turku
Jäsen 1.1.2003 lähtien
Ei Raisio Yhtymän osakkeita
Ei Raisio Yhtymän optio-oikeuksia

Lisäksi vuonna 2002 hallitukseen kuuluivat Antti Haavisto, Antti Herlin ja Kaj Lönnroth.

VARAJÄSENET**Kai Hannus**, s. 1945

Tekniikan lisensiaatti, Raisio Chemicalsin johtaja
 Varajäsen vuodesta 1999
 Ei Raisio Yhtymän osakkeita
 Optio-oikeudet A, B, C ja D, 3 000 kpl kutakin

Jukka Lavi, s. 1955

Filosofian kandidaatti, Raisio Life Sciencesin johtaja
 Varajäsen 1.1.2003 lähtien
 Ei Raisio Yhtymän osakkeita
 Ei Raisio Yhtymän optio-oikeuksia

Eero Nurminen, s. 1950

Agronomi, hankinta- ja logistiikkajohtaja
 Varajäsen 18.11.2002 lähtien
 Sarja K 9 480 kpl ja sarja V 7 100 kpl
 Optio-oikeudet A, B, C ja D, 500 kpl kutakin

Urpo Pirilä, s. 1961

Kauppätieteen maisteri, RavintoRaision johtaja
 Varajäsen vuodesta 2001
 Sarja V 4 200 kpl
 Ei Raisio Yhtymän optio-oikeuksia

Antti Salminen, s. 1963

Kauppätieteen maisteri, talousjohtaja
 Varajäsen 18.11.2002 lähtien
 Sarja V 10 000 kpl
 Ei Raisio Yhtymän optio-oikeuksia

Lisäksi varajäsenenä vuonna 2002 toimivat Anssi Aapola, Ilmo Aronen ja Kauko Mannerjärvi.

Hallituksen ja hallintoneuvoston sihteerinä toimii Raisio Yhtymän rahoitusjohtaja Janne Martti.

Osakeomistukset ja optio-oikeudet 10.2.2003
 Raisio Yhtymän kantaosakkeet (sarja K) ja vaihto-osakkeet (sarja V)

Tilintarkastajat

VARSINAISET TILINTARKASTAJAT**Esa Kailiala**

Kauppätieteen maisteri KHT, Lieto
 (vuoden 2002 tilit)

Pekka Pajamo

Kauppätieteen maisteri KHT, Raisio
 (vuoden 2002 tilit)

Johan Kronberg

Diplomiekonomi KHT, Parainen
 (vuoden 2003 tilit)

Mika Kaarisalo

Kauppätieteen maisteri KHT, Kuusisto
 (vuoden 2003 tilit)

VARATILINTARKASTAJAT**Kimmo Antonen**

Kauppätieteen maisteri KHT, Littoinen
 (vuoden 2002 tilit)

Kirsi Toivanen

Kauppätieteen maisteri KHT, Kaarina
 (vuoden 2002 tilit)

KHT-yhteisö PricewaterhouseCoopers Oy, Helsinki

(vuoden 2003 tilit)

Kalle Laaksonen

Kauppätieteen maisteri KHT, Turku
 (vuoden 2003 tilit)

Konsernin johtoryhmään kuuluvat Eero Nurminen (vas.), Kai Hannus, Antti Salminen, Urpo Pirilä, Rabbe Klemets, Mikko Korttila, Jukka Kaitaranta, Jukka Lavi ja Taru Narvanmaa.

Johto ja organisaatio

RAISIO YHTYMÄN TOIMINNALLINEN RAKENNE

KONSERNIN JOHTORYHMÄ

Rabbe Klemets, s. 1953

Pääjohtaja
Filosofian lisensiaatti
Yhtiön palveluksessa vuodesta 1999
Sarja V 200 kpl
Optio-oikeudet A, B, C ja D, 3 000 kpl kutakin

Kai Hannus, s. 1945

Raisio Chemicals -toimialaryhmän johtaja
Tekniikan lisensiaatti
Yhtiön palveluksessa vuodesta 1976
Ei Raisio Yhtymän osakkeita
Optio-oikeudet A, B, C ja D, 3 000 kpl kutakin

Urpo Pirilä, s. 1961

RavintoRaisio-toimialaryhmän johtaja
Kauppätieteen maisteri
Yhtiön palveluksessa vuodesta 2001
Sarja V 4 200 kpl
Ei Raisio Yhtymän optio-oikeuksia

Jukka Lavi, s. 1955

Raisio Life Sciences -toimialaryhmän johtaja
Filosofian kandidaatti
Yhtiön palveluksessa vuodesta 2000
Ei Raisio Yhtymän osakkeita
Ei Raisio Yhtymän optio-oikeuksia

Jukka Kaitaranta, s. 1947

Liiketoimintojen kehitysjohtaja
Filosofian tohtori
Yhtiön palveluksessa vuodesta 1981
Ei Raisio Yhtymän osakkeita
Optio-oikeudet A, B, C, ja D, 2 500 kpl kutakin

Antti Salminen, s. 1963

Talousjohtaja
Kauppätieteen maisteri
Yhtiön palveluksessa vuodesta 2002
Sarja V 10 000 kpl
Ei Raisio Yhtymän optio-oikeuksia

Mikko Korttila, s. 1962

Henkilöstö- ja lakiasiainjohtaja
Oikeustieteen kandidaatti
Yhtiön palveluksessa vuodesta 1997
Ei Raisio Yhtymän osakkeita
Optio-oikeudet A, B, C ja D, 250 kpl kutakin

Taru Narvanmaa, s. 1963

Viestintä- ja sijoittajasuhdejohtaja
Kauppätieteen maisteri
Yhtiön palveluksessa vuodesta 2001
Sarja V 10 000 kpl
Ei Raisio Yhtymän optio-oikeuksia

Eero Nurminen, s. 1950

Hankinta- ja logistiikkajohtaja
Agronomi
Yhtiön palveluksessa vuodesta 1984
Sarja K 9 480 kpl ja sarja V 7 100 kpl
Optio-oikeudet A, B, C ja D, 500 kpl kutakin

Osakeomistukset ja optio-oikeudet 10.2.2003
Raisio Yhtymän kantaosakkeet (sarja K) ja
vaihto-osakkeet (sarja V)

Osakkeet ja osakkeenomistajat

TIETOA OSAKKEENOMISTAJILLE

Raisio Yhtymä Oyj:n varsinainen yhtiökokous pidetään perjantaina 21.3.2003 klo 14 auditorio Martinsalissa Raision kirjastotalossa, osoite Eeronkuja 2, Raisio. Ilmoittautumiset yhtiökokoukseen on tehtävä 17.3.2003 klo 10.00 mennessä puhelimitse (02) 443 2293, faxilla (02) 443 2315, sähköpostitse eeva.hellsten@raisigroup.com tai kirjeitse Raisio Yhtymä Oy, Osakeasiat, PL 101, 21201 Raisio.

Osingonmaksun täsmäytyspäivä on 26.3.2003 ja ehdotettu maksupäivä 2.4.2003.

Vuosikertomus vuodelta 2002 on julkaistu suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Vuoden 2003 osavuosikatsaukset julkaistaan 5.5., 31.7. ja 3.11.

OSAKEPÄÄOMA JA OSAKELAJIT

Raisio Yhtymä Oyj:n täysin maksettu osakepääoma on 27 776 072,91 euroa. Se jakaantui 35 384 262 kantaosakkeeseen (sarja K) ja 129 764 768 vaihto-osakkeeseen (sarja V) 31.12.2002. Näiden kirjanpidollinen vasta-arvo on 0,17 euroa (ei tarkka arvo). Osakkeen nimellisarvosta on luovuttu 12.5.2000 rekisteröidyllä yhtiöjärjestyksen muutoksella. Yhtiön vähimmäispääoma on 25 000 000 euroa ja enimmäispääoma 100 000 000 euroa, joissa rajoissa osakepääomaa voidaan korottaa tai alentaa yhtiöjärjestyksestä muuttamatta (YJ 4 §). Osakepääoma ei ole muuttunut tilikauden aikana.

Yhtiön osakkeet on liitetty arvo-osuusjärjestelmään 26.11.1994. Osakkeiden markkinapaikka on Helsingin Pörssi, jossa vaihto-osakkeet noteerataan päälistalla ja kantaosakkeet I-listalla. Vaihto-osakkeen pörssitunnus on RAIVV ja ISIN-koodi FI 0009002943 sekä kantaosakkeen RAIKV ja FI 0009800395.

Yhtiön osakkeet jakautuvat vaihto-osakkeisiin (sarja V) ja kantaosakkeisiin (sarja K), joilla on samat oikeudet yhtiön pääomaan ja voitonjakoon. Kantaosake tuottaa yhtiökokouksessa 20 ääntä ja vaihto-osake yhden äänen. Kullakin osakkaalla on kuitenkin ääniä enintään 15 promillea yhtiön kulloisenkin osakepääoman mukaisesta osakemäärästä. Yhtiökokouksessa ei kukaan ole oikeutettu äänestämään suuremmalla kuin kymmenesosalla siellä

edustettujen osakkeiden tuottamasta yhteenlasketusta äänimäärästä (YJ 10 §). Nykyistä osakepääomaa vastaavalla osakemäärällä suurin osakaskohtainen äänimäärä ilman edellä mainittua 1/10 -rajoitusta voi olla 2 477 235 ääntä, jonka saavuttaa yhtä monella vaihto-osakkeella tai 123 862 kantaosakkeella tai jollakin näiden osakkeiden määrien yhdistelmällä.

Kantaosakkeen hankkimiseen luovutustoimin vaaditaan hallituksen suostumus. Suostumus tarvitaan siinäkin tapauksessa, että luovutuksensaajalla jo on hänelle rekisteröityjä kantaosakkeita. Suostumus on annettava, jos osakkeen saaja on maanviljelystä päätoimisesti harjoittava luonnollinen henkilö. Mikäli suostumusta ei anneta, hallituksen on muunnettava kantaosake vaihto-osakkeeksi (YJ 7 § ja 8 §). Hallitus voi myös pyynnöstä muuntaa kantaosakkeita vaihto-osakkeiksi sekä pyynnöstä antaa ennakkotiedon siitä, tullaanko hakijalle antamaan suostumus kantaosakkeiden hankintaan vai ei. Vuoden 2002 aikana 6 850 kantaosaketta muunnettiin vaihto-osakkeiksi.

Arvo-osuusjärjestelmässä kantaosakkeet, joiden osalta suostumuskäsittely on kesken tai joille ei ole haettu suostumusta, ovat ns. odotusluettelossa kunnes ne joko myönnetyn suostumuksen perusteella kirjataan osakasluetteloon kantaosakkeina tai luovutetaan edelleen tai on muunnettu vaihto-osakkeiksi.

JOHDON OSAKKEENOMISTUS JA OSAKEOPTIOT

Yhtiön hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenet, hallituksen varajäsenet ja toimitusjohtaja omistivat 10.2.2003 kantaosakkeita 1 541 550 kappaletta ja vaihto-osakkeita 444 290 kappaletta. Tämä on yhteensä 1,20 prosenttia kaikista osakkeista ja tuottaa ääniä 1,84 prosenttia enimmäisäänimäärästä. Lisäksi he omistavat 41 000 kappaletta optio-ohjelman 1998–2003 optio-oikeuksia eli 11,71 prosenttia niiden kokonaismäärästä.

Mikäli optio-oikeuksien omistajat merkitsevät kaikki niillä merkittävissä olevat osakkeet, 410 000 uutta vaihto-osaketta, hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenten ja hallituksen varajäsenten sekä toimitusjohtajan omistuksen määrä on 1 541 550 kantaosaketta ja 837 170 vaihto-osaketta eli 1,42 prosenttia merkinnän jälkeisestä osakemäärästä ja 1,65 prosenttia vastaavasta äänimäärästä.

OSAKASSOPIMUKSET

Raisio Yhtymä Oyj:llä ei ole tiedossaan yhtiön osakkeiden omistukseen ja äänivallan käyttöön liittyviä osakassopimuksia.

YHTIÖJÄRJESTYKSEN MUUTOS

Yhtiökokous päätti 5.4.2002 yhtiöjärjestyksen mukaisessa toisessa käsittelyssä muuttaa yhtiöjärjestyksen 10.1 ja 12 pykälää, minkä jälkeen ennakoilmoittautumisaika yhtiökokoukseen voi olla enintään 10 päivää ja kutsu yhtiökokoukseen on julkaistava viimeistään 17 päivää ennen yhtiökokousta.

Yhtiöjärjestyksen muutokset tulivat voimaan 29.4.2002, jolloin ne merkittiin kaupparekisteriin.

HALLITUKSEN VALTUUDET OSAKEPÄÄOMAN KOROTTAMISEEN

Yhtiökokous antoi 5.4.2002 hallitukselle valtuudet päättää nimellisarvoltaan yhteensä enintään 3 363 758,53 euron suuruisesta osakepääoman korottamisesta yhdellä tai useammalla uusmerkinnällä ja/tai vaihtovelkakirjalainojen ottamisesta ja/tai optio-oikeuksien antamisesta. Osakkeenomistajille kuuluvasta merkintätuioikeudesta voidaan poiketa vain silloin, kun siihen on olemassa yhtiön kannalta painava taloudellinen syy ja valtuutta käytetään yrityskaupan tai liiketoiminnan oston rahoitukseen tai yritysten välisen yhteistyön järjestämiseen tai yhtiön pääomarakenteen vahvistamiseen.

Valtuutus on merkitty kaupparekisteriin 29.4.2002 ja se on voimassa 5.4.2003 asti. Valtuutusta ei ole käytetty.

HALLITUKSEN VALTUUDET OMIEN OSAKKEIDEN HANKKIMISEEN

Hallituksella ei ole valtuuksia omien osakkeiden hankkimiseen eikä luovuttamiseen eikä tällaisia valtuuksia ole yhtiökokoukselta haettu. Raisio Yhtymä Oyj itse tai mikään sen muodostamaan konserniin kuuluva yhtiö tai yhteisö ei omista Raisio Yhtymä Oyj:n osakkeita.

OPTIO-OHJELMA 1998–2003

Varsinainen yhtiökokous hyväksyi 7.4.1998 hallituksen ehdotuksen optio-ohjelmasta, joka on tarkoitettu osaksi konsernin kannustusjärjestelmää ja siten lisäämään saajien sitoutumista ja työmotivaatiota. Päätöksen mukaan optio-oikeuksia annetaan 350 000 kappaletta ja ne oikeuttavat merkitsemään yhteensä 3 500 000 uutta vaihto-osaketta.

Optio-oikeuksia on annettu yhtiökokouksen päätöksellä Raisio Yhtymä Oyj:n hallituksen jäsenille ja varajäsenille sekä yhtiökokouksen antamaan valtuuteen perustuvalla hallituksen päätöksellä konsernin ja konserniyhtiöiden johtoon ja avainhenkilöihin kuuluville henkilöille sekä täysin omistetulle konserniyhtiölle yhteensä 350 000 kappaletta. Tästä konserniyhtiöstä optio-oikeuksia voidaan myöhemmin hallituksen päätöksellä luovuttaa avainhenkilöille konsernin kannustusjärjestelmän puitteissa.

Optio-oikeudet annettiin vastikkeetta ja niiden kokonaismäärä jakaantuu neljään 87 500 kappaleen erään, joiden perusteella tapahtuvien osakemerkintöjen ajat alkoivat 4.5.2000 (optio-oikeus A), 4.5.2001 (optio-oikeus B), 4.5.2002 (optio-oikeus C) ja 4.5.2003 (optio-oikeus D). Merkintäajat päättyvät kaikkien erien osalta 30.1.2004. Merkintöjen seurauksena yhtiön osakepääoma voi nousta enintään 588 657,74 eurolla ja osakemäärä kasvaa 3 500 000 vaihto-osakkeella eli 2,12 prosentilla nykyisestä osakemäärästä. Uusien osakkeiden antama ääniosuus on 0,4 prosenttia nykyisen osakepääoman mukaisesta osakemäärästä laskettuna.

Uuden osakkeen merkintähinnan perusteena on vaihto-osakkeen kaupankäyntimäärällä painotettu hinta Helsingin Pörssissä 8.–30.4.1998, joksi muodostui 163,48 euroa eli 16,35 euroa nykyistä osaketta kohti. Näin saatua hintaa korotetaan siten, että merkintähinta 4.5.2000 alkaneessa merkinnässä on 17,02 euroa ja myöhemmillä erillä vastaavasti 17,36 euroa, 17,69 euroa ja 18,03 euroa. Merkintähintaa alennetaan optio-oikeuksien liikkeeseenlaskun jälkeen ja optio-oikeuksien voimassaolon aikana ennen 30.1.2004 jaettavien osinkojen määrällä. Osakkeen merkintähinta on kuitenkin vähintään osakkeen kirjanpidollinen vasta-arvo. Uudet osakkeet oikeuttavat osinkoon siltä tilikaudelta, jonka kuluessa ne on merkitty. Optio-oikeuksien perusteella ei ole merkitty osakkeita tilikauden aikana.

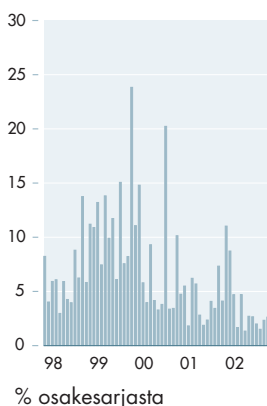
RAISIO YHTYMÄ OYJ:N OSAKKEIDEN KURSSIKEHITYS JA SUHTEELLINEN VAIHTO

(nimellisarvon muutokset ja osakeannit otettu korjauksena huomioon)

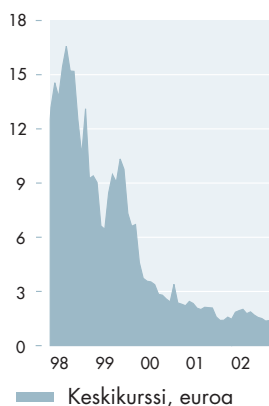
VAIHTO-OSAKKEIDEN KURSSIKEHITYS

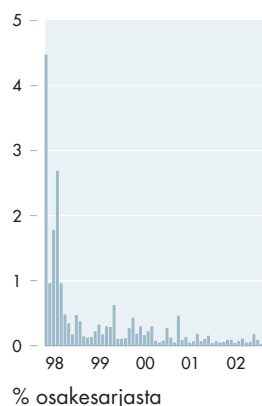
VAIHTO-OSAKKEIDEN SUHTEELLINEN VAIHTO

KANTAOSAKKEIDEN KURSSIKEHITYS

KANTAOSAKKEIDEN SUHTEELLINEN VAIHTO

OSAKEPÄÄOMAN KOROTUKSET

Merkintä-aika	Korotustapa	Merkintäehdot	Nimellisarvo mk	Merkintähinta mk	Merkintähinta euroa	Uusia osakkeita kpl	Osakepääoman korotus milj. euroa	Uusi osakepääoma milj. euroa	Osinko-oikeus
13.12.1993–28.1.1994	Uusmerkintä	5 V tai K: 1 V	50	250,00	42,05	405 206	3,41	20,5	Puoli osinkoa 1993
12.4.1995	Suunnattu anti Raisonin Margariinin osakkeenomistajille	11 RM: 5 V	10	vaihto		1 454 630	2,45	22,9	Täysi osinko 1995
10.6.–10.7.1996	Uusmerkintä	5 V: 1 V 5 K: 1 K	10	80,00	13,46	2 722 163	4,58	27,5	Täysi osinko 1996
1.4.–30.4.1998	Suunnattu anti optiolainan 1993 optiotodistusten omistajille	–	10	96,75	16,27	181 920	0,31	27,8	Täysi osinko 1998

OSAKEPÄÄOMAN RAKENNE 31.12.2002

	Osakkeiden lukumäärä kpl	Osuus osakkeista %	Osuus äänistä %
Vaihto-osakkeet	129 764 768	78,6	15,5
Kantaosakkeet	35 384 262	21,4	84,5
Yhteensä	165 149 030	100,0	100,0

OSAKKEENOMISTAJAT

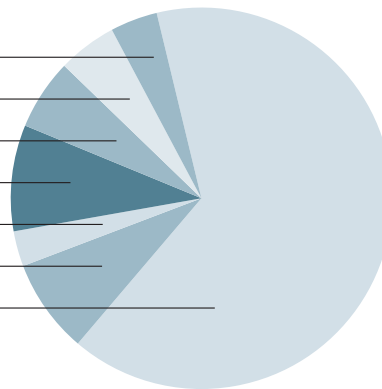
25 suurinta osakkeenomistajaa 31.12.2002 osakasluettelon mukaan

	Sarja K kpl	Sarja V kpl	Yhteensä kpl	%	Ääniä kpl	%
Maa- ja metsätaloustuottajain						
Keskusliitto MTK r.y.	3 357 380	175 000	3 532 380	2,14	2 477 235	0,30
Keskinäinen Eläkevak.yhtiö Tapiola		2 763 100	2 763 100	1,67	2 477 235	0,30
Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiola	1 000 000	1 450 000	2 450 000	1,48	2 477 235	0,30
Brotherus, Ilkka	42 540	2 098 920	2 141 460	1,30	2 477 235	0,30
Keskinäinen Eläkevak.yhtiö Ilmarinen		1 816 500	1 816 500	1,10	1 816 500	0,22
Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia		1 216 000	1 216 000	0,74	1 216 000	0,15
Sijoitusrahasto Conventum Finland Value		1 150 000	1 150 000	0,70	1 150 000	0,14
Sijoitusrahasto Phoenix		1 024 000	1 024 000	0,62	1 024 000	0,12
Etra-Invest Oy Ab		784 000	784 000	0,47	784 000	0,09
Keskinäinen Vakuutusyhtiö Eläke-Fennia		747 000	747 000	0,45	747 000	0,09
Haavisto, Maija	393 120	278 280	671 400	0,41	2 477 235	0,30
Haavisto, Heikki	532 800	130 100	662 900	0,40	2 477 235	0,30
Langh, Hans	654 480		654 480	0,40	2 477 235	0,30
Sinituote Oy		640 000	640 000	0,39	640 000	0,08
Veikko Laine Oy		582 500	582 500	0,35	582 500	0,07
Haavisto, Erkki	379 940	172 260	552 200	0,33	2 477 235	0,30
Haavisto, Antti	382 140	160 740	542 880	0,33	2 477 235	0,30
Liljeström, Ulf Mikael		510 000	510 000	0,31	510 000	0,06
Fortumin Eläkesäätiö		509 200	509 200	0,31	509 200	0,06
Medical Investment Trust Oy		500 000	500 000	0,30	500 000	0,06
Myllymäki, Erkki	381 820	113 080	494 900	0,30	2 477 235	0,30
Eläkevakuutusosakeyhtiö Veritas		494 620	494 620	0,30	494 620	0,06
LEL Työeläkekassa		491 100	491 100	0,30	491 100	0,06
Haavisto, Ilkka	349 960	108 480	458 440	0,28	2 477 235	0,30

Ulkomaalaisten omistuksessa hallintarekisteröidyt mukaan lukien oli 31.12.2002 yhteensä 12 595 293 osaketta, mikä on 7,6 prosenttia koko osakemäärästä.

OSAKEKANNAN JAKAUTUMA

Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	4 %
Julkisyhteisöt	5 %
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset ¹⁾	6 %
Yksityiset yritykset	9 %
Odotusluettelolla ja yhteistilillä	3 %
Ulkomaiset omistajat ²⁾	8 %
Kotitaloudet	65 %

¹⁾ Ilman hallintarekisteröityjä

²⁾ Sisältää hallintarekisteröidyt

OSAKEOMISTUKSEN JAKAUTUMINEN 31.12.2002

Vaihto-osakkeet					Kantaosakkeet			
Osakkeita	Omistajia		Osakkeita		Omistajia		Osakkeita	
kpl	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%
1–1 000	29 847	65,1	14 797 769	11,4	4 405	58,8	1 547 664	4,4
1 001–5 000	12 679	27,7	31 166 228	24,0	2 007	26,8	4 759 066	13,5
5 001–10 000	2 079	4,5	15 711 330	12,1	559	7,5	3 974 377	11,2
10 001–25 000	841	1,8	13 116 604	10,1	354	4,7	5 515 791	15,6
25 001–50 000	209	0,5	7 491 340	5,8	111	1,5	3 691 796	10,4
50 001–	162	0,4	47 107 477	36,3	51	0,7	11 341 950	32,0
odotusluettelolla			0	0,0			3 897 788	11,0
yhteistilillä			374 020	0,3			655 830	1,9
yhteensä	45 817	100,0	129 764 768	100,0	7 487	100,0	35 384 262	100,0

Raisio Yhtymä Oyj:llä oli rekisteröityjä osakkeenomistajia 31.12.2002 yhteensä 48 591 kpl.

OSAKEKOHTAISET TUNNUSLUVUT

	1998	1999	2000	2001	2002
Tulos/osake (EPS), euroa	0,16	0,01	-0,25	0,04	0,03
Kassavirta/osake, euroa	0,29*	0,04	0,10	0,22	0,27
Oma pääoma/osake, euroa	1,74	1,69	1,42	1,45	1,41
Osinko/osake, euroa	0,059	0,034	0,017	0,017	0,020¹⁾
Osinko/tulos, %	37,5	398,4	-6,8	42,4	60,8
Efektiivinen osinkotuotto, %					
Vaihto-osakkeet	0,6	0,9	0,8	1,8	1,9
Kantaosakkeet	0,6	0,7	0,8	1,2	1,5
P/E-luku					
Vaihto-osakkeet	59,6	466,9	-8,10	22,92	31,9
Kantaosakkeet	57,8	556,5	-8,99	36,12	40,1
Osakkeen arvo					
Oikaistu keskimurssi, euroa					
Vaihto-osakkeet	13,07	7,70	2,60	1,48	1,27
Kantaosakkeet	14,68	8,28	3,12	2,05	1,62
Oikaistu alin kurssi, euroa					
Vaihto-osakkeet	7,82	3,55	1,71	0,91	0,91
Kantaosakkeet	7,74	4,00	2,20	1,30	1,20
Oikaistu ylin kurssi, euroa					
Vaihto-osakkeet	18,16	12,45	4,34	2,52	1,67
Kantaosakkeet	18,00	12,10	5,20	3,20	2,25
Oikaistu kurssi 31.12., euroa					
Vaihto-osakkeet	9,36	3,94	2,00	0,92	1,05
Kantaosakkeet	9,08	4,70	2,22	1,45	1,32
Osakekannan markkina-arvo 31.12., milj. euroa					
Vaihto-osakkeet	1 199,3	505,8	252,3	120,7	138,8
Kantaosakkeet	336,5	171,3	81,9	51,0	50,2
Yhteensä	1 535,8	677,1	334,2	171,7	189,0
Osakevaihto					
Vaihto, milj. euroa					
Vaihto-osakkeet	1 286,3	1 419,3	322,6	99,1	75,9
Kantaosakkeet	80,6	9,5	2,6	0,7	0,5
Yhteensä	1 366,9	1 428,7	325,2	99,8	76,4
Vaihdettu määrä					
Vaihto-osakkeet					
1 000 kpl	98 429	184 293	124 213	66 877	59 724
%	78,4	143,6	96,5	51,6	46,0
Kantaosakkeet					
1 000 kpl	5 493	1 144	817	346	312
%	14,1	3,1	2,2	1,0	0,9
Osakkeiden määrä					
Osakkeiden keskimääräinen oikaistu lukumäärä, 1 000 kpl					
Vaihto-osakkeet	125 514	128 335	128 722	129 575	129 761
Kantaosakkeet	39 052	36 814	36 427	35 574	35 388
Osakkeiden oikaistu lukumäärä 31.12., 1 000 kpl					
Vaihto-osakkeet	128 072	128 706	128 742	129 758	129 765
Kantaosakkeet	37 077	36 443	36 407	35 391	35 384

* Rahoituslaskelman aikaisemman laskentatavan mukaisesti

¹⁾ Hallituksen ehdotuksen mukaisesti

TUNNUSLUKIJEN LASKENTAKAAVAT

Osakekohtainen tulos (EPS)	$\frac{\text{Tulos ennen satunnaisia eriä} - \text{verot} \pm \text{vähemmistöosuus}}{\text{Tilikauden keskimääräinen osakeantioikaistu osakkeiden lukumäärä}}$
Kassavirta/osake	$\frac{\text{Liiketoiminnan rahavirta}}{\text{Tilikauden keskimääräinen osakeantioikaistu osakkeiden lukumäärä}}$
Osakekohtainen oma pääoma	$\frac{\text{Oma pääoma}}{\text{Osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä 31.12.}}$
Osakeantioikaistu osinko osaketta kohden	$\frac{\text{Tilikauden osinko osaketta kohden}}{\text{Tilikaudella ja sen jälkeen tapahtuneiden osakeantien oikaisukerros}}$
Osingon osuus tuloksesta %	$\frac{\text{Osakekohtainen osinko}}{\text{Osakekohtainen tulos}} \times 100$
Efektiivinen osinkotuotto %	$\frac{\text{Osakeantioikaistu osinko osaketta kohti}}{\text{Osakeantioikaistu, kaupankäyntimäärillä painotettu keskipurssi 31.12.}} \times 100$
Hinta/voitto-suhde (P/E-luku)	$\frac{\text{Osakeantioikaistu, kaupankäyntimäärillä painotettu keskipurssi 31.12.}}{\text{Osakekohtainen tulos}}$
Osakekannan markkina-arvo	Osakeantioikaistu, kaupankäyntimäärillä painotettu keskipurssi 31.12. x osakkeiden lukumäärä 31.12.

SIIJOITUSANALYYSIT

Ainakin seuraavien välittäjäyritysten analytiikat seuraavat Raisio Yhtymää sijoituskohteena. Raisio Yhtymä ei vastaa analyyseissä esitettyistä arvioista.

Aktia Pankkiiriliike Oy

Sabah Samaletdin
Puh. 010 247 5000
Sähköposti: sabah.samaletdin@aktia.fi

Alfred Berg Finland Oyj

Tia Lehto
Puh. (09) 228 321
Sähköposti: tia.lehto@alfredberg.fi

D. Carnegie AB

Kia Aejmelaeus
Puh. (09) 618 711
Sähköposti: kia.ajmelaeus@carnegie.fi

Conventum Pankkiiriliike Oy

Ritva Karling
Puh. (09) 231 231
Sähköposti: ritva.karling@conventum.fi

Danske Securities AB

Peter Kondrup
Puh. +45 33 440 730
Sähköposti:
peter.kondrup@danskecurities.com

Enskilda Securities AB

Tommy Ilmoni
Puh. (09) 616 287 20
Sähköposti: tommy.ilmoni@enskilda.fi

FIM Pankkiiriliike Oy

Pasi Väisänen
Puh. (09) 613 463 11
Sähköposti: pasi.vaisanen@fimi.fi

Handelsbanken Investment Banking

Tom Skogman
Puh. 010 444 11
Sähköposti:
tom.skogman@handelsbanken.fi

Impivaara Securities Oy

Jeffery Roberts
Puh. +44 207 2843 0937
Sähköposti: impivaara@pomor.com

Mandatum Pankkiiriliike Oy

Henry Nurminen
Puh. 010 236 10
Sähköposti:
henry.nurminen@mandatum.fi

Nordea Securities Oyj

Annika Seppänen
Puh. (09) 123 41
Sähköposti:
annika.seppanen@nordeasecurities.com

Opstock Oy

Jari Räisänen
Puh. (09) 404 4408
Sähköposti: jari.raisanen@oko.fi

IR-YHTEYSTIEDOT**Taru Narvanmaa**

Viestintä- ja sijoittajasuhdejohtaja
PL 101, 21201 Raisio
Puh. (02) 443 2240
GSM 050 590 9398
Sähköposti: taru.narvanmaa@raisiogroup.com

Yhteystietoja

KONSERNI

Raisio Yhtymä Oyj

Raisionkaari 55
 PL 101, 21201 Raisio
 (02) 443 2111
 Fax (02) 443 2315

www.raisiogroup.com

RAISIO CHEMICALS

Raisio Chemicals Oy

Raisionkaari 60
 PL 101, 21201 Raisio
 (02) 443 2111
 Fax (02) 443 2793

Raisio Chemicals Europe ja Latexia S.A.

Avenue Henri Jaspar 113
 B-1060 Brussels, Belgium
 +32 2 533 9450
 Fax +32 2 533 9399

Raisio Chemicals Canada Inc.

5515 North Service Road, 3rd floor
 Burlington, Ontario L7L 6G4
 Canada
 +1 905 331 4200
 Fax +1 905 331 0943

Raisio Chemicals S'pore PTE LTD ja Latexia Asia Pasific PTE Ltd.

300 Beach Road, #40-01 The Concourse
 Singapore 199555
 +65 629 177 10/Chemicals
 +65 629 173 11/Latexia
 Fax +65 629 161 82

RAVINTORAISIO

Ravintoraisio Oy

Raisionkaari 55
 PL 101, 21201 Raisio
 (02) 443 2111
 Fax (02) 443 2970

RAISIO LIFE SCIENCES

Raisio Benecol Oy

Raisionkaari 60
 PL 101, 21201 Raisio
 (02) 443 2111
 Fax (02) 443 2945

Raisio Yhtymä toimii 24 eri maassa. Tuotantoa on 14 maassa 29 paikkakunnalla. Kaikkien toimipaikkojemme osoitteet ja yhteystiedot löytyvät kotisivuiltamme www.raisiogroup.com

Sanasto

AKD-vaha	Paperinvalmistuksessa käytettävän AKD-liiman tehoaine (alkyyliketeenidimeeri)
Beta-amylaasientsyymi	Vehnänjyvän sisältämä entsyymi, joka pilkkoo tärkkelystä maltoosisokeriksi; käytetään muun muassa makeis- ja panimoteollisuuden käyttämän maltoosisiirapin valmistuksessa
EHS	Ympäristö, terveys ja turvallisuus (environment, health and safety)
Elintarvikediagnostiikka	Elintarvikkeiden ja rehujen laadun ja turvallisuuden analysointi ja seuranta
Esteröinti	Kemiallinen reaktio, jossa muodostetaan esterisidos alkoholin ja hapon (esim. kasvistanolin ja rasvahapon) välillä; stanoliesteritehtaalla esteröinti tarkoittaa kemiallista tapahtumaa, jossa stanolin ja rasvahapon välisessä reaktiossa muodostuu stanoliesteri
Funktionaalinen elintarvike	Terveysvaikutteinen elintarvike
Funktionaalinen paperikemikaali	Paperikemikaali, joka vaikuttaa voimakkaasti lopputuotteeseen (esim. painotuotteeseen tai pakkauksiin) haluttaviin ominaisuuksiin, kuten painettavuus offset-prosessissa
Hydrofobiliima	Paperinvalmistuksessa käytettävä aine, joka säätelee vesipohjaisten nesteiden imeytymistä paperiin tai kartonkiin ja parantaa paperin painettavuutta sekä kartongin käytettävyyttä nestepakkauksissa (esim. maitopurkki)
ISO 9001 -standardi	Kansainvälinen laatujärjestelmästandardi (ISO 9001:2000 korvaa ISO 9001-standardin)
ISO 14001 -standardi	Kansainvälinen ympäristöjärjestelmästandardi
Latexisideaine	Paperin ja kartongin pigmenttipäällystyksessä käytettävä sideaine, joka muun muassa parantaa paperin ulkonäköä ja painojälkeä; sitoo mineraaliset päällystyspigmentit lujasti paperin pintaan
Life sciences	Biotieteisiin perustuva
Maatilarehu	Naudan-, sian-, kanan- tai lihasiipikarjan rehu
MTT	Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus
Polymeeri	Useista pienemmistä osista, monomeereista, koostuva kemiallinen tuote (esim. eteenistä syntyy polyeteeni, josta saadaan raaka-aine mm. muovikassiin)
Private label	Kaupan keskusliikkeiden omat tuotemerkit
Puristusmarginaali	Öljykasvien siemenistä saatujen tuotteiden myyntihinnan ja raaka-ainekustannuksen erotus
Reagenssi	Kiinteä tai nestemäinen yhdiste, jota aiheuttamiensa reaktioiden takia käytetään laboratorioissa kemiallisten määritysten suorittamisessa ja uusien aineiden valmistuksessa
Regulatorinen	Lainsäädännöllinen
Segmentti	Alue tai ryhmä, osa jostakin kokonaisuudesta
Stanoliesteri	Kavistanolin rasvahappoesteri eli stanolin ja rasvahapon keskenään reagoidessa muodostama yhdiste; Benecol-tuotteiden sisältämä terveysvaikutteinen ainesosa, Raision patentoima keksintö
Steroliesteri	Kasviterolin rasvahappoesteri eli sterolin ja rasvahapon keskenään reagoidessa muodostama yhdiste
Tärkkelyssideaineet	Paperinvalmistuksessa käytettäviä sideaineita, jotka parantavat paperin ja kartongin sisäistä lujuutta, pintalujuutta ja painettavuutta
Vehnägluteeni	Vehnän sisältämä valkuaisaine, joka antaa muun muassa leivälle leivonnassa tarvittavan sitkon ja leivän rakenteen
VTT	Valtion teknillinen tutkimuskeskus
Yt-neuvottelu	Neuvottelu, joka pohjautuu lakiin yhteistoiminnasta yrityksissä

*Raisio Yhtymä käyttää raaka-aineinaan pääosin uusiutuvia luonnon-
varoja, kuten viljoja, öljykasveja ja perunaa. Raisio Yhtymä jalostaa
vuosittain noin 600 miljoonaa kiloa viljoja, 170 miljoonaa kiloa
öljykasveja ja 280 miljoonaa kiloa perunaa.*

*Tämä vuosikertomus on painettu paperille, jonka valmistuksessa
on käytetty Raisio Chemicalsin paperikemikaaleja.*

WWW.RAISIOGROUP.COM